

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSEI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Déliabók.

Budapest, december 24.

(v.) Iránytű nélkül vitorlázunk sima tengeren. Hajónk halad szünetlenül, de rév felé-e avagy zátonynak, nem tudhatni. Megyünk valamerre, de nincs, ki megmondhatná, hogy hová. A csöndes víztükörön enyhén ring hajónk, s a körülöttünk sugárzó verőfény, mely aranyos zománcsal vonja be az azurkék éggel kacérkodó hullámsivatagot, elfeledtetni velünk a jövő veszedelmeit. A környezet derűje megvesztegeti lelkünket, s mert most semmi bajunk, nem gondolunk a megpróbáltatásokkal, amik el fognak következni. Nem jut eszünkbe, hogy létszen idő, amikor zivatartul körülöttünk, vad szelek haragosan korhacsolják a hullámokat, felhős égboltról rémesen dördül és lángol alá az égiháboru és végtelenen recsegnek a most nyugodtan tovasikló hajónak bordái. S nem cikázza át lelkünket az önfeledt nyugalom ez órában az a perzselő gondolatvillám, hogy hová leszünk majd akkor iránytű nélkül.

A nemzeti haladás megvan; a szabadelvűség hajtóereje gondoskodik róla, hogy egyhelyt lomboz ne vesztegeljünk. De szilárdul kitűzött célja a haladó nemzetnek nincsen, s az ismeretlen célnak még ismeretlenebbek az utjai. Szabad-e beérnünk azzal az érzéssel, hogy haladunk? Nem kellene-e tudnunk, hová és meddig s mely ut vezet a legbiztosabban és a legközelebb a célponthoz? Tetszetős frázisok déliabójait varázsolja elibénk a gonoszok és a kontárók képelete. S mi neki indulunk vaktán a csalékony tümeménynek, s úgy hisszük, ha jól neki iramodunk, annál közelebb jutunk a nemzet dicsőségéhez és boldogságához. Soha nem be-

széltek annyit a nemzeti ideálról a népek, mint napjainkban. És soha ösztövérebb, vérszegényebb, fakóbb nem volt a nemzeti idealizmus, mint mostanság. Komoly munkáról prédikálnak a léha kedvtelések telhetetlen szomjazói. A nemzeti erkölcsök megújulásának jelszavával állnak ki a piacra, akik előtt ismeretlen fogalom a verejtékes munka és a lelkesedésből fakadt áldozatkészség. A Hortobágyon legelésző birkanyáj ha eleped a tikkasztó hőségtől, mégsem rohan bolondul a hüs csermely káprázatával csalógot déliabó felé. És itt egy ezredéves nemzet közvéleményének tetemes része szánandó hiszékenységgel neki vágat az üres szölamok fata morganájának. Ész nélkül, önérték nélkül, céltudatosság nélkül nyájmodra követni a frázis-kolompot, azt sem kutatva, nem ingoványba vezet-e a léhán kijelölt és könnyelműen követett irány: illik-e ez a viselkedés egy nemzethez, amelynek okulnia kellett volna tíz évszázad vérzivatarjain? Akik tolmácsaivá szegődnek a nemzeti ideálnak, azoktól meg kell követelni, hogy egyéni multjuk igazolást adjon e szerepre való rátermettségüknek. Vezére csak az lehet egy nemzethez, aki a nagy tettek vagy a hozott áldozatok hosszú sorozatával bizonyította be, hogy ártéri és átéri a nemzet méltóságát, hivatását, erejét és céljait. Temérdek munkának és teménytelen áldozatnak kell mögötte lennie s multjával tanusítani kell tudnia azt, hogy agyába belefér egy nemzet történelmi feladatának nagy koncepciója, szívébe belefér egy nagyratörő népnek önértéke és becsvágya s hogy e lelki méretek révén tudott érezni a milliókkal és serényen dolgozni a milliókért. Ilyen ajkáról ha megcsendül a nemzeti ideál igéje, akkor

ezt az igét szabad, lehet és kell követni. De az talán csak nálunk történhet meg, hogy mult nélkül, érdem nélkül, munka nélkül, a szellemi és erkölcsi rátermettség minden próbája nélkül egyszerre csak ott teremhessenek a közéletet porondján a büszke önérték hiborpalástjába öltözött proféták, akik leszólják a nemzet hagyományos törekvéseit, eretnokségnek mondják a bevált régi eszméknek kultuszát s új ideálokot mernek diktálni, melyek csillogó máz alatt veszedelmes magvakat takarnak. S az is csak nálunk történhet meg, hogy számon se kéri az új igék e hirdetőitől profétaságuk jogcímét s hogy a közvélemény egy része tétovázás nélkül betorol melléjük szegődik.

Bezzeg iránytű nélkül haladunk. Révnek-e vagy zátonynak, ki tudja?

Van aztán egy másfajta profécia is, mely még végtesebb káprázatokkal áltatja a nemzetet. Világuralomról beszél neki, négy tenger partjaira akarja ismét kiterjeszteni a Szent István birodalma határait, rég letűnt századok sugárzó emlékeit vetíti a jövő céljait a magyar nemzet elé. S hogy megtevésezhesse a nemzetet, elmond egy veszedelmes hazugságot és elhallgat egy még veszedelmesebb igazságot. A hazugság, amelyet országgá kürtölt, a honszeretet öszintességét a nemzetnek egy töredéke számára akarja lefoglalni. Azt hirdetik ezek az alproféták, hogy hűséges támaszai s megbízható tényezői a nemzeti és állami fejlődésnek csakis azok az osztályok lehetnek, amelyek a rendi alkotmány évezredek korszakában egymaguk alkották a politikai nemzetet; a többi mind csak jövevény, hűtlen és hitetlen gyűlevész tömeg, amelyben megbízni nem lehet, akármennyit dolgozik és hevül a nemzetért

T Á R C A

Bet El Leachem.

Leküldte Isten az Ő egy fiát
hogy váltaná meg a bűnös világot.
Lejött a gyermek, s egy nagy élten át
a koronás kigyó nyakára hágott.

Tanított. Megesufolták érte. Türt.
Bójtolt, sanyargott. Végre meghalt értünk,
hogy áthidalja azt a szörnyű úrt,
amelytől eddig szívremegve féltünk,

az örök halált. Le volt győzve már;
s még a keresztben is, végsőt helhelve
mikor megnyílt az örök szemhatár:
bocsánatot lehelt elszálló lelke...

S azóta meg van váltva a világ.
Csakhogy szörnyen megsokasodtak benne
a templomi kufárok, páriák,
akár csak megváltva se lenne...

Borús szemekkel nézi az Atya
az égbe visszatért fiával egyben,
ezt a világot. Égi szözata
föhangzik még egyszer, szülői kegyben:

„An jó fiam... szállj még egyszer alá,
Rendüljenek belé völgyek, hegycs,
a másik váltásig örök lesz talán...
S mond sírva Jézus Krisztus:

„Nem megyek...”

Váradt Antal.

Othello és Mungo.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Jókai Mór.

Az ötvenes években láttuk a nemzeti színpadon Ira Aldridge, akit szerencsén Roscius címmel tisztelt meg az irodalom.

Igazi mintaképe volt a négernek: izmos, széles vállu, domboru mellkassal, koponyája oroszáni átméretű, arca szénfekete, tompa orral, vastag ajkakkal.

S ez a szokatlan kinézésű alak a legtekélyesebb magyarázója volt Shakespeare-nek. Játsszotta Macbethet, Lear királyt, III. Richardot (fehérre festett arccal), de legbámulatosabb volt Othelloban, ahol az igazi szerencsén arcaval jelenhetett meg: ott láttuk, hogy mennyi indulatkifejezésre képes egy ilyen vasból öntött arc. Itt ismertük meg, hogy mi az az igazi néger szenvedély. Hozzájárult a hatáshoz az az óriási terjedelmű hang, melyben egyesülve volt minden változat, a szerelmi ömlengéstől a vad düh tombolásáig minden. Ezt az Othellót nem lehetett utánozni.

És aztán mikor vége volt a nagy shakespearei tragédiának, a közönség még ott maradt. Utójátékul ígérte volt a „Mungo.” Ez a kávésbódék kedvenc alakja.

A nagy tragédia előoldalgott az agave-bozót közül kurta, csikos gyapotöltözötben, meztelb, kezében egy kobakkal, melyben valószínűleg raki volt. Buta volt a pófája a lehetőségig. De egyszerre szeretetreméltóvá lett, amint rákezdte a néger népdalt az oposszumról (angolosan a paszum), aki nagy mókus létező fölmászik a gummi-fára, alálógg a hosszú farka, abba belekapaszko-

dik a macska s úgy himbalja magát. De ezt az együgyű szöveget úgy tudta előadni, hogy a közönség ötször ismételtette vele; pedig egy szót sem értett belőle. Azután szerelmes dalt énekelt a maga rózsjához, akinek az arca éppen olyan fekete, mint az övé. E közben folyvást üritgeti a kobak tartalmát, míg utóljára kótyagos lesz, dühbe jön, szét akarja verni a szájtató statisztákat; akkor előjön a gazdája, Kean, a nagy angol színész s annak egy parancsoló szavára meghunyászódik, engedelmességre tér.

Hát ennek a kettős előadásnak mély értelme volt.

Ira Aldridge valóban így kezdte a művészi pályáját, mint Kean szölgája, mint groteszk néger népdalénekes, a kávésbódékban; ott játszotta a Mungot. És évek múlva a londoni királyi színház első drámai hőségé emelkedett föl: bejárta és bámulatra kelté az egész művelt világot fenomenális művészetével. De a Mungot mindig eljátszotta Othello után.

Most jutott eszembe ez a művészi adat, amidőn az hírlík, hogy kétszáz színész van Budapesten, akinek nincs szerződése. És most éppen itt vannak a megüresült helyek azokon az alsóbbrendű padokon, amikről a magyar fiatalság a német játékosokat elriasztotta. A vállalkozók kötelezték magukat, hogy magyar előadásokkal fogják ellátni színpadjaikat. Vajjon nem lehetne-e ennek a sok feltörekvő tehetségnek elkezdni ott, ahol Ira Aldridge elkezdte, hogy talán egykor ott végezze, ahol az végezte? Nem szégyen a művészpálya, bármilyen alacsony fokon kezdődjék is!

és hazáért. Azt a magyar érzésű és magyar nyelvű tömeget, amely ma a magyarság zömét és hatalmát teszi s a városoknak lelkes nemzeti érzésű polgárságát, mely a magyar mivelődésnek munka- és áldozat-terhét örömmel és sikeresen hordozza, ezek az álpróféták ma még nem akarják ismét kidobni az alkotmány sáncaiból. Egyelőre beérik azzal, hogy meggyanúsítják nemzeti megbízhatóságukat, számításból eredő képmutatásnak mondják hazafias viselkedésüket s a tiszta nemzeti érzés táborából az üres gyanu alapján kirekesztenek mindenkit, aki a rendi időkben tagja nem lehetett a politikai nemzetnek. Mi egyéb ez, mint előkészítése a reakciónak? Ha a népképviselői rendszer nem tudta lelkükben is magyarokká átgymni az alkotmány sáncaiba legutóbb bevett demokratikus elemeket, akkor ebből szükségképpen kettő következik. Az egyik az, hogy a demokratikus elem nem volt méltó a politikai nemzetbe való beolvasztásra. A másik pedig az, hogy a népképviselői rendszer zagyvává tette azt a magyarságot, amely kristálytisza volt a rendi alkotmány idején. Ezt persze nem merik ilyen nyíltan kimondani, nehogy magukra bősítsék azt a széles réteget, mely a nemzeti törekvések leghatalmasabb tényezője. De minden zavarkból kiárad az eltemetett mult kriptájának dohos levegője s igéjük nyomán ott lebeg sötét szárnyain a reakció szelleme.

E hazugság mellett, amelyet fennen hirdetnek, ott terpszkedik az az igazság, amelyet elhallgatnak. Mikor a magyarság világhatalmi emlékeit idézgetik s imperiális terjeszkedésre csábítják bódító szövegekkel a nemzetet, elhallgatják azt, hogy mielőtt határainkon túlvillogtatnók a nemzeti hódítás fegyvereit, előbb itt a hármás bérc és a négy folyó közt be kell következnie a második, az igazi hon-szerzésnek. Elhallgatják, hogy ahány nemzetiség él az országban, ugyanannyi centrifugális törekvés feszít és romboló ereje működik itthon nemzetünk létföltételei ellen. A magyar trikolórt diadalmasan akarják lobogtatni Raguzától Szalonikiig, de hogy előbb magyarrá kell tenni érzésben és nyelvben a kifelé szító idegenajku nemzeti-ségeket, hogy tehát akad hódítani valóknak elég magában e hazában, ezt a rettenetesen komoly igazságot egyszerűen elikkasztják az imperiális becsúgás szószólói. Az ő nemzeti törekvések Belgrád, Szerajevó, Üszküb, Jászvásár felé kalandoznak; de hogy Árva-, Turóc-, Liptó-, Sopron-, Moson-, Krassó-, Torontál-, Fogaras-, Szeben- s még Isten tudja, hány megye, ha jól átkutatjuk a veséket, ma épp oly idegen hozzánk, mint azok a déli és keleti tartományok, amelyek véletlenül és rövid ideig a magyar koronához voltak fűzve, minderről az imperializmus álprófétái nem beszélnek. Talán azért nem, mert ha itthon elégtük ki nemzeti becsúgunkat, megerősödik a szabadelvűség és a demokrácia, holott ha a világhatalmi politika hódító kalandjainak kockázataiba rohanunk, itthon a lesben álló reakció számára tán nyílik alkalom a zavarosban való halászásra.

Bezzeg iránytű nélkül haladunk. Révnek-e vagy zátónynak, ki tudja.

Pedig jöhetnek idők, mikor szükségünk lesz rá, hogy jól ismerjük és el ne téveszszük nemzeti haladásunk célpontjait. Elkövetkezhetnek a megpróbáltatás nehéz napjai, a mikor tudnunk kell, melyik ut az igazi és meddig kell rajta előre mennünk. Jó lesz hát idejekorán kitűzni a célt, s iránytűt vinni a nemzeti politika hajójába. Fel kell világosítani a nemzetet, hogy erkölcsi komolyság, erénytelen nemzeti munka s a társadalomképesség nehéz feladatainak szorgos művelése az egyetlen helyes iránya nemzeti fejlődésünknek. Az új század szelleme új problémák elé állítja népünket. Ha meg akarjuk állani hegyünkön, össze kell gyűjteni a nemzeti erő minden atomját, le kell birkoznunk a centrifugális törekvésekkel, a hazaszeretetet magasztos törekvésébe kell beleolvasztanunk az ország minden polgárát. Azonosita-

nunk kell a becsületet a hazaszeretettel, a hazaszeretettel a tisztes munkával, emezt pedig a nemes lelkek becsúgásába kell beleolvasztanunk. A felekezeti és osztálykülönbség romlaidékat ki kell takarítanunk a nemzeti munka műhelyéből. Testvérünkül kell fogadni mindenkit, aki magyarnak érzi és vallja magát. Nem azt kell tekintenünk, kinek mi a származása s a hitvallása, hanem egyedül azt, ki dolgozik és imádkozik e nemzet boldogságáért. S óvakodunk kell a hamis prófétáktól, akik arra akarnak birni a magyar népet, hogy délibabokat kergessen, mikor a hazaszeretetlen nemzeti munkának roppant mennyisége földolgozásra vár.

A derű napjain gondoljunk a jövőendő zivatárookra. S helyezük el az iránytűt hajónkon, hogy révbe jussunk majdan, ne zátónyra.

BELFÖLD.

A miniszterelnök karácsonya. Széll Kálmán miniszterelnök a karácsonyi ünnepeket a fővárosban tölti s az ünnepek alatt is állandóan foglalkozik a kormányzati ügyekkel, melyek vitele ilyenképpen az ünnepek alatt sem szenved megszakítást.

Lépviselesei miniszteri titkár. A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök — mint a hivatalos lap mai száma jelenti — dr. Ebergényi Sándor országgyűlési képviselőt a belügyminiszteriumhoz miniszteri titkárrá nevezte ki. Az így megüresült *abruzdányai* mandátumot, hir szerint, Tisza Kálmánnak ajánlják föl.

Változások a néppártban. A *Politikai Értesítő* jelenti: Érdekes pártalakulásról beszélnek most politikai körökben. Arról van szó, hogy a lezaltot általános választások óta erős nézeteltérések tapasztalhatók az országgyűlési néppárt kebelében, minek eredménye az lesz, hogy a néppárt lényegében s formájában át fog alakulni *konzervatív párttá*. A párttagok egy nagy része feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a néppárt teljesen szakasson eddigi eszközeivel, melyek inkább szociáldemokratához, mint konzervatív elvek szerint gondolkodó főurakhoz s főpapokhoz illelnek. A nemzetiségekkel s a demagógiával fraternizáló irányt különösen a parlamentbe került új fiatal elemek kárho tatják, ámbár hírszerint ez a kérdés már akkor is szóba került, mikor Molnár János apát helyébe ifjabb gróf Zichy János került az előző székbe. A pártalakulást természetesen a párt még titokban tartja egyelőre. Ugyanez alkalomból akadémiikus megbeszélések folynak arról is, hogy a néppárt egyházi politikai programjában ne történjék-e olyan változás, mely a revizionális politikát közelebb hozza a megvalósulásához.

Interview a kiegyezésről.

Budapest, december 24.

A magyar politikai életnek egy kitűnő sorsára, aki egészen közelről ismeri a kormány intencióit, részletes nyilatkozatokat tett ma a *Kiegyezésről* egy munkatársunk előtt, aki ma felkereste és ebben az irányban véleményét kérte. A beszélgetést a következőkben ismertettük:

— A kiegyezés sorsára nézve a közvélemény nincs kellőképpen tájékozva. Vajjon azoknak a köröknek a véleménye szerint, amelyek a döntés előkészítésére hivatva vannak, tisztázódott-e a helyzet az 1901. esztendő folyamán?

— Sajnos, erre a kérdésre nem adhatok igenlő feleletet. A kiegyezés ügye ebben az évben nemesak hogy dűlőre nem jutott, hanem a helyzet sok részben még bizonytalanabb, még aggasztóbbá lett.

— Szabad a véleményét kérdezem a legközelebbi teendőkre nézve?

— Ami tennivalónk ilyen körülmények között nem lehet más, mint hogy nyugodtan és szilárdan, a törvénykönyvvel kezünkben nézünk szembe a fejleményekkel és támogassuk azokat, akiknek a vállára nehezedik jogaink és érdekeink megvédelésének súlyos kötelessége. Hazánknak Ausztriához való gazdasági viszonyát az 1867. évi XII. t.-eikk mellett az 1899. évi XXX. törvényeikk szabályozza, az, amely az ugynevezett *Széll-formulát* becikkelyezte. Ez a törvény nem merő provizórium; érdem-

leges tartalma nem merül ki a *statusquo* fenntartásában, hanem jelentős és nagy horderejű intézkedéseket foglal magában az új kereskedelmi és vámszövetség megalkotására, az új autonóm vámtarifa megállapítására és a nemzetközi szerződés megújítására nézve. Így a két kormányának köteletségévé teszi, hogy 1901-ben megkezdjék az új autonóm vámtarifa megalkotására vonatkozó tárgyalásokat. Ez tudvalóóleg megtörtént. A kormányok megbízottjai előbb Bécsben, majd itt, Budapesten, szakadatlanul dolgoztak a vámtarifa-tervezet második olvasásán; munkájukat csak az ünnepek idejére függesztették fel és újv után újra hozzálátának a tanácskozásokhoz. Sietniük kell vele, mert a törvény 4-ik §-a meghagyja, hogy a vámkúlföld államaival a szerződések megújítására nézve folytatandó tárgyalások megkezdéséig, vagyis 1903-ig az osztrák-magyar vámterület új autonóm vámtarifájának készszen kell lennie. Ami különben természetes is, mert a nemzetközi tárgyalásokat az autonóm vámtarifa nélkül nem kezdetjük el. Eppen ezért a tervezet, mikélyt elkészül, azonnal a parlament elé kerül.

— E szerint semmiféle alapja nem volt annak a híresztelésnek, amelyet a bécsi lapok hoztak forgalomba, hogy a tarifá-tervezet parlamenti tárgyalása öszre marad?

— Nemesak hogy semmi alapja nem volt, de egyenesen csodálni való, hogy ilyen abszurd hir, akár csak mint feltevés is, komoly lapokban napvilágot láthatott. Egyik állam kormányáról sem lett volna szabad olyan kevés előrelátást föltenni, hogy beleugorják vakon egy kényszerhelyzetbe, amelyre egyenesen a kalendárium figyelmezteti. Egyébként az osztrák miniszterelnök maga cáfoita meg a legilletékesebben a parlament nyilvánossága előtt ezt a közsa hirt.

— Milyen befolyással van a helyzet alakulására a vámszövetség létrejövele?

— A *Lex Széll* 4-ik paragrafusára a vámtarifa megalkotásáról szóló imperatív intézkedés mellett azt is kimondja, hogy a két államnak az új vám-és kereskedelmi szövetségre nézve is meg kell egyeznie 1903-ig, ha 1907-ben, a *statusquo* fenntartásának idején tul a vámkúlfölddel szerződnie akar. A helyzet tehát az, hogy a vámkúlföldel való szerződések megújításának az új vámtarifa és az új vámszövetség szükségképpen való előfeltétele. *Ha ez a két feltétel — és pedig akár miniatkettő, akár egyik a kettő körül — nem teljesül, akkor a monárkhia, mint vámpolitikai egység nem köthet szerződéseket.* Széll Kálmán többször kifejtette az ország színe előtt, hogy az olyan vámszövetséget, amely az ország gazdasági érdekeit kielégíti, az ország érdekében üdvösnek és célszerűnek tartja. Ebben a felfogásban osztozódik a parlament nagy többsége is. És *Koerber* is nyíltan hirdeti, hogy teljes erővel igyekszik a két állam gazdasági viszonyának állandóbb szabályozására. Most tehát minden az osztrák birodalmi tanács munkaképességén fordul meg.

— Es erre nézve, valamint egyáltalán az Ausztriában bekövetkező eshetőségekre nézve milyenek a kilátások?

— Ami az osztrák viszonyokat illeti, ezekre nézve nagyon bajos bármely irányban határozott prognózist csinálni. Csak az az egy bizonyos, hogy az osztrák alkotmány felfüggesztését kombinációink köréből bátran kirekeszhetjük, mert ez az eshetőség teljesen ki van zárva.

— De ha mégis, minden várakozás ellenére, akár átmenetileg, akár ideiglenesen szünetelne az azok a feltételek, amelyek a két állam közös ügyeinek és közös egyetértéssel intézendő ügyeinek mai kezelése alapszik: mi történne akkor?

— Ismétlem ugyan, hogy ez teljességgel ki van zárva, amint ezt különben épp az önök lapja is megírta már, de ebben a sajnálatos esetben is meg kellene találnunk és bizonyára meg is találunk annak a módját, hogy a pragmatika szankeióból eredő kötelezettségeinknek eleget tehessünk. Széll Kálmán már a mult esztendőben nyilatkozott erről az eshetőségről a magyar törvényhozásban. A

miniszterelnök álláspontja tudvalevően az, hogy addig, míg odaát nem törnek egyenesen a hatvanhatediki törvény ellen, hanem csak az alkotmányos gépezet működésében állanak be zavarok, nekünk csak az a feladatunk, hogy gondoskodjunk egy szükség-törvényről, amely az ország és a monarchia nagy érdekeit a kiegyezési törvény szellemében, a viszonyok számbavételével, hazánk önállóságának szabatos ki-domborításával megvédelmezzé.

Ez az álláspont nagyon egyszerű, nagyon világos és nézetem szerint egyedül ez felel meg a hatvanhetes alkotás intenciójának és az ország tényleges szükségleteinek.

A párbaj.

— Irások ánkét. —

Budapest, december 24.

Ezek a bevezető sorok kivételesen azt ambicionálják, hogy semmit se mondjanak. Mikor a párbajról, a kényes kérdések legkényesebbjéről van szó: ezt a különös ambíciót különösebb megokolással magyarázni sem kellene. De van okunk rá, hogy semmit se mondjunk, s van magyarázatunk, hogy mért engedjük meg magunknak ezt a kényelmet. Az ok röviden ez: nem mi akarunk ezuttal a párbajról s a párbajellenes mozgalomról nyilatkozni, hanem meg akarjuk szólaltatni azokat, akik akár hivatásból, akár társadalmi helyzetüknél fogva a nyilatkozásra körülbelül legilletékesebbek. A magyarázat pedig ez: alább az olvasó megtalálja azoknak nyilatkozatait, akiket a társadalom oszlopainak szokás nevezni. Ma ők beszélnek, s mi bizvást hallgathatunk, hiszen nagyjából ugysis jeleztük már a magunk álláspontját.

Csak a legszükségesebb tudnivalókra szorítokunk tehát.

A párbaj-kérdés mindig elég aktuális, ma nagyon az. Bolgár Ferenc országgyűlési képviselőnek a *Budapesti Napló* vasárnapi számában megjelent cikkelye konkrét formát adott a társadalmi tépelődésnek. Komoly férfi komoly indítványai pályáztak e cikkely után a társadalom komoly megfontolására. Ebben az irányban gondolatoknak kellett érlelődnie, álláspontoknak kellett kifejedniük. A *Budapesti Napló* tehát elindította a maga tudósítóit, hogy a megérlelt gondolatokat s a kifejedett álláspontokat azon frissen összeszedjék, bokréta-ba foglalják. A tudósítók munkája részben könnyű is volt, mert a véleményeket készen találták. De másrészt nehéz is volt munkájuk, mert a kényes kérdéssről nyilatkoztak ugyan a nemzet első tisztviselőjétől kezdve legtöbben, akik illetékesek s akiknek véleménye súlyosan esik latba, de érthető tartózkodásból hallgattak egyesek, akikhez illik is ilyen kérdésben a közvélemény kialakulását megvárni. Ez az irások ánkét tehát nem lehet olyan teljes, aminőnek a halott vélemények alapján kiegészíthetők. Sokan nyilatkoztak előttünk, de azzal a kéréssel, hogy nyilatkozataikat egyelőre ne adjuk tovább. S ez volt éppen a nehéz munka. Érdekes és értékes nyilatkozatokat hallani és elhallgatni. De nem volna a párbaj-kérdés olyan kényes kérdés, ha ez az ánkét még ennyi nehézséggel se járt volna.

Nagy és jelentős vélemény-sort talál mégis alább az olvasó. Bevezeti a sort *Szél Kálmán* miniszterelnök. A politikai kérdések kényese elől se tér ki soha, a legkényesebb társadalmi kérdésben is nyilatkozik. Megmondja véleményét báró *Fejérváry Géza* honvédelmi miniszter is, *Wekerle Sándor* is. Azonkívül a törvényhozás, a judikatúra, az egyetem s a közélet legkiválóbbjai sorakoznak véleményeikkel ebben a mi irások ánkétünkben. *Horánszky Nándor*, *Beöthy Ákos*, *Kossuth Ferenc*, *Ivánka Oszkár* országgyűlési képviselő, *Szabó Miklós*, a Kuria elnöke, *Hammersberg Jenő* koronaügyész, dr. *Korányi Frigyes*, dr. *Kéty Károly* egyetemi orvosprofesszorok, dr. *Vécsey Tamás*, a tudós egyetem

rektor-magnificusa és még mások gazdagították ezt a legérdekesebb dokumentumot, mely bizonyára erős nyomokat fog hagyni a társadalom gondolkodásában.

Mi pedig nem osztályozzuk a véleményeket, hanem adjuk sorba valamennyit. Átadjuk a szót azoknak, akik nyilatkozására egy és más szempontból legilletékesebbek.

Szél Kálmán
miniszterelnök.

A párbajellenes mozgalom elvi tartalmáról és várható eredményeiről nem nyilatkozom. Ezt a szövevényes kérdést egy rövid nyilatkozattal amugysem lehet elújni. De természetes, hogy a párbajok számának korlátozását olyan célnak tekintem, amely felő lehet is, kell is törekedni. Mert amennyiben a párbajbíróóságok közkötelevő intézménye kedvező fogadtatásra talál a társadalomban, ez mindenesetre a párbajoknak erős megszorítását vonná maga után. Mondanom sem kell, hogy ez az eredmény minden szempontból kívánatos volna.

Báró Fejérváry Géza
honvédelmi miniszter.

A párbajok számának csökkentését ki ne tartaná óhajtanódnak? Ha sikere lesz a *Bolgár Ferenc* cikke által megindított mozgalomnak s ha a kötelező párbajbíróóságok intézménye általánosan elfogadtatik, sok olyan ügy fog békésen elintéződhetni, amelyet most párbajjal intéznek el. Ha tehát sikere lesz az intézmény meghonosítására célzó törekvésnek, ennek minden józanul gondolkodó ember örülni fog.

Wekerle Sándor,
a közigazgatási bíróság elnöke, az Országos Kaszinó elnöke.

A párbajt nem tartom mostanság eltérő lehetőségek. Nálunk különben is a párbaj teljes beszüntetése a társadalmi formák és az érintkezés finomságának elvadására vezetne. Helytelennek tartanám az idevágó büntető-paragrafusok szigorítását, mert a párbaj a társadalom ügye és csak társadalmilag szabályozható. Ilyen szempontból a beszüntetés intézményét nagyon helyesnek és célszerűnek tartanám. Örömmel üdvözlök minden akciót, amely a párbajok számának csökkentésére és így komolyságának megóvására is irányul. Az *Országos Kaszinó* már két év előtt társadalmi előkelőségekből álló bizottságot küldött ki, amely ezt a kérdést tanulmányozza. Minthogy a kérdést most más oldalról vetették fel, ez a bizottság egyelőre szünetel, de annak idején munkásságának eredményéről be fog számolni.

Szabó Miklós,
a Kuria elnöke.

Törvényhozási uton szerintem semmiképp sem lehetne orvosolni a párbaj kinövésait. Olyan megoldás kellene, amely gyökerestül kiirtja a párbajt. Az a mód, amelyet *Bolgár Ferenc* képviselő ur ajánl a *Budapesti Napló*-ban megjelent cikkében, hogy párbajbíróóságok döntsének minden egyes párbaj előtt, csak fél-megoldás, mert nem szünteti meg, csak ritkítja a párbajt. Persze Angliában könnyű volt a megoldás. Akadt egy király, aki kizárta udvarából azokat, akik párbajoztak. A kontinensen ezt nem lehet ilyen könnyen megcsinálni, már a szervezett hadseregbe való tekintettel sem. Igen nehéz s szinte alig megoldható problémának tartom nálunk a teljes orvoslás módját, de tárgyalni kell, ébren kell tartani a kérdést, hadd pattanjon ki valami üdvös megoldás.

Hammersberg Jenő
koronaügyész.

En a párbaj megakadályozására vagy ritkítására négy dolgot látok szükségesnek:

1. Eljuttatni a párbajt, de vannak helyzetek, mikor az elkerülhetetlen s amikor mint ultima ratio a társadalomból ki nem küszöbölhető. Ha tehát a párbajbíróóság — melyet föltétlenül szükségesnek tartok — azt határozza, hogy nincs

helye a párbajnak s a párbaj mégis megtörténik, akkor a felek és segédek az eredményhez képest közönséges büntetésekként büntetendők és a tartóztatási büntetéshez mellékbüntetésül magas pénzbüntetéssel is sújtandók.

2. A főnnebbiekből következnek, hogy szükségesnek tartom a párbajbíróóságot, amely minden esetben határozzon, hogy van-e helye vagy nincs a párbajnak? Ha a párbajbíróóság elkerülhetetlennek mondta ki a párbajt, akkor az komolyan vendő és halálig vagy teljes haroképtelenségig folytatandó. Mert ily irányu szigorú okvetlenül egyik hatásos eszköze a párbajok ritkításának.

3. Szükségesnek tartom szigorítását a becsületbörténés büntetési tételeinek.

4. Az ily efféle nyilvánosságra hozatalának, hírlapi közléseknek és efféle reklámszínaláscknak szigorú tiltása és büntetése is szükséges volna.

Dr. Vécsey Tamás,
a tudományegyetem rektora.

A párbajozásra ne adjon példát a parlament, a hadsereg s más testület, hol tekintélyes becsületbíróóság működhetik.

A párbajozó ifju urakat névszerint ne emlegessék a hírlapok.

Igy gyógyítható ki a társadalom a párbaj-tébolyból, mely eddig minduntalan véres verekedést követelt.

Dr. Korányi Frigyes
egyetemi tanár, a főrendiház tagja.

A becsület védtelenségének jelenlegi mértékével szemben a párbaj-érvást megszüntetni nem sikerülhet. Addig, amíg azok, akik ezen az állapoton javítani akarnak, nem gondoskodnak a becsület erős védelméről, — arra kényszerítik a sértett embereket, hogy ebben az abnormis helyzetben abnormis eszközökkel — a párbajjal — védjék meg becsületüket.

Ezen az állapoton szerintem a törvény szigorítása nem segítene, mert amíg a társadalom felfogása presszionál, addig teljesen mindegy a párbajozóknak, hogy három napi vagy három esztendei büntetést kapnak-e. Szükséges volna egy a társadalom kebeléből alakult autorizált becsületbíróóság alakítása, amely minden becsületbörténés ügy elintézésében döntő szereppel bírjon.

Ami az orvosok állásfoglalását illeti, nézetem szerint természetes, hogy ők, mint egyének, éppen olyan eszközökkel védik meg a becsületüket, mint a társadalom egyéb tagjai. Ami pedig a párbajban mint orvosoknak való részvételüket illeti, — nem tudnék olyan mozgalmat elképzelni, amelynek eredményeképpen az orvosok elhatároznák, hogy a párbajokban nem nyújtanak segílyt. Mert az orvosnak ethikai felfogásából folyó kötelessége egyenesen megköveteli, hogy tudományát a sebesült, vagy akármelyik beteg rendelkezésére bocsássa. Az orvost humanitárius érzése vezeti akkor is, mikor az előtte álló betegben elítélendő bűnöst lát, a genfi conventio kötelességgé teszi a harcban sebesült ellenség gyógyítását is. Ez a kérdés a szabadságharc alkalmából egyszer fel lett — más formában — vetve a nagyhírű Balassa névvel kapcsolatban. Balassa tiszta hazafiságot minden más tette mellett az is bizonyította, hogy Geringer helytartó megfosztotta tanárságától és az Újépületbe záratta a tőle származott hazafias levelek végett, amelyeket Kossuth Lajos Pesten hagyott irómányai közt találtak. En voltam mint tanuló annak a küldöttségnek az élén, amelyben mi, diákok arra kértük *Prottmann*t, hogy — a tanítás érdekében — eszközölje ki Balassa szabadon való bocsátását. És ugyanezt a Balassát 1849. elején a hazafiatlanság vádjával üldözték, mert ő *Windischgrätz*nek, aki betegségében ő hozzá fordult, orvosi segílyt nyújtott.

Az orvos csak akkor tagadhatná meg a segílyt, ha a becsület megsértésének a megtorlására az előbb említett normális eszközök létezőnek és a felek ezeknek az eszközöknek a megkerülésével akarnák párbajukat megvívni. De addig az orvosoknak teljesíteniük kell azt a kérést, hogy a párbajoknál mint orvosok segílyt nyújtsanak.

Dr. Kéthy Károly

udvari tanácsos, egyetemi tanár.

Semmiféle törvénykezési, rendeleti, szabályzati utasításokkal a párbajt megszüntetni nem lehet. Erre egyedül egy egészséges társadalmi mozgalom adná meg az orvoslást. Ezen felfogást egy eklatáns példa, Angolország bizonyítja, amely a kérdést gyakorlatilag meg is oldotta. Ismeretes, hogy ott Albertnek, néhai Viktória királynő férjének kezdeményezésére a társadalom kimondta, hogy az nem gentleman, aki párbajozik. S az okos, gyakorlati téren is példát adó angol nemzetről termő talajra akadt a helyes idea és már vagy ötven esztendeje nem is párbajoznak Angliában. A *Bolgár Ferenc* nagyérdéki cikkében tervezett párbajbíróági intézmény, ha nem is gyökeres megoldásra, de legalább is a párbajok számának jelentékeny apasztására vezetne. Klubokból, kaszinókból s a művelt osztályt magukban foglaló mindennemű egyesületekből, mindenekelőtt pedig a hadseregből kell ezen irány propagálásának kiindulnia, hogy a jég megtörjön. Mi orvosok nem tagadhatjuk meg közreműködésünket a párbajnál. Orvos jelen nem léte csak súlyosbíttatja a párbaj föltételeit s a közreműködés megtagadása egyenlő volna az orvosi kötelesség megszegésével.

Horánszky Nándor

országgyűlési képviselő.

En természetesen elítélendő, idéltlen dolognak tartom a párbajt. De egyeseknek veszedelmesnek tartom ott, ahol a közt károsítja, ahol az állam érdekében kifejtett munkásságnak a csökkentője. Ezek között elsősorban a törvényhozói működést értem, ahol a vélemények egy részének a párbaj elkerülése végett való elhallgatása a köznek a vesztesége. Valamivel jelentéktlenebb mértékben áll ez a sajtóra is, ahol szintén előfordul a véleményeknek ilyen elhallgatása. Ami szintén a köz károsodását jelenti.

A párbajból eredő anomáliák orvoslásának módja szerintem az volna, ha korrekt gentlemaneknek elismert férfiakból — nem konkrét esetből kifolyólag! — arbiter alakulna, amely a párbajok elintézésének módja felett döntene. Ebben a mozgalomban azonban az egész társadalomnak kell részt vennie és ennek a bíróságnak úgy kell feltűnnie, hogy mintegy általános óhaj elintézési módjának tűnjék fel. Erre azért van szükség, hogy ennek a bíróságnak a döntése kötelező erejű lehessen.

Kossuth Ferenc,

az országgyűlési függetlenségi párt elnöke.

A párbaj a középkor istenítéleteinek a maradványa, mely semmit sem bizonyít; azt nem, hogy a győztesnek volt igaza; azt sem, hogy a győztes bátrabb, de többnyire még azt sem, hogy jobban ért a fegyverforgatáshoz.

Természetes tehát az, hogy az emberi polgárosodás haladása a párbajt ki fogja küszöbölni; de ezt csakis a közszellem teljes átváltozásával érhetjük el nálunk, amire hosszú idő kell egy olyan társadalomban, mint a miénk. Nincs tehát reményem, hogy a megindított párbajjelenes mozgalom elérhesse emberies célját egyhamar; de minden lépés a helyes irányban üdvösnek tekintendő.

Beóthy Ákos

országgyűlési képviselő.

A párvialdalt malum necessariumnak tartom, mert bizonyos, különben megoldhatlan helyzeteknek egyetlen megoldási módja. Senki sem tagadhatja, hogy ez a mai magyar társadalom átmeneti állapotban van, hol minden föl van forgatva, nagyon kevés dolog, kevés intézmény kristályosodott ki, hol társadalmi tekintélyeket találni nagyon bajos. Melyik instituciók az, avagy melyik személy az, akit mindnyájan föltétlenül tekintélynek elismerünk? Egyik sem és senki sem. Az ilyen társadalmakban tehát egyrésztől nagyszámban állnak elő olyan helyzetek, melyeknek egyetlen megoldási módja a párvialdal, másrésztől pedig az ilyen tekintélye-

ket nem ismerő társadalmakban lehetetlen föllátni egy olyan areopágszerű testületet, mely minden körülmények közt érvényes köztektintélyvel oldja meg az egyes eseteket. Tudom és érzem, hogy a párvialdalk szünetlően kinövései és káros következményei vannak, de ezeket a káros következményeket szívesebben elviselném, mint azokat a végleteket, melyeket a párvialdal eltörlése egy forrongó és átmeneti állapotban levő társadalomban létrehozna. A párvialdal erős féke az embereknek s ilyen megfőkezésre nagy szükség van.

Föl lehetne vetni azt a kérdést, hogy nemzeti karakterünknek mennyiben felel meg a párvialdal s én azt hiszem, hogy a magyar virtusok közt foglal helyet ez is. Pedig ne feledjük, hogy az, amit magyar virtusnak szoktak mondani, erős föntartója és konzerválója volt nemzetünknek.

A parlamenti életben sem tartom szükségesnek, hogy a párvialdal szabályoztassék. Parlamenti pályám a legviharosabb harcokat láttam, de mondhatom, hogy egyetlen egy esetet sem tudok, mely szükségessé tette volna a szónokok védelmét a megfőlemlítéssel szemben. Az ilyen megfőlemlítést különben is tehetetlennek tartom s az a véleményem, hogy ilyen eset ha előfordulna is, annyira a kivételek országába való volna, hogy szabályozását teljesen fölöslegesnek tartom.

Hogy a megfőlemlítés csakugyan nem fordul elő parlamenti életünkben, azt egyik nemrégiben lefolyt politikai párbajunk lefolyása is bizonyítja, ahol az egyik fél, nehogy ajtót nyisson annak a fölfogásnak, hogy ellenfelet meg akarta félemlíteni, nem is használta fegyverét.

Sokan az angol társadalmi viszonyok szerint bírálják el a mi párvialdalk kérdését. Eltekintve attól, hogy Pitt Vilmos is, Wellington is verekedett, csak azt hangsúlyozom, hogy az angol társadalmi viszonyok Pitt idejében is konszolidáltabbak voltak, mint a mi jelenlegi társadalmi viszonyaink. Angliában nem élesedtek ki az ellentétek olyannyira, mint nálunk, ahol a negyvennyolcas idők és a hatvanhetes idők között nem volt meg az átmenet. Angliában az intézményeknek van tekintélyük s van tekintélyük az embereknek is, amint volt például Deák Ferencnek, aki ha azt mondta volna egy vitás lovagias ügyben, hogy nem kell verekedni, mindenki tisztelettel hajolt volna meg véleménye előtt. Az angol társadalom egysége tette lehetővé, hogy a párvialdal kérdésében is egységes vélemény formálódott ki s egységes, speciális fogalom keletkezett ott e név alatt: gentleman. Nálunk ez az angol fogalom nincsen meg s konszolidálatlan társadalmi viszonyaink közt egységes megállapodásokra képtelen is a társadalom.

Mi nagyjában úgy gondolokunk a dologról, mint Wesselényi Miklós, aki irt a párbaj ellen, de jaj volt annak, aki azt merte föltételezni fölöle, hogy ő nem verekszik. Wurmbrandt gondolhatta talán róla ezt s ugyancsak bebizonyította rajta Wesselényi, hogy nagyon is csalódott benne.

Ivánka Oszkár

országgyűlési képviselő.

Olvastam a *Budapesti Napló* vasárnapi cikkét, melyben *Bolgár Ferenc* képviselőtársam azokról a módozatokról értekezik, melyekkel a párbajt, ha nem is megszüntetni, de erősen redukálni lehetne, s bár tisztában vagyok avval, hogy *Bolgár Ferenc* indítványát nagyon nehéz lesz megvalósítani, de megvalósítani okvetlenül lehet. A teendő most már az volna, hogy társadalmunk azon vezérférfiait, kik föltétlenül tekintélyesek s elsőrangú gentlemanek, értekezletre kellene összehívni, melyen meg kellene vitatni, s meg kellene állapítani, hogy miképpen volna realizálható mindaz, amit *Bolgár Ferenc* ajánlott.

Arra az ellenvetésre, hogy nem lehet kötelezni senkit, hogy a *Bolgár* által ajánlott fegyverbírósz határozatát magára nézve kötelezőnek ismerje, avval felelek, hogy a törvény járjon el szigorubban, sőt nagyon szigorúan azokkal szemben, akik fegyverbírósz megkérdése nélkül vagy a fegyverbírósz határozata ellenére verekedtek.

Krasznay Ferenc

országgyűlési képviselő, a M. A. C. elnöke.

A párvialdalt alkotott fogalmak közül legkorrektebbnek az angol fölfogást tartom, mely a fontos ok nélkül sértegető embert megveti, róla vagy nem vesz tudomást, elnéz a feje föltől, mert azt tartja, hogy a sértegető vagy rágalmozó önmagát helyezi a társadalmi becsület területén kívül, vagy pedig egyszerűen a bíróság elé állítja. A párbajt tehát én eltörlendőnek tartom, de ha büntetőtörvényünk gyenge becsületvédelme s a társadalom konzervatívizmusa az ugynevezett „lovagias eljárás” fenntartására készítenek, egy legalább azt óhajtanám, hogy annak csak akkor legyen helye, ha az alapjául szolgáló sértegetést jogosult magánérdek vagy közérdek váltotta ki. *Egyéb eseteket, tudniillik az indokolatlan sértés, vagyis krakléreskedés esetét kizárnám a lovagias eljárás köréből, mert aki indokolatlanul sért, azaz krakléreskedik, az legalább is olyan lovagiatlan ember, mint aki a sértésért megtagadja az elégtételt.* Nemnem laedere — ez az elvem, de ha sértettünk, meg kell monanunk a sértés közelebbi indokait. Az igazi lovagiaság abban áll, hogy az olyan ember, aki jól lő és jól viv, még nagyobb önmérséklettel érintkezik embertársaival, az, aki tőket csinál a verekedési képességéből, krakléler s az én szememben éppen a krakléler a leggyöngébb legény a világon.

Rosenberg Gyula

vált országgyűlési képviselő.

Az a kérdés, hogy mit akarunk? A párbajt, mint oktalan társadalmi félszogséget végképp megszüntetni, vagy meghagyni, mint ultima ratiót és csak az elharapódzott párbajúdtól fékezni? A társadalomnak, de csakis ennek és nem a törvényeknek, megvan erre az ereje, de inkább a győztes kiirtására, mint a fékezésre. De megvan-e a társadalomban és annak mérvadó körében ezen erő kifejtéséhez a komoly akarat és erkölcsi eltökéltség? Ha igen, nyilatkozhatik. Vannak szervei és ezen szervekben megvan a képesség, hogy társadalmi szabályt alkothassanak, melynek kényszerítő hatalma alól senki sem vonhatja ki magát. Vajon ha az ország legelső társadalmi és kaszinói tagjai számára tilalmassá tennék a párbajt és nem tűnének meg tagjaik között azt, ki e tilalom ellen vét, nem lenne-e meg ennek a kellő hatása? Mondja ki a Nemzeti Kaszinó, hogy nem lehet tagja senki, aki párbajban bármilyen minőségben részt vesz. Követni fogják mindenütt és alig lesz párbaj Magyarországon. Addig azonban, míg ez meg nem történik, a párbajokat sem kiirtani, sem fékezni nem fogjuk s egyeseknek a párbaj ellen való gyakorlati állásfoglalása csak kárbavesztett erőlködés, mely arra sem alkalmas, hogy az eszme kívánatos győzelmét érlelje.

A közigazgatás egyszerűsítése.

Budapest, december 24.

A hivatalos lap mai száma közli a minisztériumnak terjedelmes rendeletét a közigazgatási eljárás egyszerűsítéséről szóló 1901. XX. törvényeknek a felelősségek egyszerűsítésére vonatkozó szakaszai végrehajtása tárgyában.

Ezek a szakaszok 1902. évi január hó 1-én lépnek életbe. A rendeletről a nagyközönséget érdeklő következő rendelkezéseket emeljük ki:

Míg az eddigi törvények a felelősséget egyes nemzeti igen különböző elnevezések alatt említik, még pedig gyakran anélkül, hogy e különböző elnevezések jogosultsága igazolható s az általa megjelölt felelősségi alakoknak egymással szemben eloglalt helye szabatosan meghatározható lenne, addig a most életbe lépő szabályozás a felelősséget három, egymástól eltérő, sajátos nemét különbözteti meg: a felelősséget, a felülvizsgálati kérelmet és a felülvizsgálatot.

Felbeszéléssel lehet élni az elsőfokú, az elsőfokúval egybe nem hangzó másodikok határozat ellen, felülvizsgálati kérelemmel van helye az elsőfokúval egybehangzó másodikok határozat ellen, végül felülvizsgálatot használható akkor, mikor az elsőfokú határozat a felelősséget vagy felülvizsgálati kérelmet hivatból visszautasította vagy az igazolásnak helyt nem adott. E három jogorvoslati eszközt nevezi a törvény közös névvel felelősségeknek. Ezek melletti soraközvetlenül jogorvoslati eszközként az újraelvétel.

Az alól a korlátozás alól, mely az elsőfokúval érdeemben egybehangzó másodikok határozat ellen a felelősséget kizárja, usupán a következő ügyek vannak kivéve:

a) a vármegyei és városi törvényhatóságok bizottságainak azok a másodikok határozatai, melyek a

községek és rendezett tanácsú városok, illetőleg a törvényhatósági városok javadalmait, vagyonát és gazdaságát, valamint az ezek kezelése alatt álló alapokat érdeklik;

b) a közigazgatási bizottságnak vizsgoji engedélyezési ügyekben hozott másodikok határozatai;

c) az ipari, kereskedelmi és műstrai ügyekben hozott határozatok.

A végrehajtási rendelet tüzetesen intézkedik a felelősségi jog terjedelmére, a felelősségi helyére, valamint a visszatartás módjára nézve.

A felelősségi (felelősségi, felülvizsgálói kérelem és felfolyamodás) előterjesztésének határideje bármely közigazgatási ügyben, bármely foku határozat (intézkedés, végzés) ellen általában tizenöt nap. E határidő természetesen egyaránt vonatkozik ugy az írásban, mint a szóval előterjesztett felelősökre. A felelősségi bármely neme az érdekeltektől választásához képest szóval vagy írásban terjeszthető elő.

A mi a felelősségi kérelem megtámadott határozat végrehajtására gyakorolt hatását illeti, különbséget kell tenni egyfelől a felülvizsgálói kérelem és a felfolyamodás, másfelől a felelősségi kérelem és a felülvizsgálói kérelem között. A felülvizsgálói kérelem és a felfolyamodás a törvény a végrehajtás szempontjából nem ruhazza fel felfüggesztő hatállyal. Ha tehát valamely ügyben két hatóság egybehangzólag határozott, vagy ha a felelősségi első fokú hatóság mint meg nem engedett, vagy elkésztet visszautasította, a határozat végrehajtása rendszerint arra való tekintet nélkül, hogy felülvizsgálói kérelem vagy felfolyamodást terjesztettek elő, megkezdhető és folytatható. Ha azonban a végrehajtás toznanosítása helyrehozhatatlan kárt okozna, vagy egyéb méltánylást érdemlő esetekben a végrehajtást akár az első fokú, akár a felelősségi hatóság — indokolt kérelemre — felfüggesztheti, vagyis meg sem kezdheti, vagy a már megkezdett végrehajtás folytatását függőben tartja, vagy tartatja.

A végrehajtás felfüggesztését rendszerint annál a hatóságnál kell kérni, mely az ügyben elsőfokon járt el.

Igazolási kérelemnek helye van:

1. ha az érdekelte a felelősségi, vagy a felülvizsgálói kérelmet elháríthatatlan akadály miatt a 15 napi határidőn belül elő nem terjesztette; vagy

2. a hatóság idézésére meg nem jelenedett.

Az igazolás lényege eszerint abban áll, hogy a mulasztás okát és ennek el nem hárítható voltát kimutassa; előterjesztésének joga azt illeti meg, aki a felelősségi vagy felülvizsgálói kérelem előterjesztésére jogosult lett volna, vagy akit a hatóság megidézett.

Ujrafelvételnek közigazgatási vitás (kontenciózus) ügyekben helye van.

Ahhoz, hogy az ujrafelvétel megengedhető legyen, szükséges:

1. hogy az a bizonyíték, melyet a fél a felfüggesztés elintézése után felhoz, a kérdés érdemére döntő legyen, tehát olyan, melyről valószínű, hogy abban az esetben, ha a fél a felfüggesztés folyamán hozta volna elő, az ügy másként nyert volna eldöntést;

2. igazolni kell, hogy a bizonyítékokat a fél a felfüggesztés folyamán önhibáján kívül nem használhatta.

KÜLFÖLD.

Vilmos oszár és a cumberlandi herceg. Abból az alkalomból, hogy a cumberlandi hercegné két leányával *Miksa* badeni herceg látogatására Karlsruheba érkezik, egy angol lap azt írja, hogy a cumberlandi herceg, aki tudvalevőleg a volt hannoveri királyság trónkövetelője, *nemsokára ki fog békülni a Hohenzollern-házzal.* A béktitási tárgyalásokat a badeni hercegi pár vezeti. A cumberlandi hercegi család Gmundenben lakik.

A délafrikai szabadságharc.

London, december 24.

Lord *Kitchener* jelenti Johannesburgból 21-iki kelettel: *De Wet* 18-án Landberg mellett (bellehemi kerület) 800 emberrel megtámadta *Dartnell* tábornokot. Az ellenség 150 jandnyira közeledett, de több órai harc után az angolok visszaverték. A boerok mintegy 20 embert hagytak a csatározás után. Angol részről elesett egy ember, megsebesült két tiszt és tíz ember. *Spens* tábornok jelenti: 300 boer és 40 fegyveres benntulított *Britz* parancsnoksága alatt megtámadott 200 lovasított gyalogost, akik kisebb csapatokra oszolva, sorra járták a beginderlyni kerület farmjait. Az angoloknak egy részét megverték, mielőtt *Spens* segítségükre tudott jönni. A veszteségek nagyok. Részletes adatok még nincsenek.

Kitchener jelenti Johannesburgból 22-iki kelettel a következőket: *Mackenzie* ezredes a karolinai kerületben e hónap 19-ikén megtámadta *Barend-Smith* kommandóját. Hat boer elesett és tizenhat fogságba került. *Park* ezredes oszlopát a nilstroomi kerületben 19-ikére virradó éjjel megtámadta *Müller-Trichardt*, akinek egy nehéz ágyúja is volt. Az angolok visszaverték az ellenséget, amely nyolc halottat és három sebesültet hagyott a csatározás után. Angol részről elesett hét ember, megsebesült hat tiszt és tízenyolc ember.

London, december 24.

Damant ezredes Taafelkop mellett a boerokkal vívott harcban súlyosan megsebesült.

London, december 24.

Az esti lapok jelentik Kroonstadból 21-iki kelettel: *Micking* Miksa örnagyot, aki Vrededorfból 90 emberrel a Vál völgyén vonult keresztül, hirtelen tulyomó erővel megtámadts az ellenség. Heves harc után az angolokat visszaverték a vasutonalra. Két tiszt és négy ember megsebesült.

Petória, december 23.

Tegnap Olifant mellett 14 boert fogtak el. *Colenbrander* ezredes a pietersburgi kerületben meglepett egy boer táborát és 60 embert foglyul ejtett.

London, december 24.

Lord *Kitchener* táviratozza Johannesburgból: E hónap 16-ika óta elesett 45 boer, 25 megsebesült és fogságba esett 310; 35 boer megadta magát. Zsákmányul ejtettek továbbá az angolok 250 puskát, 11,290 töltényt, 163 szekeret, 1200 lovat és 8600 darab vágómarhát.

A Budapesti Napló karácsonya.

Régi divat az már, hogy karácsonykor az újság bemutatja magát a publikumának olyasíormán, mintha a köz embere beszámolt mond s eldicsekszik azzal, hogy: lásd, ez lettem, az lettem, miket műveltem, ime hallgasd. Az aktualitása ennek az önértékes kiadványnak az, hogy ilyenkor, szent karácsony napján, amikor az Isten a kis Jézussal ajándékozta meg a világot, mindenki versenyez a mással az örömiabrikálásban s természetesen nem maradhat hátra ebben a kedves versenyben az újság se, a publikum napi társalkodó jó barátja.

A *Budapesti Napló* szeretettel köszönti hűségese közönségét; jókívánságait és a vasikos, dus tartalmu újság viszi szét az országba. A mai ünnepra, tekintettel az egynapos újságdíjra, nemcsak nagyon gazdag, tartalmas és a legkövetelőbb irodalmi nivón álló újságot adunk, hanem ezenkívül páratlanul nagy szépirodalmi mellékletet is. Csak egy parányi részét óhajtuk visszaadni annak a szeretetnek, amelyet kapunk a publikumtól. Vegyék fölünk szívesen, olyan örömet, amelyen édes örömet mi összeültünk: megírni a *Budapesti Napló* karácsonyi ajándékát.

Főlapunk az a szerető gonddal összerótt újság, amit mindennap elküldünk olvasóinknak. Politikai és belletrisztikai tekintetben egyaránt érdekes ez a mai, negyvenoldalas számunk. Szokás ezt a terjedelmet átszámítani; hogy hódoljunk e szokásnak megmondjuk: egy százhatvan oldalas könyvnek felel meg a mai lapunk. A főlap kidomborodó érdekessége a párbajról szóló anketünk, amelynek keretében a párbaj fölötté aktuális kérdésekről nyilatkoztak:

Széll Kálmán,
Báró Fejérváry Géza,
Wekerle Sándor,
Szabó Miklós,
Hammersberg Jenő,
Vécsey Tamás,
Korányi Frigyes,
Kétly Károly,
Horászky Nándor,
Kossuth Ferenc,
Beóthy Ákos,
Ivánka Oszkár,
Krasznay Ferenc,
Rosenberg Gyula.

Ünnepi számunk irodalmi részét *Jókai Mór*, a magyar költőkirály *Othello* és *Mungo* című tárcája vezeti be, amely remeke az írásművészetnek. A melléklet első oldalán *Abrányi Emil* magasan szárnyaló ódáját közöljük. Méltó érdeklődésre tarthatnak számot a magyar színművészet jelesének, *Felekyné-Munkácsi Flóra*, *Márkus Emilia*, *Pálmay Ilka* és *Ledofsky Gizella* cikke. Minden méltatásnál többet mond egyébként; irodalmi cikkeink e jegyzéke:

Jókai Mór: *Othello* és *Mungo*.
Váradi Antal: *Est El Leachem*.
Abrányi Emil: *Az amerikai magyarokhoz*.
Lyka Károly: *Levél a Szent-Péterből*.
Erdős Renée: *Versék*.
Thury Zoltán: *A pof*.
Pásztor Árpád: *A város*.
Márkus Emilia: *Sötét karácsony*.
Lenkey Henrik: *Szent Sergius sirja*.
Pálmay Ilka: *Egy ebéd VII. Edvárd királynál*.

Ledofsky Gizella: *Jászai Mariól*.

Révész Tivadar: *Leánydalom*.

Molnár Ferenc: *A férfi szíve*.

Zöldi Márton: *Dina néni ékszerai*.

Horváth Elemér: *Karácsonyi ének*.

Holló Márton: *Egyetlen csók*.

Feleki Sándor: *Melegforrás*.

Hajdu Miklós: *Örökség*.

Szász Zoltán: *Lecke lányok számára*.

Veszelei Károly: *Éjjel*.

Lux Terka: *Csak még egyszer...*

Herczeg János: *Alkonyat*.

Mérczi Adolf: *Apró tragédiák*.

Nógrádi László: *A kis skatulyák*.

Földes Imre: *Babylon még alszik*.

Zilahi Gyula: *Tallózás*.

Borsodi Lajos: *Féher éjszakák*.

Naményi Lajos: *A Nemzeti Múzeum*

jubileuma.

Dr. Weyner Emil: *Kozmetikai tudnivalók*.

Méry Károly: *Ötletek*.

A *Budapesti Napló* naptárát tegnapi lapunkhoz mellékelve küldtük meg előfizetőinknek. Szíves örömmel járultunk ezzel is, a mai újsággal is ünnepi szórakozásához.

HIREK.

Virágok.

Égzenegés, villámlás riasztotta meg tegnapelőtt az utca népét. Zuhogott a zápor, akárcsak nyár derekán; s egy pillanat alatt tisztára mosta a körutakat; ezután elvonultak a felhők, tegnap délre kiderült az ég s a menny kék boltozatán csodálatos meteor jelent meg a föld lakóinak.

Változott-e a természet rendje? Eljött-e a csodák ideje? Vagy talán a természet bölcsesége varázsolta tavaszt a télbe? Nem szép a fekete karácsony, nem is poétikus, de ez idén legyen mégis ezerszer áldott! Legyen áldott a napfény, mely a szegénység ablakára tűz s aranyát szétszórja a föld szentvédőinek.

Meghalt a gyárakban a munka s azok, akik egész életükben szerszámot tartottak kezükben, ma pihennek. Nem azért, mert Karácsony szent napja van, de mert dolgos kezekre nincs szükség s mert egyforma lett a hétköznap és az ünnep. Tavasz fény csatangol az utcákon, de szomorú emberekre hinti ragyogását s hiába kandikál a csillogó üzletekbe, hol a szorgos kereskedő ajándékot ajándékokra halmozott, — ott is szomorúságot, pusztaságot talál.

Nem kell a drága, csillogó diszmunka, nem kell a fényes, megvesztegető ajándék; üresek az üzletek, nincsen pénz. Nem hogy ajándékokra nem telik, de kenyérre és szénre sem.

Ezért legyen áldott a decemberi kikelet! A nyomorúság szegényebb egy gondtal; nem kell szén, mert nincs tél. Mint tavasszal, vagy nyáron, újra a szegényeké az utca, ahol előgyelegehetnek, elkészülhetnek a sokadalomban s elfelejtik keservüket. Kirakotokat bámulnak mindenfelé, de vevő alig akad. Nem fogy a játék s míg a bazároknak az előbbi esztendőknben ember ember hátán szorongott, ma alig tengett néhány vásárló s a sok, sok játék búsan nyugszik a polcokon.

Karácsony tündére ezidén nem hinti teli kézzel ajándékát s bizony, bizony feltűnnek az utcán, akik csomagokkal sietnek otthonukba.

— Boldogok! Nálatok lesz Karácsony! fordulnak utánuk az ünnep számkivetettei s melankolikus irigység lopózik szívükbe.

Oh! mert szép a Karácsony. Ez a szeretet, a szerelem, a család, a barátság legszebb ünnepe s ezerszeresen szomorú az árvának, szegénynek és elhagyottnak.

Csak egy hű barát tart ki ezidén az emberek mellett, a természet. Nézetek körül az utcákon, csomagokat nem láttok, de mindenfelé virág, mosolygó, üde virág hinti szét színét, illatát.

Talán még egy karácsony se volt olyan

virágos, mint az ezidei. Mert mindenkinek van valakije, akinek örömet akar okozni a szeretet szent napján, s mindenkinek, még a legszegényebbnek is akad egy szál rózsza, vagy egy bokréta ibolya.

S van edesebb a virágok vallomásánál? Az ékszer ragyogóbb, csillogása maradandóbb, de szívből jön és szívből száll a virág beszéde.

Ti selyemhaju, tengerszemű, érző lelkű leányok, szép asszonyok, a ti dícsőségeket, a ti uralmatokat hirdetik a karácsonyi virágok.

Mindegyik bokréta egy-egy mentegőtűzés, egy-egy vallomás, mindegyik rózsaszál, vagy ibolya egy-egy remény vagy vágyódás: hozzátok repül, kinyit, édes asszonyok.

Ebben a szegény, szürke, szomorú világban fogadjátok szívesen.

P.

Budapest, december 24.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Lapunk legközelebbi száma a kettős ünnepek következtében pénteken reggel jelenik meg.

— A király karácsonya. Bácsból jelentik, hogy a király ma reggel Erzsébet Mária hercegnővel Walseeba utazott a karácsonyi ünnepekre. — *Neues Wiener Tagblatt* a király karácsonyi ünnepeiről közli a tájékoztatást. 1872-től 1882-ig a királyi pár mindig Gödöllőn töltötte a karácsonyi ünnepeket, 1883 óta pedig a bécsei Burgban, 1887-ben és 1888-ban két-két karácsonyt is a Burgban, az egyik Erzsébet, a másik pedig Mária Valéria főhercegnő szobájában. 1889-ben, a trónörökös halála után a királyi pár Miramareban volt a karácsonyi ünnepeken; ez volt az utolsó karácsony, amelyet együtt töltöttek. 1889-től fogva a királyné mindig délvidekre utazott karácsony táján, a király pedig karácsonyra Walseeba ment Mária Valéria főhercegnőhöz, akit 1888-ban éppen karácsony estéjén jegyzett el Ferenc Szalvátor főherceg. Csak 1892-ben nem ment el a király Walseeba, amikor Münchenbe látogatott: el idősebb leányához, Gizella hercegnéhez.

— Merénylet az Unio elnöke ellen. Washingtoni táviratok riasztó hírt közöltek egy merényletről, amelyet állítólag Roosevelt elnök ellen követtek el. A távirat szerint Roosevelt elnököt, amikor pénteken este lord Pauncefoot angol nagykövettel sétálgatott, egy ember megrohanta és teljes erővel az elnök mellébe vágott. Roosevelt megöriste a lélekjelentést s egy jól irányzott öklökcsapással a földre terítette megtámadóját, azután a lorddal nyugodtan tovább folytatta sétáját. New-Yorkból szombaton azt jelentik, hogy az eset egészen másképp történt, mint ahogy a lapok írják. Tény, hogy az elnököt egy ember megtámadta, az illető azonban holtlétű volt, akit, mikor elesett, maga az elnök segített talpra állítani. Ide redukálódik az egész merénylet-história.

— A német császár Londonban. Londonból táviratozzák: Vilmos császár január 20-án Londonba utazik, ahol jelen lesz a Viktória királynő emlékére rendezett gyászistentiszeleten. A császár január 24-én visszatárazik Berlinbe.

— A király újvi üdvözlése. Az ő felségének szánt újvi üdvözléseket gróf Apponyi Lajos, magyarországi udvarnagy és neje, született Scherr-Thoss Margit grófiné palotahölgye a hó 31-én esti 8-10 óra között veszik át a budapesti királyi várban. Feljárás az alsó négyszögél.

— Királyi elismerés. A király dr. Nyáry Sándor műegyetemi magántanárnak a *Censtochowa Páloskolostor és magyar emlékei* című művét a császári és királyi hitbizományi könyvtár számára elfogadta s a szerzőnek köszönetét tudtára adta.

— Roosevelt és Miles tábornok. Az északamerikai Egyesült-Államok kormányának bensős megbeszélés történt, mert a hadügyminiszter igazságtalan módon pártjára állott Miles tábornoknak. Ebbe az ügybe most beavatkozott Roosevelt elnök is. Mint ugyanis a *New York Herald* jelenti Washingtonból,

Roosevelt elnök szombaton reggel Miles parancsnokló tábornoknak az audienciás teremben sok ember jelenlétében szigorú szemrehányást tett, mire Miles izgagtottan elhagyta a termet.

— Rudolf trónörökös alkotása. Előbb halt meg a fennkölt szellemű trónörökös, semmint nemes gondolatából fakadt nagyszabású alkotásának, az ő eszméje alapján és személyes felügyelete alatt idiótt *Az osztrák-magyar monarchia irásban és képmen* című munkának a befejezését megérthette volna. Az ő szellemében folyt tovább a munka, serény kezek, tudományos elmék, hazafias lelkek szorgosan hordták össze és dolgozták fel a rengeteg anyagot, amelyből Magyarországnak és Ausztriának legteljesebb mozaik-képe rakódott művészi egésszé össze. Ennek a szellemnek hódolva, felséges atyja mindenkor komoly figyelemmel kísérte a munka haladását s most, hogy be van fejezve, a német kiadás jövedelmével atyai szívéhez méltóan rendelkezett, meghagyván, hogy ez a jövedelem a konzuli akadémia épületére fordítassék. A rendeletet az osztrák miniszterelnökhöz intézte ő felsége s hogy a magyar miniszterelnökhöz ilyen rendelt nem érkezett, annak — sajnos — nyilván az az oka, hogy a magyar kiadás jövedelmezősége így nagylelkű intézkedésre nem nyújtott módot.

A legfelsőbb kéziratok így szólnak:

Kedves dr. Koerber!

Indítatva éreztem magamat, hogy *Az osztrák-magyar monarchia irásban és képmen* című munka német kiadásának jövedelmét a konzuli akadémia elhelyezésére szolgáló épület létesítésére szánjam. Midőn ezt önnek tudomására adom, egyúttal közlöm önnek annak a kéziratnak a másolatát, amelyet ez alkalommal házám és a külügyek miniszteréhez intéztem.

Bécs, 1901. december 23.

Ferenc József.

A gróf Goluchowskihoz intézett királyi kézirat így szól:

Kedves gróf Goluchowski!

A boldogult fiam, néhai Rudolf trónörökös által 1884-ben megindított, *Az osztrák-magyar monarchia irásban és képmen* című munka immár befejezést nyert. Megelégedéssel vettem tudomásul, hogy ez a mű széles körökben terjedt el és ez által mindenekelőtt hozzájárult ahhoz, hogy egy a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és tartományoknak, mint Szent István koronája országainak lakossága közelebbről megismerje hazáját, hogy a haza szeretetét mélyebb és erősebb tegye. A haza ismeretének ápolása mellett azonban a serdülő ifjúságnak idegen országok és népek tanulmányozására is kell figyelmet fordítani és mivel a konzuli akadémia kiválteppen van arra hivatva, hogy ezt a tanulmányt előmozdítsa, indítatva érzem magamat, hogy a nevezett mű német kiadásának jövedelmét a konzuli akadémia elhelyezésére szolgáló épület létesítésére szánjam azzal a kívánsággal, hogy ez akadémia tovább fejlessze azt a hazafias eszmét, amely a mű megalkotóját vezérelte. Ennélfogva ennek az irodalmi vállalatnak magán-alapomhoz tartozó, külön számlán álló aktív vagyonát úgy, amint 1901. december 31-én számszerűen ki fog mutatni, de az eredeti rajzok és műlapok kizárásával, a vagyon esetleg terhelő kötelezettségeket egyetemben házám és a külügyek miniszteriumára ruházom és annak átadását végett kibocsátom a kellő rendeletet alapjaim főigazgatójához, báró Chertekhez.

Bécs, 1901. december 23.

Ferenc József.

— Klapka tábornok nővére. Ötvös Józsefné szül. Klapka Julia, néhai Klapka György volt 1848-49-iki honvédtábornok nővére, tegnap délután hosszasan szenvedés után, 82 éves korában Temesvárt meghalt. A megboldogult Klapka Józsefné, Temesvár szab. kir. város egykori polgármesterének leánya volt és 1819-ben született Temesvártól. Férje Ötvös József vasuti pénztárnok volt ki 1878-ban elhunyt. Azóta a megboldogult teljesen visszavonulva élt és nagy kegyelettel őrizte a Klapka-családra vonatkozó iratokat, legkivált pedig fivére, György honvédtábornok leveleit.

— Hamisított sorsjegyek. Madridból jelentik: Óriási föltűnést kelt mindentelő az a fölfelezés, hogy a karácsonyi sorsjétekra járszó sorsjegyek között hamisítványok vannak. A rendőrség négy embert tartóztatott le, akik hamisított sorsjegyet árultak, de eddig csak egy hamis sorsjegyet foglalt le.

— Tatarozsák a versaillesi kastélyt. Trianon! Minő emlékek élednek e név hallatára! A Napkirály ragyogó kora éled fel, nagy ledérségével, nagy művészetével. Egy kor, amely a látszat fundamentumaira épült és amelyet aztán csakánnyával lerombolt egy másik kor, amely a demokrácia látszatával üdvözítette rövid időre Franciaországot és in partibus a világot is. Trianon azóta dűledezik, moha őrli meg tetőit, téglái porladoznak. S az új demokrácia, amely ma Páris kincsei közt székel, meglehetősen nem-bánomással nézte ezeket a vele ellentétes eszmékből megszületett eszméket. A barrikádok hőseinek fiai és unokái még máig sem merték megérteni, hogy egy művészi produktum, emelte legyen az akár egy asszírjai kényur, akár egy görög demagóg, megmarad műtárgynak és már ezzel szent és sérthetetlen és pietásra hangoló. Csak most jutott eszébe a francia kormány, hogy nemcsak a jelennel és jövővel, hanem a múlttal szemben is vannak kötelességei. S elhatározta, hogy a versaillesi parkot és kastélyt kitataroztatja. Az apróbb munkálatokhoz már két év előtt hozzáfogtak, most pedig rátérnek a versaillesi és trianon restaurációs munkákra. Erre a célra 200,000 frankot vettek költségvetésbe. A munkálatok közt a legelőkelőbb helyet foglalja el a trianon királykert kijavítása, amelyet hozzáértő építészek, szobrászok és kertészek tervei szerint fogantatosítanak. Meglesz tehát régi pompájában Versailles, meglesz Trianon. Csak a régi gazdák hiányzanak. A portás a kapuban névjegy helyett belépőjegyek iránt fog érdeklődni s a trianon park özkéi bárgyú idegenek elől szaladnak s nem nyúlhatják Pompadour asszony cukorkáit. Muzem-főle lesz ebből is, mint Pompejiből, mint az Akropoliszból, mint a Borghese-villából. Trianon, amely egykor oly sok pénzébe került Franciaországnak, most jövedelmek juttat majd a francia államkasszáknak.

— A posta és a rendőrség. Tűbb napilapban az a hír jelent meg, hogy a székeslővárosi államrendőrség a lőváros területén legutóbb elkövetett gyilkosság tettesét a levélhordók segítségével fogta el. Egyes lapok tudni vélik, hogy a budapesti posta- és távirat-igazgatóságot a rendőrség kérte fel arra, hogy a gyilkosság részleteit a város minden zugát bejáró levélhordókkal közölje, figyelmeztetve őket, hogy ha kézbesítési körutjukban olyan egyétre akadnának, kinek keze meg van sebesítve, tegyenek erről jelentést. E hírrel szemben a posta- és távirat-igazgatóság most arról értesíti lapunkat, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak s hogy a magyar posta kötelességeinek lektismeretes teljesítése közben egy el van halmozva munkával, hogy nem is ér rá, de nem is vállalkozik semmi egyétre.

A magyar posta kitűnő munkáját mindig a legmelegebb elismerés hangján méltattuk. Most pedig, hogy a postai igazgatóság megnyugtat afelel, hogy postánk nem vállalkozott arra a szerepre, mely általában elégedetlenségre adott volna alkalmat, szívesen hangsúlyozzuk, hogy a fölmerült hírrel szemben jól-esik halatunk a cáfolatot.

— Stone kisasszony sorsa. Azoknak a hosszas alkudozóknak, melyek miss Ellen Stone kiadása ügyében folytak az amerikai követség és az albán rablók közt, ma vége szakadt. A rablók megengedték a követséggel s az európai civilizáció most diadalmasan jegyezheti föl, hogy a követség sikerrel működött egy vele nem éppen egyenrangú faktoral folytatott alkudozásban. A rablók váltásdíjjal elfogadták az Amerikában a Stone kisasszony kiszabadítására gyűjtött tízenégy ezer font sterlinget olyan föltétellel, hogy a pénz Bulgáriában kell kifizetni és Stone kisasszonyt török földről kell szabadlábra helyezni.

— Jótékonyág a Telefon Hírmondóban. Dr. Gaál Jenőné, Gorove Árpádné és Nemeshegyi Béláné urnők által rendezett jótékonycélú hangverseny alkalmából az ingyen kenyér és ingyen tej javára egy ismeretlen emberbarát a Telefon Hírmondónak öt koronát küldött be, melylyel az eddig kimutatott 174 korona 60 fillér 179 korona 60 fillérré növekedett. A rendezőség ez uton is hálás köszönetet mond a jótékony adományozóknak.

— Egy Bonaparte halála. Amerikai újságok hírel hozzák, hogy a filadelfiai szegények-házában egy Bonaparte Ferenc nevű agastyán halt meg a napokban, aki egyenes leszármazója volt I. Napoleon egyik testvérének. Ezt írják az amerikai újságok. De a családfával adócsok maradnak.

Legújabb cs. és kir. szabadalmazott
FÉRFI
 Vértés és Sebestyén
 Budapest, IV., Múzeum-körút 15. a kir. műegyetemmel szemben.

melynek nyakléc a redombolandó gallér bőségéhez önmagától ponton szabályozó-díj, ráncok kényeztetését kizárja és szükséghez képest, szélesebb vagy bővebb gallér használatát teszi lehetővé; Rendkívül egyszerű és használatban olyan egyszerű, hogy külön tanítást nem igényel. Ezen újság egyedül nálunk a föltűntetőn kapható minden höségben a következő kivételben:
 Legjobb minőségű sifonból, sima vagy redős mell 2,25 és . . . 2,75 ft
 Puhá batizsa vagy pikemell . . . . . 2,75 . . . 2,75 ft
 Václói megrendelésre készítenek a magyar szótát megírni.
 Részletek leírásai szívesen szolgáltatunk. Utazások a szabadulni törvénybe tüköznek. Továbbá ajánljuk a reklámunk nagy választékban nagy francia és angol úrúrlak különbözőeségeit, valamint bol- és külföldi halmozat.

(x) **Karácsonyi kiállítás.** Karácsonyi tárgyak bevásárlása előtt ne mulassza el senki a Doróty-utca 6/a. szám alatt a Wurm-udvarban megnyitott kiállítást megtekinteni, ahol festett paravánok, művészi képek és az iparművészet remekei az előállított árban beszerezhetőek. Minden egyes tárgy érdekes emlék.

(x) **Gebauer Károly** cs. és kir. szabad. első hazai ércoporsó- és gyászkozi-gyárának temetkezési intézete, Budapest, VII. Erzsébet-körút 26.

(x) **Katonai előkészítő tanfolyam.** Olyan ifjakat, kiknek nincs érettségi bizonyítványuk és mégis mint egyéves önkéntesek öhajtanának katonai kötelezettségüknek eleget tenni, bizonyára érdekli, hogy Gerő Ferenc katonai előkészítő iskolájában (VI. Nagy János-utca 2.) az önkéntességi vizsgára előkészítő újabb tanfolyam január 2-ikán kezdődik. A beiratások mindennap délután 4-7-ig, vasár- és ünnepnap délelőtt 11-2-ig történnek.

(x) **Kérjünk mindenütt F. M. K. E. vagy M. K. E. gyűjtőt.**

Apró tragédiák.

A fűz.

Legény a lányt szerette túzzel,
Azt mondta néki: angyalom!
Könyörgött néki: óh ne üzz el!
Keresd az üdvöd ajkamon!
Igy ostromolta szenvedélyvel,
A lány hajlott szavára már,
S egy ringó fűz tövébe, éjjel,
Találkozóra jár a pár.

Csók csattanik esőndjén az éjnek,
Karikagyűrűket oserélnék.
Arcukra hold sugára tűz...
Susog szerelmes szókat szájak,
S borul ezüstös lombbal rájuk
A fűz,
Szomorúfűz...

Ki hisz a lánynak: kába, dőre!
Halljátok oh e bús mesét!
A csókos lány is esztendőre
Megúnta már szerelmesét!
Úton van... csak reggelre várja...
S az éjszakán, jai, megosalá!
Egy más legény szerelmes párja,
Kivel leül a fűz alá!

Bűnös tüzeben ott a vérnek:
Az ajkai egymáshoz érnek —
Arcukra hold sugára tűz...
Kacag a megosalotton szájuk,
S borul ezüstös lombbal rájuk
A fűz,
Szomorúfűz...

De megjön... s látja: ott a párja!
A szívét tépi fájdalom...
Zokogva, roskadozva várja,
Míg hazatérnek hajnalon,
Batyuját akkor oldja szét,
Kerül belőle egy kötél...
Láss halni fűz, ki annyi éjjel
Fülszűntünk híven örökdeli...

És felköté magát a fára...
Lehell utolsó nemsokára...
Arcára hold sugára tűz...
Egy lány nevét susogja szája,
S borul ezüstös lombbal rája
A fűz,
Somorúfűz...

A tót.

Főnn, magas állvány tetején:
Ott dolgozott a tót, szegény.
Hajnaltól napja estelig
Kemény munkában, úgy telik.
De ha pihenteti kezét:
Vidáman nézdel szeretszét,
S megpillant egy nap, ott alul
Egy lányt... a szive lángra gyúl...
Gyakorta jár a ház előtt,
Szegény tót megszerette őt,
De megszerette őt.

Csak rakja, rakja a falat —
És álmokat esz az alatt.
Kihez nem szólott szó se még:
Mégkérte, s kapta a kezét.
Ó rangos, módos, úri lány,
Maga sem koldús, nem silány,
E lényes, e nagy palota,
Melyen épít: tulajdona!
Itt lesz a lézskök, puha, lágy,
Itt egy szekrény, itt az ágy,
Egy szekrény, itt az ágy...

S jaj, egy napon jó nagy menet!
A tót rémületen rámered:
Menyasszonyt visznek! esküvő!
Azt, azt a lányt!... leszűdül ő...
A násznép útja elakad,
S a lány bosszúsán kifakad:
A részeg tótja, dül-ful ott,
Leesni jobbkor nem tudott?
Az már nem érti — hallja csak,
Azt hiszi: sirató szavak —
S mosolyog a hüllő ajak...

Mérei Adolf.

Kártya-világ Magyarországon.

— Adatok a régi Budapest életéből. —

Budapest, december 24.

Gróf **Potocki Józsefnek** óriási veszteségéről sok szó esik mostanában, különösen azokban a körökben, ahol még most is óriási a játékszenvedély. Nálunk, Budapesten is megessik ma is még, hogy egy-egy hazárdjátékos egy este vagy rövid néhány nap alatt elkártyázza egész vagyonát, de Budapesten ma már szerencsére alig van olyan helyiség, amely direkt a játékosok kizsákmányolására alakult volna. Pedig a régebbi időkben — különösen a Thaisz-éra alatt — messze földön híres volt a régi Pest a kártyabarlangjairól. Nagyon sok könnyelmű ember otthagya ezeken a helyeken nemcsak a pénzét, hanem a becsületét is nem egy ügyilkosságnak lett szülőke a játékasztal.

A Thaisz-éra alatt, a hetvenes évek végén és a nyolcvanas évek elején dühöngött nálunk leginkább a játékszenvedély. Ekkor élték virágkorukat a játékbankok, amelyeket türt a rendőrség, bár kétséget sem szenved, hogy tudomása volt ezeknek létezéséről. Ebben az időben egyik leghíresebb kártyabarlangja volt a fővárosnak **Kammermayer József** testvéreinek az Újvilág-utcában, a mostani uri kaszinó helyén levő kávéháza, ahova az akkori deszenta-világ csak úgy tödült kedvét keresni Fortuna istenasszonyának. Itt történt többek között az az eset, hogy egy német báró **nyolcszáz ezer márkát veszített egy éjszaka**. Akkoriban a lapok is sokat foglalkoztak ezzel az érdekes esettel.

Állandó látogatója volt ennek a kávéháznak egy szerb sertéskereskedő, a legzadagabb bácskai kucpecok egyike. Egy egész télen át ott kártyázott a játékasztalok mellett, s mikor már elvesztette minden pénzét, ami pedig egy pár száz ezer forintot rugott, a kőbányai sertéshizlalójában lévő disznókra játszott. Azon a télen **nyolcszáz ezer márkát** játszott el, s azután elment haza, előlő kezdni azt, amit a kártyaasztal kedvéért földőzött.

Ugyanebben az időtájtban híres volt a Reáltanoda-utca 10-ik szám alatt lévő játékbárlang. Valami **D'Equilliers** márkai alapította, aki Párisban bankár volt, de megbukott. Mint üzletvezető fő szerepelt nála a kedvese, **Chiontapon** kisasszony, akit mindenütt rokonának mutatott be. Ez a Chiontapon kisasszony — aki feltűnő szépségű leány volt — vitte lépére az áldozatokat. Sokáig virágzott ez a játékbárlang, ahova Budapest legelőkelőbb közönsége járt. Egyszer azután egy nagy botrány arra készítette a rendőrséget, hogy szétugrassza a társaságot. Ugyanis a kereskedelmi banknak egy **Fluck** nevű pénztárnoka egy éjszaka **kétszáz ezer forintot játszott itt el**. A pénz természetesen sikkasztotta. Fluckot a törvényszék elítélte; a rendőrség pedig — éppen **Máltás** mostani rendőrtanácsos — szétugrasszotta a bankot. A márkai megszökött s visszatért hazájába.

A **Korona-kávéház** is híres kártyabarlang volt a Thaisz-éra alatt. Itt négy bankár adta állandóan a bankot: **Teplánszky, Schorr, Thein** és **Fehrlé** nevű urak. A három utolsó azóta már elköltözött az élők sorából, míg az első, **Teplánszky** még ma is él s Váczott lakik. A leghíresebb kozák volt köztük **Fehrlé**, aki a vidékre s külföldre is eljárt. Ebbe a kávéházba jártak a főváros patricius-családjainak gyermekei, temérdek pénzt hagyva ott a kártyaasztaloknál.

Ez a **Fehrlé** nevű ur egyszer Wiesbadenbe ment, hogy a hamis játékon alapuló módszerével ott kifosztson egy pár áldozatot. Katonatisztek társaságában játszott egyszer, azonban az egyik katonatiszt rájött turpiságára s kardot rántott rá. Három ujját levágta **Fehrlének** a jobb kezéről. A dologból nagy botrány keletkezett s **Fehrlé** elűnt a játékasztalok mellől.

Híres játékbárlang volt egy, az **Aranykéz-utca**ban levő kávéházban is és Budán a **Hét-választóban**. Itt leginkább a nasi-vasit játszották. A bankot a **Gazdag-léle** bünpörből ismert **Gámárnak** a mostohaapja, egy **Tárnoky** nevű ur adta. Kliensei a zsentrik, diákok és szállodai fizetőpincérek közül kerültek ki, akik nagyban szállították a játékasztalhoz a külföldről ideérkező idegeneket. Ezt a játékbárlangot akkor rob-

bantotta szét a rendőrség, amikor egy fiatal budai ügyvéd egy éjszaka elkártyázta **nyolcvanezer forintnyi örökségét** és azután löbe lözte magát.

Egyik leghíresebb kártyabarlangja volt a régi Pestnek a **Petőfi- és Király-utca** sarkán lévő **Flóra-teremben**, ahol most a gróf **Teleki-léle** ház áll. A **Flóra-terem** alatt volt a **Berger-Keller**, egy nagyon is látogatott pincehelyiség. Ennek üzletvezetője volt **Kolovratek Anna**, egy híres szépségű nő. Ő animálta a vendégeket a játékra. **Hirsch** nagytrafikosnak a fia, aki katonatiszt volt egyszer egy ezrest adott át a szép **Kolovratek Annának**, hogy azt váltsa fel. A leány átvette s felment vele a **Flóra-terembe**. Pár perc múlva szinlelt ijedtséggel jött vissza, hogy az ezrest elvesztette. A fiatal katonatiszt nem szólt semmit, hanem kiment s az utcán agyonlőtte magát. A pénz az ezred pénze volt.

Az újabb idők kártyabarlangjai között híres volt a **nyolcvanas évek végén a Magyar-utca 4-dik szám** alatt levő kávéház, ahol a **rulett** járt. Miután több előkelő áldozata volt a játékasztalnak, báró **Splényi Ödön** megszüntette a bankot.

Az utóbbi időkben is akad több áldozata a kártyabarlangoknak. Egyik fiatal **Machup-fiu** a **klencovenes évek** elején pár száz ezerforintot veszített egy belvárosi kávéházban. Miután családja nem akarta kifizetni veszteségét, megmérgezte magát. A kártyának volt áldozata **Kelecsényi Hugó** barsi földbirtokos is, aki a fővárosban rövid idő alatt elkártyázta mintegy félmillió forintot rugó anyai örökségét s azután Amerikába ment.

• Báró **Majthényi** **Isidor**, a híres pisztolylövő is tönkrement a kártyán s azután Berlinbe költözött egy **Virág** nevű sanszonett társaságában, aki később egyik csillaga lett a berlini operett-színházaknak.

Sokat veszített a 90-es években Budapesten **Ozmann** pasának, a plevnai győzőnek veje, **Tevfik** pasa is, aki pár nap alatt egy millió frankot hagyott itt.

Ma már szervezett játékbankok nincsenek Budapesten. A régi kozákok részint elpusztultak, részint külföldre mentek. A kivándorolt kozákok közé tartozott egy **Czingi** nevű ember is, aki a 80-as években egyike volt Budapest leghíresebb bankartóinak, úgy hogy rövid idő alatt két milliót szerzett a kártyán. Azóta tönkrement és most hamis kártyázáson kaptak.

Karácsonyi nóta.

Bámulj gyerek, bámulj felnőt,
Hívjátok a férfit, deinót,
Minden jóval megrakodva
Itt van, itt, a karácsonyia!

Van rajt' aranydió,
S mi jó:
Van rajt' rézalma, ezüstkörte,
Cukorrámás kis tükörke,
Cukorbaba, cukorló,
Cukorteknő, mángorló,
Cukorkés, cukorolló,
Bábú, ezüstcsillag,
Aranyhaj is csillog,
Üveggyöngy, plékatonna,
Rezgő-rengő aranycsimbók,
Ezüst csimbók, cukorbimbók,
Aranyputnyok, fényes bicska,
Bádorgvirág, vattahó,
Kistályüveg-égesapocska,
Betlehem-i ezüst-rocska,
Csokoládé-kéményseprő,
Cukor-üst,
Aranyfűst
És ezüst
Fűst,
Papírrózsa, virágfüzér,
Falusár és ólomtüzer
Féltulipán, pléhmalac,
Drótmajom és cukorpuska,
Ezüstesték, aranyhaluska,
Cukortehén, cukorbika,
Csokoládé-britannika,
Cukorból kis férfi meg nő,
Köpülő és mosóteknő,
Füge, Kugler, datolya,
Szaloncukor, borbolya,
Cukoralma, cukorkrumpli,
Krumplicukor, török méz,
Aranytökmag, kos, meg ürü,
Üveggyémántos drótygúrú,
Cserépdiszó, cukorperec,
Karperec,
Fehérszőrű barika,
Pettyes cukorkarika,
Pólyasbaba, pápaszem,
Pirosboros butéla,
Fehér cukorkamelia
Tintatartó, nezsósüveg,

Aranyfűstös püspöksüveg,
Drága üvegdrágakövek,
Cukorrettek, ezüsttűvek,
Ostyacsövek,
Csattos övek,
Bádógagyú, cukorlőveg,
Kávécukor pattantyúval,
Pléhgardista sarkantyúval,
Háromszögű üvegprizma,
Üvegoszizma,
Aranymadár, fapapucs,
Papirlepke, cukorhab,
Cukorbab,
Bojtos ustor, kis fokos,
Óraláno és óra, ingó,
Parasztszekér, úri hintó,
Képeskönyv meg táncos mackó,
Dohányzacskó, keoskeköröm,
Krampus, mitől ki sem retten...

Tyhű, ne nagyot lélekzeltem!

— o. —

A gyilkos.

— Gelber Baruch a fogházban. —

Budapest, december 24.

Mintha a jogászok, a született elméletfargók és elméletöntők, kissé elsielte szakítottak volna Lombroso mesternek a született gonosztevőről szóló tanával. Nem ösmerünk elméletet a Lombrosoén kívül, amelybe Müller Teréz gyilkosát elhelyezni lehetne.

Amit s főképp amint Gelber Baruch cselekedett, az nem az átlagos gonosztevő cselekedete, hanem a speciális, vagy mondjuk, a született gonosztevőé, kit a gyilkos ösztönnek impulzív természetét vezet tekintet és logika nélkül.

Az átlagos gonosztevő, mikor a legnagyobb kockázattal járó merényletre, a büntetőjogi értelemben vett gyilkosságra készül, szigorúan mérlegeli a tetteket: mit és miért kockáztat. Harcba viszi összes értelmi eszközeit s végsőig feszített energiával gondoskodik arról, hogy ép bírral menekedjék. A született gyilkos alig tanusit több óvatosságot a vadállatnál, mikor a prédára veti magát.

De nem hasonlít-e a kóbor ragadozókhöz ez a városi antikváriusfiú, ki megtanulván a lakatosmesterséget, a katonakötelezettség elől megszökik s néhány betörő-szerszámmal a zsebében neki indul a világnak, melynek gyönyörre mohó falánksággal tölti be lelkét. Jár-kél, csavarog városról városra. Gyau merült föl, hogy Stutgartban egy leányt meggyilkolt s Budapesten egy marhakereskedőt kirabolt. Egyéb dolgai felől nem tudunk, de valószínű, hogy a betörő-szerszám nem fölösleges podgyászaként szerepelt utitáskájában.

Hamarjában legkényelmesebbnek kínálkozott az utcai leányt meggyilkolni. Igaz, hogy a préda csekély, alig 10—20 forint, de ismételjük, a született gonosztevő gyilkos kombinációiban kevés a számítás.

Gelber Baruch megvásárolta a kést és meggyilkolta a leányt. A véres tett nem ment oly simán, mint ahogy gondolta. Okunk van hinni, hogy a szerencsétlen leány lelkében valami gyau-féle lappangott. Az a csinos, fecsegő zsidó fiú különös jargonjával, villogó fekete szemével szokatlan jelenséget mutatott. Legalább is gyau-életű kalandornak nézhetne fényes új cilinderével és piszkos fehérméjével. Ez a gyau ebérré tette hajnali álmát, s mikor a gyilkos a kést felemelte, a leány már fel is ébredhetett. Kétségtelen, hogy az életőtlen halálos elszántságával védekezett. A boldogtalan áldozat keresztülharapta gyilkosának kezét. Nem használt semmit, Gelber Baruch az ép kezében tartott késsel keresztüldöfte a leány torját.

Most ott ül az ügyész fogházának egyik elsőemeleti cellájában. Az átharapott kéz gondosan van bekötözve. Magyar királyi ügyész, a fogházi ügyek vezetője, rendes szemleutjában tegnap benyitott hozzá. Megkérdezte, hogy miért került ide?

— Mert ide hozták, mondotta Gelber Baruch, mintha elméskedni akart volna.

— De mért hozták ide? kérdezte az ügyész.

— Gyilkosság miatt. (Wegen Mord.)

— Kit gyilkolt meg?

— Egy leányt, olyan rossz leányt.

— Hát a kezének mi baja?

— Semmi, megoperálták.

Aztán panaszkodni kezdett, hogy magános cellába csútkák, hogy unatkozik. Olvasni való könyvet kért. Es hangja követelő volt, mint aki tudja, hogy a fogházsabályok értelmében beszél.

Tehát a gyilkos, kinek kezén alig száradt meg az áldozat vére, szórakozás után vágyik. Semmi egyéb nem zaklatja a lelkét, s ha kékébe kerül

néhány regényes elbeszélés, aránylag elég jól fogja magát érezni. Eltelik az idő. A többi, a jogkövetkezmény alig nyugtalanítja. Majd ezt, majd azt fogom mondani, gondolja, s akkor alig kaphatok nagyobb büntetést.

Mert Dosztojevski, ki elméjének rettenetes boncoló erejével a legközelebb tudott férközni a bűnös ember lelkéhez, világosan megmagyarázza, hogy a gonosztevőknek ez a fajtája hibetelenül korlátolt. Neveltségének naiv szempontból nézi a jogrendet. Illúziókkal bátyázza körül magát, azt képzei, hogy a közönséges ravaszság egy bizonyos mértékű büntetetlenül követhet el rémtetteket. Nem látja, nem tudja, hogy a társadalomnak a gonosztevőkkel szemben milyen erős, fejlett szervezete van. Innen van, hogy ismételtelen fel meri venni vele a küzdelmet.

A törvényszéki épületben néhány percre alkalmam volt látni Gelber Baruchot. Vállas, csontos, markáns arcú lengyel zsidónak képzeltem. Csalódtam. Az elvetemült gonosz határozottan csinos, szabályos arcú, de egyébként alacsony, jelentéktelen figura. Az orra kissé hosszú, de sem az arcon, sem a koponyán az aszimmetriának nyoma sincsen. A gonosztevércéről felállított elmélet legfőleg elálló füleibe kapaszkodhatik. A szemai azonban rosszak, gonoszak. Villogó, fakete kalmuk-szemgolyók. Ugy forognak, mint az ingerlett bestia szemgolyói. Nyugtalanok, alattomosak és leselkedők.

A gyilkos huszonkétévesnek mondja magát, de az élvezetsóvár, sápadt arc, mely mindenhez inkább hasonlít, mint a munkás ember komoly, nyugodt arcához, legalább harmincéves embert sejtet.

Viselkedése ideges, hányveti, olykor kihívó. És ez, ugye lehet, az egyetlen ép vonás ebben a szörnyű lélekben. Nem mutat megbánást, miután nem is érez.

A vizsgálat elé kemény feladatot szab kideríteni Gelber Baruch kriminális múltját. Valószínű, hogy apró bűneinek jelentékeny része örök homályosságban marad. Ennek büntetőjogi nincs is valami különös fontossága. A szombat reggeli bűne elég arra, hogy a megtorló igazság végképp ártalmatlanná tegye a társadalomra nézve.

A francia judikatura a bukott lányok gyilkosait csaknem kivétel nélkül a guillotineknak szánja. Párisban az e fajta gyilkosságok gyakoriak s Garon, Párisnak volt rendőrfőnöke néhány év előtt megjelent emlékirataiban külön fejezettel ad arról a speciális bűncselekményről. Az ő tapasztalatai azt mutatják, hogy a bukott lányok gyilkosai a gonosztevők státuszában is a legalacsonyabb helyen állanak. A francia judikatura következetesen a legsúlyosabb büntetéssel sújtja őket. Mintha demonstrálni akarná, hogy a törvény előtt való egyenlőség nagy elvét a büntető államhatalom egy pillanatra sem téveszti szem elől. Epp úgy megtorolja a társadalomból kiközösített személyek életének érszakos kioltását, mint a legmagasabb rangban levők életét.

De ha jól sejttem, ennek a kíméletlen szigorunk más oka is van. A guillotine bárdjával akarja kipusztítani azt az undorító gyávaságot, mely a viszonyainál fogva teljesen védtelen nőre emeli az orgyilkos fegyvert. Ez a gyávaság a gyilkost mint gyilkost is diszkvalifikálja.

Gelber Baruch pedig az ügyész fogházának aszfaltburkolatos cellájában mindezzel igen keveset törődik. Az az érzeke, hogy saját magán kívül valami mással is törődjék, teljesen hiányzik. A fékezhetetlen önzés atavisztikus lángja emészté lelkét. Aránylag nyugodtan, elszántan válogat azokban a hazugságokban, melyeket a bírának feltálni fog.

Valószínű, hogy többször fogja változtatni vallomásait, de az bizonyos, hogy egyszer sem lesz igaz. Akármilyen megbizhatatlan is a mi újított esküdtészi intézményük s bármennyire tultengenek is büntető jogszolgáltatásunkban a formák, nagyon rossz prognózist kell felállítanunk Gelber Baruchnak.

Sokkal rosszabbat, mint aminőt a bukott leány gyilkosa sejtteni látszik. Kivált ha a vizsgálat megállapítja, hogy a kést ő vette. Ezen fordul élete és halála.

Luclán.

FŐVÁROS.

(*) A sertés-közvágóhíd kötelező használata. A közgyűlés tudvalelvőleg kimondotta, hogy a sertés-közvágóhídat kötelező használatra jövő évi május elsején nyitja meg. A közgyűlés határozatát többen megüldözték. A belügyminiszter ma küldött leiratában fölvilágosítást kér hogyan magyarázza a tövörös a kötelező szót. Vajjon csak a közvilágosításra szánt sertést kell-e a közvágóhídon levégni, vagy a magánvilágosításra vett sertést is. Fölvilágosítást kért továbbá, mi igaz az óbudai hentesiparosok memorandumából, hogy a közvágóhídon a sertést földolgozni nem lehet. A kötelezettség ugyanis csak a vágásra vonatkozik, a földolgozást minden hentes ott végez-

heti, ahol akarja. A kérdés csak az, hogy a közvágóhídon van-e elegendő helyiség a földolgozásra. A miniszter végül megszüretti a közvágóhídra vonatkozó szabályrendeletet.

(*) A jövő évi házbéradó. A józsefvárosi elüljáróság tudatja a közönséggel, hogy a jövő évi házbéradó kivételi lajstromát január elsejétől nyolcadikáig az elüljáróság épületében közszemlére teszik ki. Akik már régebben fizetnek házbéradót, a kivétel ellen a közzététel után tizenöt nap alatt, akik pedig a jövő évben fizetnek először házbéradót, a kivételnek adkönyvükbe való bejegyzése után tizenöt nap alatt fölébebehetnek a közigazgatási hatósághoz. A fölébebeztést a kerületi elüljáróságnál kell beadni.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Négy klasszikus magyar darab a Nemzeti Színházban. A Nemzeti Színház ezidei műsorán négy klasszikus tárgyú magyar darab vár előadásra, amely, ugy haljuk, rövid egymásutánban fogja megérni az előadást. A sorban első lesz Békosi Jenő *Tagma királynő* című verses szomorujátéka, utána Krenner Viktor *Nero leánya* következik, melyről már adtunk hírt s amely, a darabról szármaló hírek szerint, kiváló alkotással fogja gazdagítani a magyar drámai irodalmat. A másik két klasszikus tárgyú darab, melyet a Nemzeti Színház, hír szerint, szintén még ebben az évadban mutat be, Palágyi Lajosnak *Pogányok* című pályanyertes drámája és Verő Györgynek *Kain* című darabja.

** Széll Kálmán és az operaházi zenekar. Széll Kálmán tegnap délután fogadta az operaházi zenekar küldöttségét, amely Fichler Győző országgyűlési képviselő vezetésével a zenekar ismert ügyében kérelmezni jött. A miniszterelnök a legmelegebb jóindulattal fogadta a deputációt, amelynek nevében Fichler Győző adta elő a zenekar kérelmét és meleg szavakkal ajánlotta a miniszterelnök jóakarataiba az annak idején benyújtott memorandumot. Ezután Faludy Károly tanár rövid visszapillantást vetett a memorandumra és annak főbb pontjaira. Széll Kálmán miniszterelnök kijelentette, hogy már régóta a legnagyobb elismeréssel van az operaházi zenekar művészi produkciói iránt, amely éppen legutóbb *Tristán és Izolda* előadása alkalmából ismét bebizonyította, hogy milyen magas művészi színvonalon áll. De őva intette a művészeket minden elhamarkodott lépéstől, t. i. működésük beszüntetésétől, mert ebben az esetben rögtön abba kellene hagynia minden tárgyalást. A miniszterelnök végül nyomtatékos hangsúlyozással kijelentette, hogy ő maga fogja megvizsgálni ügyüket és minden jogosult óhaj iránt a legszivesebben lesz tekintettel. Fichler Győző tolmácsolta aztán a küldöttség köszönetét a miniszterelnök megnyugtató ígéreteréért, mire a miniszterelnök ismételte, hogy mindenképpen azon lesz, hogy a zenekar anyagi helyzetén javítson, — aztán pedig a legbarátságosabban bucsúzott el a küldöttségtől.

** Ünnepi előadások a színházokban. A Nemzeti Színházban a két karácsonyi ünnepen két-két előadás lesz és pedig holnap, szerdán délután, A dolovai nádor leánya, este pedig nyolcadszor a Karácsonyi álom kerül színre, Gárdonyi Géza nagyszerű, kedves poetikus bellehemes játéka, csütörtökön délután Hauptmann gyönyörű álomképe a Hannele s vele A nevelő, este pedig a 18lőttébb népszerű *Vörös talár* van a műsoron. A dráma fő női szerepét ezuttal is P. Márkus Emilia fogja játszani.

A M. kir. Operában a karácsonyi ünnepek mindkét estején vannak előadások. Első este Wagner dalműve a *Tannhäuser*, második este a *Don Juan* kerül színre.

A Vígyszínház műsorának legnagyobb sikerű darabjait tűzte ki a karácsonyi ünnepnapokon rendezett kettős előadásokra. Ünnepe első napjának délutánján A páholy, este Hennequin és Duvalnak A zsába című óriási sikerű bohózatát kerül színre, csütörtökön délután Ocskay brigáderost, este A szabát adják.

A Népszínházban karácsony első napján San Toy kínai daljáték kerül színre, a címszereplőnek Kury Klárával, ki betétül az eredeti angol kupalet és táncokat is előadja. Budley szerepét Kápolnai Irén játssza s ugyanó adja elő a második felvonásban Miss Ada Trixy táncát. Poppy szerepét Harmath Ilona éneki. A férfiszerepeket Németh, Kovács, Szirmai, Raskó, Ujvári, Tollagi, Szerdahelyi, Kiss Mihály játsszák. — Este Moldován Gergely román tárgyú népszínműve, a Flórika szerelme kerül színre Blaha Lujza asszonnyal. Csütörtökön délután Tóth Ede népszínműve A falu rossza kerül színre. Finum Rózi szerepében Blaha Lujza asszonnyal; este pedig a Katalin, eredeti operett, Germain hadnagy szerepében Kury Klárával. A című szerepét Zilahiné S. Vilma asszony, Guračkij szerepét Szirmai Imre játssza.

A Magyar Színház karácsonyi műsora annyiban megváltozott, hogy csütörtökön délután A gésák helyett Florodóra kerül színre, Pénteken a nagyszerű Vesta-

□ A történelmi felvonulás képe a szépművészeti múzeumban. Az ezredévi ünnep alkalmából Vágó Pál festőművész nagyszabású történelmi felvonulást akart rendezni. A művész gyönyörű képsorozatokból kitette meg ekkor a magyar nemzet történelmének kimagasló mozzanatait az Arpádoktól és Szent Istvántól az 1867-iki koronázásig. Vágó, aki e tervezet művészi kivitelben is elkészítette a kormány megbízásából, most ajánlatot tett a közoktatásügyi miniszternek, hogy a képsorozatot fríz-alakban megfesti az új szépművészeti múzeum számára.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ Az Ujságkiadók Lapja decemberi száma dr. Gyulai Farkas tollából közöl érdekes cikket, melyben a hazai könyvtárakat figyelemmel, hogy az újságokat gyűjtse. Az újság minden időnként élő lexikonja, melyet nem szabad elkallódni hagyni. Nagy Sándor, az Ujságkiadók Szövetsége alelnökének a biztosító és pénzügyi hivatásokról szóló kitűnő cikke méltó a szakkörök érdeklődésére, helyes reformot sürget a szakember tapasztalataival és tudásával. Gazdag hírvirrat és a lapok körében történt események tükré élénkíti a számot is, melyet Lenkei Zsigmond és Rébel László szerkesztettek.

○ Gyorsírók Napjára. Pompas kis könyvecské hangya el a sajtót: Gyorsírók Napjára, karácsonyi meglepetés a gyorsírók számára és újdonság a sztenográfia irodalmában. Szerzője Kállai Emil, a jónévi gyorsíró tanár, aki egy sztenográfiai szaklapot is szerkeszt. Az érdekes kis munka ára 2 korona és megrendelhető a szerzőnél: Gyár-utca 36., I.

○ Egy hetilap jubileuma. A Magyar Géniusz képes, politikai és művészeti hetiszemle, amely Basch Arpád szerkesztésében jelenik meg, imént kiadott díszes karácsonyi számával ünnepli tízéves jennállásának jubileumát. A jelesül szerkesztett, pompás kiállítású hetiszemle jubiláris számában a lap munkatársainak arcképein kívül: Jókai Mór, Bródy Sándor, Bárczy István, Szatmári Mór, Szomaházi István, Lampérth Géza, Telekes Béla, Palgáyi Lajos, Herczeg János, Eötvös Károly, Makróczy János, Kéry Gyula, Somló Sándor, Somorjai Artur stb. írók ekkéit találjuk. A Magyar Géniusz jubiláris számában jelzi, hogy 317 korona 4 fillért gyűjtött a szegény gyermekek „jungen teji” alapjára.

○ A Magyar Remekírók, a magyar irodalom főművei című hatalmas gyűjtemény tájékoztató programját most küldte szét a Franklin-Társulat. E program szerint a kiadás azon liberális szempontok szerint készül, mint a külföldi klasszikus kiadások, de nemzeti jelentőségre feleltetve a külföldieket. Egyjűteményben minden számottevő magyar író munkái benne lesznek, minden író munkásságából az, ami abból maradandó, el nem avult, vagyis az író főműve, a chei d'oeuvre-je, amely örökbeesű. Ebben nem lesznek benne azok a kis és jelentéktelen munkák, melyekben az író kiérett. Az ilyen munkákat a kegyelet elefedtet a közönséggel, mert a közönség semmit sem oszt könyveiben, mint a feledést, s tulajdonképpen nem is érdekelheti más, mint az, amiben az író lelke egészen megnyilatkozott. Goethe összes munkáinak kelendő kiadásából is bíányoznak anatómiai és a színelméreletré vonatkozó tanulmányai. Voltaire 38 nagy kötetéből a francia klasszikusok könyvtárában három torog közközben. Ezért ki állítanak, hogy ezek kivonatolt kiadások, mindössze megvalogatott kiadások, amelyek csak azt adták, ami maig örök ifju maradt. A Magyar Remekírók azonban bővebb minden más nemzet klasszikus kiadásainál; nem oly egyoldalú, hogy csak verset és elbeszélést tartana irodalmi műnek. Benne lesznek államférfiaink és legkitűnőbb szónokaink is. Ha az író Kőlesseynek legfőbb diadalait szónoki művei jelölik, miért maradna el Széchenyi, Kossuth és Deák, mikor szónoklataikban minden államférfi érdemét s nemzetünk egy századi története van lefelve. Csak meg kell válogatni munkáikat s azokat adni közre, melyekben eszmék legvilágosabban kikristályosultak. Így ez a gyűjtemény van hivatva arra, hogy elterjeszse államférfiaink könyveit és eszméit a a magyar eredeti alakjában, sőt ez fogja terjesztani kevésbé ismert, már szinte elfeledett íróinkat is, akiknek teljes kiadása a tudós számára készült, a mostani pedig mindenkinek. Mindenkinek, aki magyar ember.

EGYESÜLETEK.

(A Budapesti Poliklinika-Egyesület) igazgatótanácsa gróf Apponyi Albert elnöklése mellett tartott ülésében alapos megvitatás tárgyává tette az intézet legközlelebbi munkaprogramját. Ennek legfontosabb része az ambulatórium kibővítése. Az igazgatótanács elhatározta, hogy a bajon egy második emelet léptetésével segít, az építkezéshez szükséges összeget részben a pénzügyminiszternél kieszközölendő jótékony állami sorsjátékban való részesedéssel, másrészt egy széleskörű gyűjtési akcióval előzza előteremteni. A gróf Csáky Albiné elnöksége alatt álló hölgybizottság által az intézet javára tervezett nagyszabású ünnepély rendezését is megbeszéltek az értekezleten.

(A Beivárosi szabadelvű demokrata kör) megkezdte működését a jótékonyterén. Az idei téli hónapok alatt szegény, keresésképpen egyének felsegélyezésére dr. Német Antal, Heggyei László és Fejér-

váry Frigyes urakból alakított bizottság küldetett ki, kiknek hivatásuk elkeresni a nyomor tanúját és ott ahol a szükség nagy, segítséget nyújtani. Az idei téli hónapok alatt egyezérszias korona fog a szegények közt a kör részéről szétosztatni.

(A magyar izraelita kézmű- és földművelési egyesület) választmányáa tegnap dr. Neumann Armin országgyűlési képviselő elnökletével ülést tartott. Az elnök kegyelettel emlékezett meg kisteleki báró Léway Henrik elhunytáról. Bejelentette az elnök, hogy a hölgybizottság elnökévé maróthi Fürst Jakabné, alelnökké pedig Schwarz Jakabné választotta meg. A tanoncemhely háztartására s az egyesület teljesítésére vonatkozólag több indítványt terjesztett elő. A váasztmány az indítványokat ellogadta. A titkár bejelentette, hogy esetei Herzog Mór Lipót fia születése alkalmából 1000 korona alapítványt tett. Quittner Zsigmond, Schwarz Jakabné és Sváb Sándorné pedig 200 korona adománnyal alapító tagokul beléptek. A végrehajtó bizottság előterjesztésére 2 kezdő kézművesmesterek műhelyeik berendezésére Pollák Márk és Babetta alapítványból 800 illetve 600 koronára segélyt szavaztak meg továbbá 10 kézműves-növendéknek soron kívül történt tevéveléit jóváhagyták. Végül több rendbeli kérvényt intéztek el.

Nyitlér.

Legjobb óvszer járványos betegségek ellen, tüdő- és mellbajosoknak, kellemes és erősítő hatással betegok és egészségesekre, az emésztés kiválóan elősegíti.

A francia cognacot teljesen nélkülözhetővé teszi.

Ezen elismert jó tulajdonságokkal bír

COGNAC

régi és jó hírnevű

gróf Keglevich István utódai

cég gyártmánya Promontorbn.

Pájdalmas, kínos és kellemetlen, ha tole bárhol veszik vagy sörömör vagy bórakézés vagy elállott és kibeszedett. Mindezen bajok teljes meggyógyítására egek egy tégely

Erényi-féle „Ichtio-Salicil“-t

venni.

Szagtalan. Ára 3 korona utasítással. Szétküldi: Erényi gyógyszerész, Szabadszínház. Főiskár: Török József, Király-utca 12. szám.

VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA

Ezen új eredeti gyógyszer módrendkívül sikeres lesz alkalmazva koszorús, asthma, szív, vese, gyomor, bel- és hólyagbetegségeknél, súlyos ideg-, vér- és bórakézésnél. Biztos védelem szélhűtés és elmezavar ellen. 14 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyítással számol be.

E gyógyszer megalkotójának és egyedüli képviselőjének

Dr. KOVACS J.

egyed. orvosának (Hemopatia) rendelésiintézte van

Budapest, V. ker., Váci-körút 18. szám alatt.

Rendelés naponta 9—10 és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol.

Betegeket intézetben kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógyszerjódia.

MAST JELENT MEG!

EGY GAZDÁTLAN CSÓNÁK TÖRTÉNETE

REGÉNY

IRTÁ: MOLNÁR FERENC

KAPHATÓ A „BUDAPESTI NAPLÓ“ KIADÓHIVATALÁBAN.

ÁRA 2 KORONA.

Korona Takaré- és Hitelszövetkezet

(Nádor-n. 11.) VII. évtársulatot 1902. január 1-én kezdjük meg. Köleszőnek és üzletretek tekintetében előnyben részesülünk a most belépő tagok (vidékiek is). Felszámoló I. évtársulatunk tagjainak 0/0-on felüli nyeresémyrészesedést fizetünk.

Az igazgatóság.

TROPON a gyomorhajosok legjobb tápláléka.

A gyöngöségi érzést, mely a rossz emésztésűeknél, a táplálék tökéletlen fölemésztődése következtében áll elő, a Tropon hamar megszünteti.

Ez a könnyen emésztendő fehérje, melyet a leggyöngébb gyomor is elbir, lehetővé teszi azoknak is, kiknek beteg gyomra a közönséges ételeket megemésztani egyáltalán nem képes, hogy szervezeteiknek mindnap annyi fehérjét juttassanak, amennyi annak jó erőben tartásához szükséges.

UTRAVALÓ

Thury Zoltán legújabb könyve.

Ára egy korona ötven fillér.

Megrendelhető a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában VIII., József-körút 18.

Császár-fürdő

nyári és téli gyógyhely
Prospektus ingyen és bérmentve.

A Fővárosi Takarékpénztár m. sz.

Kerepesi-ut 40. szám.

Kölcsönt nyujt

kereskedőknek, iparosoknak, tisztviselőknek 3 havi 10/0-oy törlesztés vagy heti befizetés alapján.

Gyors ellátás. Takarékbetétek 5/0-ra.

Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

* Utolsó bajnoki mérkőzés. Karácsony másodnapján lesz az idei bajnoki mérkőzések befejezése. Ekkor fogja urvanis a Magyar Labdarúgók Szövetsége által kitűzött osztályozó mérkőzést lejátszani a Budapesti Sport Club és a „33“ Football Clubja. E mérkőzésre a „33“ F. C. nagyban készül, mert ha legyőzi a Budapesti Sport Clubot, akkor a jövő évben már az I. osztályú bajnoksáért fog küzdeni. E mérkőzés kimenetele teljesen nyílt, mert a két klub csapata képesség dolgában majdnem egészen egyforma. A mérkőzést a Magyar Labdarúgók Szövetsége rendezi negyven fillér belépő díjjal; színhelye a csömörúti verseny-pályára lesz és délután két órakor kezdődik. * Sport-Album. A Vadász-és Versenylap érdekes sport-albumot adott ki. Az album 65 oldalra terjed és 70 illusztrációt tartalmaz. Ára 2 korona.

TÖRVÉNYSZEK.

§§ A bukott leány gyilkosa. Dr. Szabó László vizsgálóbíró tegnap kemény vallatára fogta Gelber Bélát, a dob-utcai rablógyilkost. A gonosztevő eleinte tagadással próbálkozott meg, de később beismerő vallomást tett. A vizsgálóbíró délután szembeséallította a gonosztevőt több emberrel, aki lopás miatt tett ellene íjjelentést. Müller Terézt, az áldozatot ma délelőtt boncolta fel dr. Münnich tanárségéd. A boncolásról Szabó vizsgálóbíró jegyzőkönyvet vett föl. — Azzal a hírral szemben, hogy a budapesti postaintézet közgei hivatalos értesítés és ebből folyó utasítás követekeében résztvettek a dob-utcai gyilkosság nyomozásában, a Budapesti Levelező arról értesül, hogy a postaintézet sem ebben az esetben, sem pedig egyékor nem segédkezett a rendőrség felderítő szolgálatában.

§§ Sikkasztó körjegyző. Mayer Lajos nagy-tarcsai (Pestmegye) körjegyzőt íjjelentették a pest-vidéki törvényszéken, mert a befizetett adópénzt elikkasztotta. A jegyzőt letartóztatták és elrendelték ellene a vizsgálótó hivatali sikkasztás büntete miatt. Kiss Gyula vizsgálóbíró a mult héten Nagy-Tarcsán járt és száznál több tanut hallgatott ki, akik nagyobbára terhelően vallottak.

TÁVIRATOK.

A bolgár kormány bukása. Szófia, december 24. A szobranje 79 szavazattal 76 ellenében elvetette a köleszőntörvényjavaslatot, amelyhez a Karavelov-kormány állását kötötte.

Verekedés a francia kamarában. Páris, december 24. A kamara a belügyminiszterium költségvetését tárgyalta. A rendőrség tételenél D'Estournelles Constant kiel idegen uralkodóknak az élelapokban közölt karrikaturái ellen, amelyek sértik az idegenek nemzeti érzületét és visszatartják őket attól, hogy Párisba ellátogassanak, miáltal a kereskedelemnek is kárt tesznek. (Tetszés és tiltakozó közbekiáltások.)

Milletoye azt mondja, hogy e tekintetben viszonosságunk kellene fennállania. Ezután arról a módról beszél, ahogyan Angliában a francia hadsereggel bának. (Mozgás több helyen.)

Waldeck-Rousseau miniszterelnök azt mondja, hogy a kormány rosszalja az idegen uralkodók karrikaturáinak közzétételét, de a törvényhez tartja magát, amely az üldözést csak az érdeklét személyek kívánóságára engedi meg. A miniszterelnök nem fog buzgalomban tulmessen menni, mert az csak kellemetlen-égekkel járna. (Tetszés.)

Ezután a költségvetés több tételét elfogadják. Több szónok a titkos alap számára kért hitel törlesztés kívánja, de a tételt Waldeck-Rousseau miniszterelnök felszólalására 274 szavazattal 238 ellenében megszavazták.

Ennél a tételnél, amikor *Allemane* a „titkos alap“ tételéhez szólott, *Charles Bernard* képviselő e szavakat kiáltotta közbe:

— Ön kétségtelenül az emelését követeli. *Allemane* nem reagált a közbeszólásra, de az ülés után a két képviselő összevesztett és végül tetlegességre került a dolog, a többi képviselők elválasztották az ellenfeleket, de ezek újból verekedni kezdtek és birkózás közben mind a ketten a földre estek. *Allemane* a kezén megsérült és orvosi segínyt kellett igénybe vennie. *Bernard* *Allemanot* folytonosan fenyegetve távozott el.

Németellenes tüntetés.

Krakó, december 24. A Csanak egy moszkvai távirata szerint ott nagy tüntetés volt a német konzulátus ellen. A konzulátus omerét letépték és bemocskolták.

A délamerikai fölfordulás.

London, december 24. Hir szerint Chile nem kérte föl döntésre az angol kormányt, mint Argentína. Az angol kormány amíg mind a két feltől nem kap ilyen fölszólítást, semmit sem tehet ebben a dologban.

New York, december 24. A buenos-ayresi jelentés szerint az odaváló brit követ 22-én este hosszabban értekezett az elnökkel.

Buenos-Ayres, december 24. A kamara megtöltötte a lovak és öszvérek kivételét.

Washington, december 24. Az amerikai hatóságok nagyon meg vannak elégedve azzal, hogy a chilo-argentinali viszályt Anglia döntésével akarják rendezni. Azt hiszik, hogy mind a két állam bele fog egyezni abba az eljárásba.

New York, december 24. A *New York Herald* jelenti Buenos-Ayresből: Egy nagy néptömeg ezzel a kiáltással: *Le Chilével!* megrohanta a chilei követiséget, de mielőtt még kárt okozhatott volna, visszaverték.

New York, december 24. Valparaisóból jelentik, hogy ott híre jár, hogy Argentína és Chile jegyzőkönyvet írt alá, amelyben beleegyeznek abba, hogy Anglia döntésén a köztük fennforgó differenciák ügyében. Egy buenos-ayresi távirat azt mondja, hogy *Roca* elnök részletes jelentésben kifejtette azokat a körülményeket, amelyek a viszályra okot adtak. Ezt a jelentést Angliába akarják küldeni.

New York, december 24. A *New York Herald* Valparaisóból e hó 23-áról kelt távirata szerint az *El Comercio* című lap közleményt hoz, amely szerint mérvadó forrásból híre jár, hogy a Chile és Argentína által aláírt jegyzőkönyv a konfliktust befejezetlennek jelenti ki, és hozzáteszi, hogy mind a két kormány megegyezett abban, hogy az 1898-ik évben felvett jegyzőkönyvet tiszteletben tartja és a vitás területen *Eduárd király* döntéséig felségjogot nem gyakorol.

Bécs, december 24. *Irány Gusztáv* argentinai főkonzol értesített kapott kormányától, hogy a Chilével való konfliktust békésen akarják elintézni és a döntésre az angol kormányt kérték tel.

A mandu-szerződés.

Peking, december 24. Az orosz követ megkérte a kínai meghatalmazottakat, hogy a manduriai egyezmény ellen tett kifogásokat írásban közöljék vele, hogy elküldhesse Pétervárra. Ebben annak a jelét látják, hogy Oroszország hajlandó követeléseit megváltoztatni.

Közgazdasági táviratok.

New York, december 24. (Terminytöredék.) (Zárlat.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 8.9/15 (8.9/15). dec-re 8.17 (8.19). Márciusra 8.24 (8.29). *New-Orleansban* helyben 8.1/15 (8.1/15). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphianban 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.80 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — *Zsír:* Western steam — (10.10). Rohe és Brothers — (10.10). — *Tengeri irányzata szilárd.* Decembeire — (70.7/8) Jannárra — (—). — Májusra — (71.7/8). — *Buza* irányzata igen szilárd. Piros ősz helyben — (88.7/8). Decembeire — (85.1/2). Márciusra — (88.7/8). Májusra 88. — (87.7/8). Júliusra — (87. —). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1. — (1. —). — *Kévé:* fair kó 7. sz. 6.19/15 (6.7/8). Dec-re 6.70 (6.55). Márciusra 6.90 (6.70). — *Liszt:* Spring Wheat clear 2.95 (2.95). — *Cukor:* 3.7/15 (3.7/15). — *Olaj:* 23.47 (23.85). — *Réz:* 13. — (13. —). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adnak vissza. —

L. Budapest, Kerepesi-ut. Hogy annál inkább megtalálja az önre szóló üzenetet, a szokástól eltérőleg az utóujába címezzük önnek ezt a néhány sort. Nem tudjuk azonban, hogy hogyan jut majd újsághoz? Mi nem küldhetünk önnek, mert nem írja meg a lakását s ha négy krajeárt ad a lapért, az az ön anyagi viszonyai között túlságosan áldozat. Önnek tudniillik tizennégy krajárja volt, amikor megírta a hozzánk intézett levelet. Ázóta már kevesebb van... Külföldben ezt mi nem tudjuk úgy elmondani, mint ön elmondja abban az újsághírben, amit a maga állapotáról megírt és nekünk elküldött, amit azonban mi itt nyomtatunk le, minthogy nagyon érdekes az a kérdés, hogy igazat ír-e vagy nem? Még azt se mondjuk meg, hogy mi a mi impresszióknak. Nem akarunk befolyásolni a véleményében senkit. Abból a szempontból adjuk közre az ön kéziratát, hogy kire milyen benyomást tesz, s ha úgy esik, hogy úgy írta meg a saját maga végzetét, hogy nyilvánvaló a publikum előtt az őszintesége, bizonyára akadnak majd, akik a mi révünkön segítenek a sorsán. — Itt következik tehát egy újdonság, amit valaki, aki *L. betű* alá rejtőzködik, a maga nyomorúságos helyzetéről azért írt meg, hogy azt mi kiadjuk a hírek rovatában.

A Kerepesi-ut egyik bérházának egy szerény hónapos szobájában egy fiatal ember lakik. Hivatására nézve az értelmi osztályhoz tartozik. Állása most nincs. Az egyik lakó, aki valahogyan észrevette, hogy a fiatal ember szükségét szenved, beküldte hozzá szobaleányát azzal a kéressel, hogy engedje meg, hogy számára ebédet küldjenek. A fiatal ember elsápadt az ajánlat hallatára s visszautasított, hogy szívből köszöni az ajánlatot, de nem fogadhatja el. S a szemérmes lelkű fiatal ember tovább nélkülöz, nem koldul, nem áll az utcai tüntetők sorába, nem követel, hanem csak keres munkát s némán, panasz nélkül szenved az ő Golgotháját. Hetek óta éldegél kenyerén abból a pénzből, amit — miután mindenéből kityogott — az utolsó fehérmű-darabokért kapott... Megvonnulva a kis hónapos szobában énezik és — halgat. De gondolkodik. Mindennapi két krajár ebéd és két krajár vacsora. Ez nagy. S van még tizennégy krajár. S azután? Állás nincs. Kenyér nincs. Semmi... Marad a kenyér-osztó. De, aki nem bírja látni az alamizsnát nyújtó kezét, oda sem mehet. S ő nem bírja látni. Meghalni jobb... Ki tehet arról, hogy őt a balsors sújtja? Senki. Mások is vannak az ő során. Voltak is mindig. S ma is születnek emberek, akikre az életben Golgotha vár... Ki tehet arról? Senki. Ez így van.

Ilyen szeliden gondolkodik... Nem lázít, nem erőszakoskodik, még csak panaszszal sem alkalmatlanodik. Mindössze éhezik és szenved... A szent ünnepon, diadalmas harangzúgás közt. A legszentebb ünnepen, amikor romlatlan emberi szívekben az ünnep nagyszerűsége ujjongó boldogságot fakaszt. Mert ez nagyszerű ünnep. A legszebb emberi nap! A szeretet ünnepe... S a boldogságnak ezen eszményi napján egy kis füttelen szobában esata van... Az egyik fél egy fiatal ember és a lelke szelidessége, a másik a szenvedés, a boldogtalanság és az éhség tédő tájadalma együtt. S a szeretetnek szívet üdítő ünnepen, gondviselő jószágért ég telé szálló millió ima közben megindul a végső haro a balsors és az ádozatnak kiszemelt iju között...

Bizony mondjuk, e sorok nem ünnepi hangulatfésztés okáért íródtak. A kerepesi-uti fiatal ember vigasztalan helyzete tény. Szünetedése szomorú való. Igaz, hogy nem kér... De azért mégis való. Sőt — noha nem kér is — jóindulattal és önként adott segínyt eladogató számára. Anynyira való.

Ehhez egy levelet mellékel, amiben azt mondja, hogy abban az esetben, hogy ha le kellene vetnie inkognitóját a segítségért cserébe, nem kér a segítségből. Ha azonban ennek az újságnak a szerkesztője a becsületszavát adja arra, hogy nem él vissza a közléssel, úgy megmondja a nevét.

Nekünk az a véleményünk, hogy a kísérletezésre a tengeri nyul való és senk sem ember, tehát nem kísérletezünk önnek. Nem bocsátkozunk bele annak a megbeszélésébe, hogy a kérés dolgában lehet-e, szabad-e ilyen kikötésekkel élni. Az emberi soklétezés esetleg nekünk, esetleg önnek adna igazat. Tehát minden vita nélkül azt izeni önnek ennek az újságnak a szerkesztője, hogy jöjjön föl hozzá. Mutassa be magát s aztán meglátjuk a többi. Nem a becsületszó és nem az ön inkognitója itt a fontos. Higye el, hogy arra senki senki se kíváncsi ezekben a szobákban. Ha módunkban van segíteni a sorsán, esetleg ehhez a segítséghez ennek az üzenetnek a révén hozzájárul a közönség is. Ha azonban arról győződ-nénk meg, hogy ebben az írásban és abban a mód-ban, amivel ön azt fontossá teszi, több az üres póz, mint a valóság, nem lehetünk segítségére akkor se, ha akármicsoda nevet hallgatott is el. Mert manapság rémséges nagy nyomorúságot kell elviselhetővé tenni és csupa olyat, ami semmiféle rébusz megértését se kívánja a segítség mellé.

M. G. Nagy-Szombat. Azt az igazgatási szabályt minden magyar grammatikában megtalálhatja. Szeresze meg például a Balagi Mór-féle Grammatik der ungarischen Sprachet abból megtanulhatja. 5 korona 60 filléért megrendelheti itj. Nagel Ottó könyvkereskedésében, VIII. Múzeum-körút 2. sz. a.

K. J. Zala-Apáti. Hat középiskolával csak akkor veszik fel, ha nincs elegendő tananyag, akik középiskolai elértettség bizonyítvány alapján kérik a felvételüket. A kérvények mindig augusztus 25-ig nyújtandók be a tanfolyam igazgatóságánál, Budapest, VIII. ker. Luther-utca 3.

B. J. Budapest. 1. A kért társaságnak a József-körút és Rákóczy-tér sarkán van a budapesti telepe, ott megmondják a teljes címét. 2. A Nepszínház igazgatóságánál szívesen megmondják. 3. Tisztán leírva és bekötve adja be közvetlenül valamelyik színház igazgatóságához.

D. G. Budapest. 1. Igen, behívható. 2. A jogcímet minden évben igazolni kell. Ha nem tudja igazolni, elveszti.

Paragrafus. M. I. címe: I. Lovodi-ut 61.

TAJÉKOZTATÓ.

Minden háziasszony és anyja

Üdvözölhető, aktív egészség, takarékoság és józore való tekintetből a Katreiner-féle Knippmalata kávé (mely csak is az ismert eredeti csomagokban valódi) használja.

Az „Adóügyi Szaklap“ kiadóhivatalánál (Budapest, Andrássy-ut 38. sz.)

az alább megnevezett hasznos könyvek kaphatók:

Állami borítaladó és husfogyasztási adó.

Az ezen adók biztosítására és beszedésére nézve érvényben lévő összes törvények, szabályok, utasítások, rendeletek és elvi határozatok ismertetése, figyelemmel Horvát-Szlavonországokra is.

Ira: **Mocsary Béla** m. kir. pénzügy. osztálytanácsos. Ara 2 korona 40 fillér.

Harmadosztályú keresetadó.

Kereskedés, ipar és egyéb haszonhajtó foglalkozás adója. Bevallás, kivétel és felelbittel küllti teendők kimerítő ismertetése.

Ira: **Réka József** m. kir. pénzügyigazgató-helyettes. Ara 1 korona 20 fillér.

Állami italmérsi jövedéki.

Az állami italmérsi jövedékről szóló 1899. évi XXV. t.c. és ennek végrehajtása tárgyában kiadott utasítás magyarázata. Kézikönyv pénzügyi és közigazgatási tisztviselők, ügyvédek, továbbá börtenerők, szeszkereskedők, vendéglátók, adó-bérlők, italmérsők és italelárúsítók számára.

Ira: **Hoffmann M. Mihály**, az „Adóügyi Szaklap“ szerkesztője. Ara 3 korona.

Az összes magyarországi italmérsők, kismértékben elárúsított, szesz-, likőr- és sör-gyárosok, bor-, sör- és pálinka-gyárosok

Cimtára

megyék szerint beosztva. Ara elegánsan kötve 10 korona.

Hoffmann „Hordómérije“

(Waschek-rendszer.) Gyakorlati számfejtő-könyvecske, a melynek segítségével a hordók litertartalma egy közönséges mérővessző (zollstock) használatával állat pontosan megállapítható. Ara 60 fillér.

Higitási számfejtő

annak megállapításához, hogy mennyi szeszt és mennyi vizet kell felhasználnunk, ha különféle foktartalmu pálinkát akarunk felhasználni.

E kiszámítási táblázat szeszgyárosok, kereskedőknek, likőr- és rum-gyárosoknak és italmérsőknek nélkülözhetetlen. Ara 1 korona.

Borítaladó, bormust és szőlőcsefre, valamint szeszalkohol

Átszámítási táblázat

Ara 3 korona.

Továbbá: Ugyanitt minden fogyasztási- és borítaladó-nyomatványok kaphatók.

A könyvek a pénz előleges beküldése ellenében portmentesen, különben pedig utánvételt mellet küldetnek meg.

KÜLÖNFELEK

A Hét szakácskönyvéből.

A table d'hôte tiszparancsolata.

Irta Széchy Lórenz Jozsef.

1. Légy pontos. Ez nemcsak a jó modor követkeése, hanem a gasztronómia e telen az egészségé is. Mert a rövidebb várakozás is a többi vendéget idegessé teszi és már a legkisebb izgatottság, vagy rosszkedv is árt evés közben. Ha pedig várnak rád — és nyilvános table d'hôte-nál nem is várnak, hanem a második kongás után pár perccel okvetlen tálnak — akkor magadnak is rosszul esik sebtiben utánuk sietni az evéssel, a felszolgáló személyzetnek és a szomszéd vendégeknek pedig alkalmatanságot okozol a kétszeres felszolgálással.

2. Kitogástalan tovetben légy. Délben a második reggelhez hólgyek és urak is sötá- vagy utcaruhában lehetnek (de nem porosan rücskösen), azonban este a nagy table d'hôte-on a nagy to ette kötelező. Eltekintve egy pár világvárosi, vagy rivierai legelsörendű table d'hôte-tól is, amelyekben a hólgyek kivágot ruhában az urak csakis irakkban jelennek meg, — ami különben ritkebb table d'hôte-nál söt magánpenzióknál nem ritka vagy feltűnő, mert onnan a legtöbb ember színházba, estélyekre, bálokra megy — a társaság tagjai lehetőleg ünnepi ruhában ünnek asztalhoz. Mennyivel kellemesebb egy lényesen kivilágotított teremben szépen díszített asztaloknál elegáns öltözetű, előkelő izlésű társaságot látni, mint komor vagy — komód alakokat. Az urak különben bátran megkérdzhetik kétséges esetekben az igazgatótól, hogy mi a szokás a házban. A ki restel estebédre toilletet csinálni, az maradjon el a table d'hôte-ról. Kisebb penzióban megjárja a selyemblouse, a szalonkabát.

3. Feltűnés, kíváncsiság, elhogottság nélkül jelen meg; ha a férfinemhez tartozol, ne halongj már az ajtónál, hanem éppen csak a helyedre megérkezésén köszöntöd jobb és bal szomszédodat és, akár csak ha majd ülsz, a szemben levőt is (persze csak ha az férfi, mert hólgyeknek állva vagy felállva szokás köszönni). Az első üdvözlés se valami szives, se nagyon mély ne legyen, mert egvelöre nem tudhatod hogy a lényes keret és kitogástalan ruházat dacára hercegnővel vagy cocotte-tal, meggazdagodott kéményseprővel vagy nagykövetel állsz-e szemben.

4. Ne mutakozz be első alkalommal, de másodikkal sem — asztalnál. Ha valaki érdekel, vagy valakit érdekelsz és „Annäherung erwünscht“, könynyű módját találni, ha febátoritának, a minden nagy hotelben minden kis penzióban meglerő „salon“-ban, ahová a legtöbb hólgy, de még az urak is, akik nem idegenkednek új ismeretségektől vagy éppen keresik, ebéd után visszavonnak, rövidebb-hosszabb időre, olvasás, zenélés, sakkozás, vagy beszélgetés kedvéért.

Az urak bemutatása fiatal hólgyekkel szemben persze a mamánál vagy papánál, házaspároknál mindig a létrnéi kezdődik, mert hát: du coté de la barbe est la toute puissance! Kevésbé feszes esetekben magában az ebédöben is megtörténhetik a bemutatkozás, de csak ebéd után, ha már felállnak a vendégek az asztaltól.

Elökelő magánpenziókban szokás, hogy a háziasszony maga preideál az asztalnál. Ilyen háziasszony maga mutatja be az új vendéget. De ez utóbbi is tudja már ilyenkor kivel ül le egy asztalhoz és ki a közvetlen szomszédja; az ügyes háziasszony, mielőtt bevezeti új vendégét, megmutatja egy táblán az asztal rajzát, és rajta az összes vendégek nevei fel vannak egyezve abban a sorrendben, ahogyan ünnek. (Ez az asztali térkép különben magánházaknál is kezd divatba jönni; pár perccel az ebédöbe való indulás előtt kiállítják a rajzot a szalonban, amelyről mind-egyik vendég meglátja, hol a helye és ki a szomszédja és e szerint zavar nélkül karjukat nyújtják az urak a nekik szomszédul szánt hólgyeknek s zavar nélkül letelepedhetnek az asztalhoz.)

5. Ne légy nagyon buzgó és szolgálatkész. „Zu viel Eifer schadet nur.“ Ha a hólgy valamit elejt magától értetődik hogy az idegen férfi szomszédja is felveheti söt fel kell hogy vegye, vagy ha a keze az asztalon valami után nyul, ami messze esik, segítségére lehet bemutatás előtt és nélkül is. Azonban semmi esetre se akarjon neki vizet, bort tölteni, a gallért vagy kabátot rászegetni; de igenis feláll nyomban ö is, amint a hólgy föláll és állva várja, amíg az eltávozik. Persze csak „gavallér“-okról és nem — a szegény nös emberekről van itt szó. De azok is, ezek is kevesebbet vagy többet tehetnek ilyen esetben, az illető hólgy előkelősége, vagy kora szerint. Hogy is mondják maguk latinul? Est modus in rebus! — Egy kis konverzáció tulbuzgóság nélkül is ugys már első alkalommal keletkezik, főképp hólgyek közt egymással, vagy urak közt egymással. De később is, között ismeretség után is nincs helyén a table d'hôte-nál a személyes beszélgetés, magán események tárgyalása, semmi hosszadalmas, nehézkes előadás, mint a monolog a régi tragédiában, hanem csak a rövid dialogus, mint a modern egyfelvonásban.

Brillat-Savarin, a gourmandok nagymestere s a női nem eltántoríthatlan imádója, az ebédnél mégis megkívánja, hogy „les lémmes ne soient pas trop coquettes“, a mihez hozzáteljük: és a férfiak — ne legyenek tulbuzgók, ne túlságos készségek. Ellenben — kisebb table d'hôte-nál méltóságuk kockázata nélkül tovább adhatnak egy-egy tál salátát gyümölcsöt, de mindig csak balra tovább, és ha tiszter is jobban szeretik a jobboldali szomszédot.

6. Lehetöleg nyugodt és vidám képet mutass. Ha nagy bánatod van, ülj félre a table d'hôte-tól. De nagy vígsággal se alkalmatlanokdjál az asztalnál és

ne nézz indiskréttül körül. Az ügyes ember feltűnés nélkül is mindent láthat, mindent nézhet, de rossz nevelésre mutat, ha társainkat sans tagon kémleljük. Ezért se nagy tetszésé egyiknek, se nagy sajnálatot a másiknak, (mert fájdaleim: sokszor igen szenvedő, vagy mély gyászba öltözöt alakkal is találkoznak), se csodálkozást valamely feltűnő személy felett ne árujunk el.

7. Ne lázmázz a tényérral pohárral, evöszközökekkel, meg becses száddal evés közben. A table d'hôte-nál akár nagyvilági hotelben, akár kedélyes kis svájci, német, olasz penzióban, a hangos beszélésnek, a felszolgáló személyzet után való kiabálásnak vagy az emberi méltóságért utánnuk-pisszegésnek nyoma sincs. Ezek a rossz korcsmai és kívárosi tulkapások tökéletesen ki vannak zárva az említett helyekről, és ez adja meg nekik azt a kellemes és kiváló jelleget, mintha az ember nem fizet ö utas, hanem valóban vendége lenne egy előkelő urháznak.

8. Az ételekből ne válogass, vagyis csak a szemmel, soha a villával, „Güsser mortels, n'appuyez pas!“ De egy-egy tozásból másodsor is kérni, egészen és mindenütt járja és szokás. Ellenben elitélő kritikát mondani egyes ételekről, nem. És amit külön kicsi asztaloknál ülle, a házaspárok inkább tehetnek: tudniillik egymás tényérra rakni a jobb falatokat az abszoluto lehetetlen és izéstelen a table d'hôte-nál.

9. Ne parfümözöd magadat erősen. Egy diskrét, finom, alig észrevehető illat helyén van: az erősebb illatok azonban kerülendők. Mert sok ember idegei éppen úgy nem állják az erős illatszert, mint a hangos zenét.

10. Légy kiállthatatlan, akárhol akarod, csak a table d'hôte-nál nem. Mert báiban, színházban, templomban, üléseken: sehol sem árt meg a kedvetlenség, a felindulás az embernek annyira mint evés közben. Rien ne doit déranger l'honnête homme qui dine, mond a Berchoux, és valóban ez a gasztronóm élvezetek élvezhetőségének alfa- és omegája.

Hogy az asztalkendő a nyakon, a kés a száiban (a görögök és rómaiak csak azért használták a kés az étel beinvarozására is, mert a villát akkor még nem ismerték), a halsal késél való megdolgozása, (hiába akarák most divattá tenni, inaestetikus nonsens az), a csámcsogó evés, a kortyogató ivás, az orr hangos fuvása, a fogpiszkáló használat, levelek vagy ujságok olvasása table d'hôte-nál „most shocking“: azt ma már a szopós gyermek (?) is tudja, (de sok felnőtt ember még niveli.)

Az előkelő table d'hôteot a részvevők finom modora teszi élvezetessé, amely modor a Schopenhauer-féle „Vorsicht u. Nachsicht“-hoz az „Einsicht“-ot is teremti. A nagyvilági table d'hôte ilyenlélekppen ug viszonylik a kisebb kaliberű restauratókhoz, mint az országos vásár a mükiállításához.

VIII.

REGÉNY.
TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(119)

— Odafent védelmeztem magamat. Ök alulról és a tetőn át hátra támadtak. Nem tudom, hogy mennyi ideig tartott ez, mert a csata hevében bizony nem igen figyelünk az időre. Bohun is rántott, ö a hallatlan erejű, a híres katonai! Meg fog ö emlékezni rólad, de rólam is! Majd máskor emeselem, hogy miként kerültem fogságba, mit étem át és hogyan löztem le Bohunt, mert nagy esütőt vívtam vele. Ugy ki-merültem azonban, hogy alig állok a lábomon!

— Hm, — felelte Wolodyjovskí. — Ez azt bizonyítja, hogy bátran viselkedél; de azt mondatom, hogy jobb vívó vagy, mint vezér.

— Most nem érünk rá vitatkozni, Mihály! Köszönjük meg az Istennek, hogy mindkettőnket ilyen győzelemre segített, amelyről az egész emberiség beszélni fog és amelyre még sokáig emlékezik majd Ukrania.

Wolodyjovskí Saglobára nézett. Eddig azt hitte, hogy egyedül ö aratta a győzelmet és most Sagloba önkényesen megosztja vele azt!

Végigmérte a nemest, megrázta a fejét és így szólt:

— Lehet, hogy igazad van!

Egy órával később a két jó barát egyesített csapatai élen Jarmolin felé haladt.

A Sagloba emberei közül csak néhányan hiányoztak, mert álmukban meglepve, nem védekezhetek fegyverrel. Bohun pedig, akinek az volt a feladata, hogy híreket szerezzen be, mindannyit öve fogatta el és senkit sem gyilkoltatott le.

Bohunhoz, habár bátor és óvatos vezér volt, a Jeremiás herceg kipróbált emberei ellen való küldetésében hűlen lett a szerencséje. Szentül hitte, hogy a herceg tényleg egész haderejével vonul Krsywonos ellen, mert a Sagloba foglyul esett katonái maguk is azt hitték, hogy a herceg követi öket, és neki is ezt mondták. A szerencsétlen hetman tehát elhatározta, hogy amily gyorsan csak lehet, Krsywonoshoz csatlakozik. Ez a terv azonban nehezen volt kivihető. Csak a harmadik napon tudott vagy kétszáz embert összeszedni, a többiek elhullottak a harcban, vagy sebesülten hevertek a csatatéren, a sziklák és a nádas között bujkáltak, nem tudva, hogy mit tegyenek és hová forduljanak. Bohun ugyan ennek a csapatnak sem vette sok hasznát, mert az emberek féltek és a kedvöket is elvesztették s a legelső riadóra szétszaladtak volna. Pedig ezek válogatott harcosok voltak, jobb katonák nem igen akadtak volna az egész Sicsben. Csak-hogy nem tudták, hogy Wolodyjovskí milyen kevés emberrel ütött rajtok és hogy a vereség csakis a gyors megütkezés következménye volt.

Azt hitték, hogy ha nem is a herceggel magával, de egy nálok sokkal erősebb portyázó csapattal kerültek össze. Bohun lázban égett. Kézén megsebesült, ösztöportra a lö, gyulót, halálos ellensége elmenekült a kezei közül, híre, neve megingott, mert ugyanazok a harcosok, akik a leveretés előtt való napon még vakon követtek volna Krimbe, a pokloba, söt akár a herceg ellen is, most elvesztették a benne való bizalmukat és bátorságukat és csak arra gondoltak, hogy miként juthatnának biztonságba. Pedig Bohun megtett mindent, amit csak egy gondos vezér megtehetett; semmit sem mulasztott el, az egész majort örséggel vette körül és csak azért tartott pihenőt, mert a lovak, amelyek ugyszólván egy lélegzetre jöttek Komienéből, teljesen képtelenek voltak a további utra.

De Wolodyjovskí, aki ifju korát a tatárok

elleni harcokban töltötte el, mint a farkas siklott az éjszakában az öök mellé, elfogta öket, mielőtt kiálthattak vagy löhettek volna, és oly hirtelen csapott a pihenő csapatra, hogy maga Bohun is csak hiányos öltözetben tudott menekülni. Ha a rablóvezér erre gondolt, elsötétedett a világ a szemé előtt, fött a feje és a szíve majd megrepedt. Ö, aki a Fekete-tengeren megtámadta a török gályákat, ö, aki a tatárokon Perekopig gázolt végig és a kánnak a felgyújtott faluk tüzével rendezett kivilágotást, ö, aki a hercegnék egy ezredét Lubnie mellett, Wailowkában tönkverte, kénytelen félíg öltözöttlen elmenekülni, söveg és kard nélkül, mert még ezt is elvesztette a kis lovagvall vívott tusájában. A pihenök alatt, mikor senki sem hallotta, keservesen kiáltotta fel: Hová lett az én harci diadóségem, hol van a kedves kardom? Aztán valósággal örlétele esett, szerett volna a herceg serege ellen támadni, meghalni és öltüni ökrök.

Igy akarta ö, de a katonák nem így akarták.

— Üss agyon bennünket, bátyuska, de mi nem megyünk! Es hiába kényszerítette öket fegyverrel is, nem akartak, nem mentek.

Ugy látszott, hogy a hetman teljesen elvesztette az erős állását, mert a szerencsétlenségé meg ezzel nem ért véget. Attól való félelmében, hogy kergetik és abban a hitben, hogy Krsywonos már tovább vonult, nem ment egyenesen délfelé, hanem keletnek és a Longinus csapatával találkozott ösze. Longinus harcra készen találta, a hosszú lovag meg is támadta nyomban a hetmant és szétverte a csapatját, annál könnyebben, mert az embereknek nem nagy kedvük volt a harchoz és ütö öket Skrzetuski felé, aki azután utolsóinak ug megverte öket, hogy maga Bohun is alig tudott elmenekülni és néhány megmaradt lovassal diestenül emberek és hírhozók nélkül került vissza Krsywonoshoz.

De a vad Krsywonos, a ki rendszeren nagyon kegyetlen volt azokkal az embereivel, a kiknek a szerencse nem kedvezett, most nem is dühöngött.

(Folytatása következik.)

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 24. A sertésüzlet irányzata változatlan.
 A) *Hízott sertések árak:* I. A) Magyar eis őrendű: Öreg nehéz (párónkint 400 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (párónkint 320 kilogramm terjedő súlyban) 93—94— fillérig. Fialat közép (párónkint 261—320 kilogramm terjedő súlyban) 90—92— fillérig. Fialat könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. II. Magyar szedett: Nehéz (párónkint 280 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Közép (párónkint 240—280 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. III. Romániai: Nehéz (párónkint 320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Közép (párónkint 260—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Közép (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. V. Szerbiai: Nehéz (párónkint 260 kilogramm terjedő súlyban) 86—88 fillérig. Közép (párónkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 84—86 fillérig. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 82—84 fillérig.

Sertésüzlet szám 1901. december 22. napján volt készlet 30.789 darab. — 1901. december 23. napján felhajtott 289 darab. 1901. december 23. napján elszállított 825 darab. 1901. december 24. napjára maradt készletben 30.226 darab.

Napirend.

Napló. Szerda, december 25. — Római katolikus: N. Karácsony. — Protestáns: Karácsony. — Görög-orosz: (december 12.) Szpiridon. — Zsidó: Tebbeth: 15. — Nap kél: 7 óra 33 percek. — Nyugszik: 3 óra 56 percek. — Hold kél: 4 óra 33 percek délután. — Nyugszik: 9 óra 58 percek reggel.

A miniszterek nem fogadnak.
 Nemzeti Múzeum zárva.
 Országos Keptár az Akadémiában délelőtt 9—1 óráig.
 Iparművészeti múzeum zárva.
 Az iparművészeti társulat karácsonyi kiállítása megtekinthető délelőtt 9—1 óráig.
 Technológiai iparmúzeum délelőtt 9—1-ig.
 A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva délután 1—1-ig. Belépődíj egy korona.
 Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig.
 Téli tárlat a Városi Igazgatóságban délelőtt 9 óráig délután 4 óráig. Belépődíj 1 korona.
 A Nemzeti Szalon állandó kiállítása (Ferenciek-tere 9.) délelőtt 9 óráig este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér.
 A többi könyvtárak zárva.

Napló. Csütörtök, december 26. Római katolikus: István I. vért. — Protestáns: István I. vért. — Görög-orosz: (december 13.) Euzatrát. — Zsidó: Tebbeth 16. — Nap kél: 7 óra 33 percek. — Nyugszik: 3 óra 57 percek. — Hold kél: 5 óra 35 percek délelőtt. — Nyugszik: 7 óra 50 percek reggel.

A miniszterek nem fogadnak.
 Nemzeti Múzeum. Természettudományi tár, nyitva délelőtt 9 óráig délután 1 óráig.
 Országos Keptár az Akadémiában délelőtt 9—1 óráig.
 Technológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1 óráig.
 Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) délelőtt 9—10 óráig.
 Iparművészeti Múzeum zárva.
 Iparművészeti társulat karácsonyi kiállítása délelőtt 9—1 óráig.
 Földtani intézet múzeuma nyitva délelőtt 10—11 óráig.
 Téli tárlat a Városi Igazgatóságban délelőtt 9 óráig délután 4 óráig és este sétahangverseny mellett 6—11 óráig. Belépődíj egy korona.
 Nemzeti Szalon állandó kiállítása délelőtt 9 óráig este 8-ig. Belépődíj 50 fillér.
 A könyvtárak zárva.
 A többi mint rendezés.

UTMUTATO.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság. Bevezetett részvénytőke: 10 millió korona. Elnök: Tolnay Lajos, vezérigazgató: Bonke Gyula. Központ: VI. Andrassy-ut 5. Nagy kir. szab. osztály-sorsjáték főeljárású helye: IV. Ferenciek-tere 4. Kézi zálogdíjelek: IV. Károly-körút 18.; IV. Ferenciek-tere 4. (Irányi-utca sarak; VII. Király-utca 57.; VIII. Jozs.-f-körút 2.; VIII. Üllői-ut 6. sz.)

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Leány- és fiúbiztosító-intézet, Budapest, VI. Teréz-körút 40—42. (az intézet saját palotájában.) Az intézet vagyonja 1900. december 31-én 6.717.255/21 korona. Eddig kiadott biztosított többé mint 6.000.000 korona. Ezen intézetnél gyermekek a legelőnyösebb díjtételek mellett 1000 koronától korlátlan összegig biztosíthatók.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —
 Budapest, december 24.
 Angliától északnyugatra az Óceán felett egy új depresszió magva mutatkozott, minek következtében a barométer Nyugat-Európában süllyed; a magas légnyomás pedig Oroszország felett tartózkodik.

Európában az idő enyhe és esős volt. Legtöbb eső esett Francia- és Olaszországban. Nálunk az idő változékony, enyhe és sok helyütt esős volt. Legnagyobb csapadékok Maros-Vásárhelyről — 22 mm. — jelentettek.

Kiállítás. Változékony és enyhe idő várható, sok helyütt esővel.

Vizállaás.

Dec. 24. mér.	Dec. 25. mér.	Dec. 26. mér.
Inn Schárding — 0,39 1,59	Tisza M.-Bajót — 0,26 0,92	Dec. 26. mér.
Duna Passau — 1,40 1,44	Tekénháza — 1,35 2,30	
Dobos — 1,20 1,11	V.-Nagyeny — 4,25 4,21	
„ — 1,02 1,04	Tokaj — 4,74 3,74	
„ — 1,12 1,11	Tisza-Füred — 4,94 4,92	
„ — 2,04 2,03	Szolnok — 4,24 4,49	
Budapest — 2,08 2,08	Csongrád — 2,65 3,02	
Paks — 1,00 1,00	Szeged — 3,54 3,89	
Munkács — 2,13 2,06	Török-Bocsa — 2,29 2,49	
Gyombos — 2,70 2,82	Titel — 2,92 0,00	
Újvidék — 2,32 2,42	Óndóva Bácska — 0,47 0,28	
„ — 2,00 2,24	Topolya Hód — 0,10 0,09	
Pancsova — 0,55 0,57	Borsosgy. — 0,10 0,10	
Orsava — 1,04 1,04	Zolca — 1,32 2,00	
Magyarfalva — 2,28 2,29	Hornád H.-Nemét — 0,71 0,74	
Zsolna — 1,08 1,02	Borotó Margit — 0,44 0,40	
Trancsó — 1,10 1,10	„ — 0,12 0,12	
Szék — 1,04 1,04	Csucs — 0,78 0,80	
Szeréd — 0,10 0,10	N.-Várás — 0,47 0,00	
Sz.-Gölköd — 0,22 0,28	Pálony — 0,00 0,00	
Győr — 1,85 1,74	Tenke — 0,08 0,04	
Péttan — 1,23 1,18	Gurabona — 0,70 0,70	
Zákány — 0,12 0,12	Borojnémet — 0,64 1,45	
Barcs — 0,00 0,02	Bákcs — 2,00 2,00	
Eszék — 1,68 1,64	Gyoma — 2,62 2,81	
M.-Szerdah. — 0,50 0,50	Gy.-Fehérvár — 0,43 0,40	
Száva — 0,65 0,60	Eranyicska — 0,78 0,94	
„ — 0,60 0,60	Soborsán — 0,60 0,60	
Mitrovia — 0,60 0,78	Arad — 0,80 0,80	
Debr. — 0,44 0,60	Mátr. — 0,15 0,18	
Szatmár — 2,02 2,00	K.-Kisboly — 1,10 1,20	
Kraszna N.-Majdány — 0,72 0,95	Kiszáló — 0,70 0,70	
Latorca Munkács — 0,72 0,95	Temesvár — 0,00 0,00	
Laborca Hemonna — 0,85 1,78	Bocskerek — 0,38 0,40	
Ung. — 0,32 1,08		

Ceak
FRANZ CARL BISENTUS-nál
 Egyedül BECSBEN, L. Singerstrasse 11. féleleml.
 Óriási választék farsangi és cőtlión cikkekben.
 Címre ügyelni tessék, ne tessék felcserélni más hasonló hang-
 rász ületekkel.
Feltűnő!
 Új! szab. vezélytelten, tréfas gra-
 nítok, coriandoli vagy virágzóval
 oltos nagyban árak. Árjegyzék ingyen. 10 csomag cori-
 andoli 50 fillér és feljebb. — 10 db szeprentin (papir-
 rakéta) 20 és 40 fillér. — 60 nagyválasztékú tréfas
 hasárgyermek 6 korona, 100 db gyermekmennyel 10
 kor-tól feljebb. — Díszítéshoz papír-vasárgyermek
 7 méter hosszú, 1 korona. — Tölgyvelgyermek méte-
 renkint 20 fillér.

A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank váltóüzlete
 Budapest, Dorottya-utca 6. sz. (Wurm-udvar)
 legelőnyösebben vesz és elad mindennemű értékpapirokat, ércpénzeket és idegen pénznemeket; előlegeket ad értékpa-
 rokra; kiállít kamatozó pénztári jegyeket és takarékpénztári
 könyvecskéket, valamint utalványokat és hitelleveleket a világ
 minden piacára.
Átvessz tőzsdei megbízásokat Európa jelentékenyebb piacaira.
Igérvények minden nagyobb huzáshoz kaphatók.
Mindennemű felvilágosítás szívesen adatik.
Sorsjegyek díjmentesen utánnézetnek.
 IV. ker., Múzeum-körút és Kossuth Lajos-utca sarak,
 VI. ker., Andrassy-ut és Nagymező-utca sarak.
Közraktárak: Budapesten és Barcson.

Legjobb árt
 fizet ócska arany, ezüst
 órák, gyémánt és csil-
 lár tárgyakért:
Hoffmann Adolf
 ékszerész,
Kerepesi-ut 6.
 Bazárépület.
 Elzálogosított ékszerek
 kiváltatnak és az érték
 többlet készpénzben
 azonnal kiizetetik.
Karácsonyi
 ajándék minden
 árban és nagy
 választékban.

Páratlan a női KÉZIMUNKA terén

 legújabb képes árjegyzékem,
 mely 204 oldalon 2066 kézi-
 munka-rajzot tartal-
 maz és a női kézimunka-
 szakmát a maga teljességé-
 sében felkoraolja.
 A Budapesti női, vidéki
 előfizetők ingyen és ber-
 mentve küldöm.
Bérczi D. Sándor
 női kézimunka-nagyiparos
 Bpest, Király-utca 1.

Mindenkin segítve
 lehet az összes
zálogcédulák
 fölöllegével,
 vidéki is, Wyshogrodnál,
 Nagyjuvatos-utca 7. H. 24. Ve-
 zsek öreg hamis
 fogakat és szájpadiásokat,
 használt ruhadarabokat, egyen-
 ruhákat, valamint minden
elfogadhatók.
 Levelezélap elegendő, rögtön
 jövök.

Most jelent meg!
Firduszi Sahnáméjájának
 legszebb részlete
FERIDUN és FIAI
RADÓ ANTAL
 kiváló fordításban.
 A keleti költészet legcsodásabb remekművé-
 nek ez a kis éposz valósággal gyöngye,
 s a gyermekeiben családó apa, Feridun,
 története oly gazdag drámai részletekben,
 mint Lear király. A fordítást, a melyely a
 Kisfaludy Társaság bizta meg a kiváló mű-
 fordító, népies zamat, naiv hang, hűség és
 virtuóz verselés jellemlik. A magyar műfor-
 dítás elsőrangú remeke, a mely fölöttébb alkalm-
 mas arra, hogy a Sahnámét a művelt magyar
 közönséggel megkedveltesse.
 A díszes kiállítású, vaszonkötésű kötet ára
 3 korona 20 fillér.
 Megrendel- Lampel Róbert-féle
 hető a aa Lampel Róbert-féle
 (Wodianer F. és Fiai) csász. és
 kir. udv.
 könyvkereskedésében • Budapest, VI., Andrassy-ut 21. sz.

Gazdasági kötőlárak,
 kender, kóc, orvosi köt-
 szerek, tornaszőcsök,
 ruhák, tornacipők, karsza-
 játékok, valódi orosz
 sárpók, felhúrhatari-
 tók, kolozs-szőnyegek,
 ponyvák és zsinetek
 legelőnyösebb forrása.
Seffer Antal
 Budapest, IV. Károly-utca
 boltszám 12.
 — (Központi városk.) —
 Képes árjegyzék kiva-
 nra barmentve.

AZÜSTÖKÖS
 a legrégebb legkedveltebb magyar élclap.
 Szerkeszti: SZABÓ ENDRE.
 Megjelenik minden héten temérdek képpel.
 Tartalma: Szatírák, humoreszek, krónikás adomák,
 Műjkes kalandek, politikai karrikatúrák, illusztrált adomák,
 tréfas versek stb.
Előfizetési ára: negyvedre 4 kor.
 Kiadóhivatal: V., Kálman-utca 2. sz. „Pallas”-nyomda.
 Mutatóvagy számok kívánatra ingyen küldetnek.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szerda, 1901. december hó 25-én.
Tannhäuser
 és a wartburgi dalnokverseny.
 Rogányos opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Wagner Richard. Fordította id. Ábrányi Kornél.
 Személyek:
 Hermann Ney D. Bitterolf Várady
 Erzsébet Diósgyőri Heinrich Kiss B.
 Tannhäuser Burrian Reimar Kornai
 Wolfram Beck Vénus Kaczér
 Walter Kertész Pásztorfiu Bertis M.
 Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. december hó 25-én.
 Délután 2 1/2 óraker mérsékelt helyárakkal.
A dolovai nábob lánya.
 Színmű 5 felv. Herczeg Ferencről.
 Személyek:
 Jobb Sándor Egressy Loránt Dezső
 Vilma Török I. Hadapród Nádai B.
 Domaháziné Szacsavayné Merlín báró Hetényi
 Szenturmay Gyenes Szklabonyai Mészáros
 Janka Boros F. Merlín ügyvédje Faludi
 Tarján Császár Jób ügyvédje Abonyi
 Este:
Karácsonyi álom.
 Betlehemes játék 3 felv. előjátékkal, Irta Gárdonyi Géza. Zenéjét szerz. Szabados Béla.
 Személyek:
 Gáspár Szacsavay Bertalan Gabányi
 Mengybert Ivánfi Boris Rákosi
 Boldizsár Mihályfi Magda Ligeti
 A királyné Lendvayné Zsuzsi Márkus
 Tücsök Nádai Andris Gyenes
 Csillagász Vizvári Cigány Rózsahegy
 Abradr Egressy Pogány főpap Palfi
 Ordas Gál Gyönyörűke Maróthy
 Egy miniszter Paulay Mária Hegyesi
 Csóka Faludi József Ujnázi
 Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. december hó 25-én.
 Délután 2 1/2 óraker mérsékelt helyárakkal:
A svibákok.
 Vig operette 3 felv. zenéjét szerz. Ziehrer C. M. Magyarosították Feid Aurél és Mérei Adolf.
 Személyek:
 Gilka, herceg Boross Maltor Prém Deli
 Mimi, táncosnő Turesányi Roland Farkas
 Blitz Fritz Sziklay Anna Bolgár
 A felesége Ledofsky Kámpel Mátrai
 Rodenstein Margó Kámpelné Sellő
 Muggenheim Dóry
 Este:
A vestaszűzek.
 Operett 3 felvonásban. Szövegét írták Depré és Bernéde. Fordították Bálint Dezső és Mérei Adolf. Zenéjét szerzték Le Roy és Clerice.
 Személyek:
 Diogenes Ráthonyi Lysias Palásthy
 Patáncs Boross Domocos Mátrai
 Pyrogena Turesányi Bacchis Margó
 Scopas Dálnoky Cally Tomcsányi
 Penelope Sellő Pyrrha Almássy
 Cyprius Fedák Lampas Stoll B.
 Kezdeté 7 1/2 óraker.

Rosenthal Mór

udvari zongoraművész hangversenye.
 Pénteken, január 3-án este 7 1/2 óraker a Royal-szálló termében
 Jegyek 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmonia” zenemű- és zongorakereskedésben IV., Váci-utca 20. kaphatók.

Stuberman Bronislav

hegedűművész hangversenye.
 Pénteken, január 10-én este 7 1/2 óraker a Royal-szálló termében
 Jegyek 10, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmonia” zenemű- és zongorakereskedésben IV., Váci-utca 20. kaphatók.

Petánovits METROPOLE-SZÁLLÓJA

A téliertben ma
Pongrácz Lajos Kolozsvárról
 kitünő zenekara játszik.

Szepeességi lenipar!
Wein Károly és Tsaí
 vászon- és asztalnemű-gyárosok
 Budapesti főraktár: IV., Koronaheregy-utca 8.
 (Harris-bazárépület.)
 Ajánlja a hírneves szepeességi vászon- és asztalnemű, törülköző, törülkőző, törülkőző, törülkőző és minden e szakmába vágó gyártmányait. Minden darab gyártmányból származó árut ezen védjeggyel látjuk el.

DREHER ANTAL
 cs. és kir. udvari és kamara szállító
KÖBÁNYAI SERFÖZDÉJE.
 Van szerencsém a t. közönség indomására hozni, hogy
Duplamaláta-Kösörömet
 majolika korokban
 forgalomba hoztam.
 Ezen sör, mely kiváló malátá kivonatánál fogva, legjobban ajánlatos, gyors kökedvősége talált a t. közönségnél.
 A duplamaláta-kösörömet eredeti látkában 25 és 50 koronával köbányai serfőzdőben (telefon 55-34) kapható.
 Kiseb mennyiségben a duplamaláta-kösörömet minden nagyobb fűszer és csomagoló kereskedésben, ugymint kávéházakban is kapható.

Geittner és Rauschnál
 BUDAPEST,
 ANDRÁSSY-UTCA 8. SZÁM.
 Alkalmas és praktikus karácsonyi és ujévi ajándékok.
KORCSOLYÁK.
 Szerszámok és tornaszerszámok.

Ne legyen senki hangszert meg
REMÉNYI MIHÁLY
 műhangszerész legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről Király-utca 44/d.

Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön részvény-társaság
Árverési hirdetmény.
 Közhírré tétetik, hogy a IV., Károly-körút 18. sz. IV., Koronaheregy-utca 11. sz. VII., Király-utca 57. sz. VIII., József-körút 2. sz. és VIII., Üllői-ut 6. sz. a zálogintézetünkben a bezárolag 1901. márc. 31-ig elzálogosított és nem rendezett kézi zálogok u. m.
ékszer
 1902. január hó 4-én,
ingóságok
 1902. január hó 15-én
 és a rákövetkező napokon mindenkor d. u. 2 1/2 óraker a VII., Király-utca 57. sz. a levő árverési helyiségünkben nyilvánosan elárvereztetnek.
 Egyttal közhírré tétetik, hogy az elárverezett tárgyak után befolyt fölöslegek a zálogjegyek visszaszolgáltatása mellett három éven belül azon zálogintézetünk pénztáránál vehetőek fel, amelynek az elzálogosítás eszközöltetett.
 Budapest, 1901. december 20-án.
 Az igazgatóság.

Legelőcsőbb forrás
bronz-csillárok
 bezerzésre légszusz- és villamvilágításos. Villam- és légszusz-világítási installatiónk.
Csillárgyár:
 Stern, Merkel és társai
 BUDAPEST,
 VI., Szerencsen-utca 35.

A 15162. számú és
„Készülék és kapcsolási mód vas-uti vonatok villamos világítására”
 című magyar szabadalom tulajdonosa, Dick Emil mérnök Bécsben, szabadalmát eladni, illetve gyártási engedélyeket kiadni oellet.
 Felvilágosítással szolgál a Szabadalmakat Értékesítő Vállalat Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.

Somossy-Mulató
 Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.
 Szerdán és csütörtökön mindkét ünnepnapon két-két előadás.
 A délutáni előadás kezdete fél 4-ker.
Az esti műsor nagy számúinak fellépése
 a mérsékelt délutáni árak mellett.
Az esti előadás kezdete 8 óraker.
Carola Cecilia
 és a teljes nagy decemberi műsor.
 Előadás után az emeleti kávéházban reggel 5 óráig Dajna Balogh Rudi zenekara játszik.
 Aktiebolaget de Lavalis angturbin Stockholmban 7342. számú
 „Tömítő berendezés ruganyos tengelyek számára” című 1896. szeptemb. 9-től kelt magyar szabadalmára **vevők vagy engedelményesek kerestetnek.**
 Szívós ajánlatok „W. U. 6431” alatt Mosse Rudolfhoz Bécs, I. intézőndék.

Mit vegyünk karácsonyra?
Sokan
 még mai napig sem tudják méltányolni, hogy mily nagy szerepet játszik az ember életében a zene. A zene felvidít, lelkesít és nemesít.
 Kinek alkalmá volt oly család belső körbe betekinteni, hol egy ugynevezett családi mechanikai hangszermár van, bizonyára meggyőződött róla, hogy a gyermekek eljuttatnak azon naponként örökig, meg nem unva években keresztül és határtalan a szülők öröme, ha a kicsinyek ezen a réven megtanulnak táncolni és különböző népszerű dalokat énekelni.
 Minden ajándéktárgy csak ideig-óráig tartó muló örömet szerez, csak a zene az, mely állandóan szórakoztatja egy a felnőtteket, mint a gyermekeket.
Kossuth Lajos-utca sarok, Károly-körút 2. és főútlekünkben Kerepesi-ut 36. szám.
Sternberg Ármin és Testvére
 cs. és kir. udvari hangszergyár.

Vannak a mai korban olyan hangszerek, melyeken nem kell tudni játszani, mégis azon a legszebb zenedarabokat előadhatjuk. Vannak phonographok, melyek a színházat tényleg helyettesítik, a világ valamennyi művészeinek énekeit, zenéjét és szavatait életűen hallatják.
Vidékre ingyen küldünk tájékoztató képes árjegyzéket: mechanikai családi hangszerekről, phonographról, cimbalomról, zongoráról, harmonium és harmonikáról és egyéb hangszerekről, csak megnevezendő, miről érdeklődik.
 Külön karácsonyi kiállítás rendeztünk szabad megtekintésre vásárlási kényszer nélkül, Zenepalotai zongoratermünkben

Színházak, szórakozó helyek.

VIGSZINHAZ.

Szerda, 1901. december hó 25-én.
Déltűn 3 órákor mérsékelt helyárrakkal:

A páholy.

Bohózat 3 felvonásban. Irták Laufts és Krantz. Magyarosította Kabos Ede.

Személyek:

Lipóczi József	Hegedűs	Csiz Papi	Szerdmy
Klára	Nikó L.	Dinszky	Gyözö
Lili, leányuk	Aranyosi	Pöldes Dénes	Binári
Kéri Annuska	Fábián	Paludán	Vendrei
Hidas Bálint	Tapolczai	Paludáné	Rostagni
Eva, felesége	Gazsi M.	Rendör	Dayka

Esté:

A zsába.

Bohózat 3 felvonásban. Irták Hennequin és Duval. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:

Barisard	Góth	Lehuchois	Balassa
Colotte	Pécsi P.	Zenobia	Hegedűsné
Leclapierné	Nikó L.	Théodore	Binári
Marcinelle	Hegedűs	Sophie	Bálint
Suzanne	Haraszthy	Casimir	Gyözö

Kezdet: 7 1/2 órákor.

NÉPSZINHAZ.

Szerda, 1901. december hó 25-én.
Déltűn 2 1/2 órákor mérsékelt helyárrakkal:

S a n - T o y .

Kínai daljáték 3 felvonásban. Irták Edward Morton. Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerz. Sidney Jones.

Személyek:

George Proston	Tollagi	Jung-Si	Róssa G.
Poppy, leánya	Harmath	Mi-Kui	Margita
Bobbie, fia	Raskó	Szin	Szüllősi
Dudley	Kápolnai	Pin-Szing	Várdi
Yon-Ilo	Németh	Szi-Kiang	Szécsi
San-Toy	Kéry	Hu-Ju	Kaposi
Csu-Li	Kovács	Kínai eszárúr	Ujvári
Benson	Szirmai	Szing-Hi	Szerdahelyi

Esté:

Blaža Lujza asszony mint vendég

Flórika szerelme.

Népszínmű 4 felvonásban. Irták Moldován Gergely.

Személyek:

Bokotán	Szerdahelyi	Vaszi	Kovács M.
Jon	Raskó	Szófia	Siposó
Mária	Kápolnai	Gilger	Delli
Aron pap	Hornvath	Dumitru	Ujvári
Petrikás	Szabó	Onucz	Vidor
Flórika	Blaža	Cigány	Tollagi

Kezdeté 7 1/2 órákor.

URANIA SZINHAZ.

Szerda, 1901. december hó 25-én.
Déltűn 4 órákor mérsékelt helyárrakkal:

Monte-Carlo és a Riviera.

Irták Salamon Ödön.

Esté:

A hadsereg.

Kezdeté 7 órákor.

Holtzspach

Deák-téri éttermei és pinchelyiségei.
Naponta

Bodi Sándor híres cigány zenekara
hangversenyez.

Kitűnő konyha: saját termeszt. Dreher-sör.

Körvet fürdő
Göz- és porcellán kád-fürdők, fedett téli uszoda, hidegvíz-gyógyintézet, villamos-fürdők.
Erzsébet-körút 51.
A gozmosoda gyorsan és pontosan teljesíti megbízásait
Dr. Gaertner Guertár tanár Bécsben és Witzemann Henrik Pförzheimban 13717. számú
„Gyógyhűtő a fej, szív és egyéb testrészek számára”
című 1898. szept. 15-ről kelt magyar szabadalmára
vevők vagy engedélyesek kerestelnek.
Szives ajánlatok „W. T. 6533” alatt Mosse Rudolfohoz Bécs I. intéződök.

Karácsonyi hangverseny.
Karácsony csütörtökön este a Vígadó nagyszínházban

Burmester

második hangverseny.
Orgona: I. J. ÁBRÁNYI EMIL.
Jegyek kaphatók Méry Béla zeneműkereskedésben, Andrássy-út 12.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagyterem-útc. 17.
Ma és holnap:
déltűn 4 órákor
IV. és V. osztályú előadás
decens programmal és
AZ ANGYALVADÁSZOK
ballettel.
Mérsékelt árak. 24
Este 8 órákor
a fényes műsor:
Morcsaschani
ausztáliai bariton-escanték
Mod. Berg testvérek, Thomsen Anna, The Haytona, Morton és Elliot, Lola Parry.
Az angyalvadászok
nagy vig kiállításra ballet 14 képből
további:
Tarka színpad
n. programmal
Daumann Károly mint Rigó a tekintetes urban.
Kozmográf.
Mindkét ünnepén d. u. 4 órákor a télikerthen Vörös Elek cigányzenekara hangverseny.

Folies Moderne

Kerepesi-út 63. szám.
A karácsonyi ünnepszónapokon
2 előadás.
I. Déltűn 3 órákor
családi műsorral.
Rendkívül olcsó helyárrak.
II. Este 8 órákor
fényes új műsor.
Ejtelődj reggel 5 óráig a télikerthen hangverseny.

Karácsonyi Vásár

készített árak mellett.
Tulhalmozott raktár.
Legnagyobb bel- és külföldi dísz aranyozással, remek szép festésű
Porcellán Étkésző
teás-, kávé- és mosdó-készletek.
Rendkívüli olcsó
Komplet 6 személyre díszes aranyozott és remek festésű
Étkésző-készlet 6,50
Étkésző modern 8,50
Étkésző rococo 10,50
12 személyre 25, 30 és 35 írt. Nagy választék
rendkívül szép és olcsó
majolika vázák és fali tányérok.
ORTNER REZSŐ és Tsa
Teréz-körút 32.
VIDÉKI megrendelésnél kérjük a vasútállomást.

GMEHLING HERMANN

csász. és királyi udvari szállító
bőr- és bőrbutor-gyára
BUDAPEST, VII.-ik kerület, Damjanich-u. 6
Bőrszékek,
Támlányok,
Mappák,
Papirkosarak,
Kályhaellenzők
Régi nádszékek bőrrel bevonatnak.

HAGGENMACHER-féle

a sörfőzde által palackozott
GÓLIÁT MALÁTA-SÖR
legkiválóbb ízű és tápláló ital.
Dr. Tóth János kft. kerék. útsz. hlt. vegyész nyilatkozata: „A Haggenmacher-féle Góliát Maláta Sört, vegyvizvizsgálom alapján, SÖR magja extract és malátacukor (Maltose) tartalma következtében a legkiválóbb minőségű sörök közé sorozom.”
Megrendelési hely:
Budapest, V., Kádár-utca 5. sz.

NÉHÁNY SZÓ a TITKOS BETEGSÉGEKRŐL.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, a kinek vére és testnedvei meg vannak fertőzve és a ki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszert és szellemi erejét tönkretette. Itt a legfőbb ideje, hogy ezen szörnyű állapotot megszüntse. Kell lenni valakinek, a ki a fiataloságot a nem életrel jókaraival, tisztán és biztonság felvilágosítsa, kell lenni valakinek, a kinek az emberek titkos bajukat bírtan, tartozkodás nélkül és bizalommal elmondhatják. De nem elég ézen bajokat bárkinek elpanaszolni, hanem olyan lelkiismeretes specialista orvoshoz kell fordulni, a ki a nem életre vonatkozó jó tanácsokat tud adni és aki az esetleg már meglévő bajoknál is tud segíteni, akkor majd megszűnik a titkos betegség leglétezőse.
Nyilvánmagasztos hivatásu és rre való Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista országos hírű intézet (Budapest, VII. Kerepesi-út 10), a hol a legnagyobb titoktartás mellett kaphat mindenki (ugy férfi, mint nő) a nem életrel felvilágosítást, a hol a beteg vére és testnedvei megtisztulnak, idegei megerősödnek, az egész szervezet megszabadul a koragyógyító, lelki kínjai megszűnnek. Ezen intézet a benne alkalmazott és sok ezer betegre biztos és teljes eredményt használó gyógyódmódjánál fogva a monarkiaiban ut 10-ről és egyedül álló. A mindennapi fogalkozás megszűnésétől, biztos sikerrel alaposan és gyorsan gyógyítamár sok év óta Dr. Palócz az 3 specialista gyógyódmódjával még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakrosos sebeket, hügyes-, hólyag-, ideg- és hátgerinobajokat, az ünfertőzés és szifilisz utóhajtait, magómlést, eiyengült férfierőt (impotenciát), aranyeret, bőr-betegségeket és a női nemű szervek minden betegségeit. Nők részére különváltó terem és külön kijárat van. Ha valaki bármilyen órára fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak levelekre kimerítő, titoktartó választ (a levelehez csak válaszbélyegyet kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket előtökli, vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet gyógyszeréről is gondoskodik. A rendelést Dr. Palócz önmaga és egyedül végzi naponta déltűn 9 óráktól déltűn 6 óráig (vasárnap d. u. 4 óráig).

A Hét szakácskönyve

Kincses-tára minden gazdaasszonynak.
Kiegészítője minden szakácskönyvnek.
Ára díszes kötésben 6 korona.
Kapható a Budapesti Napló Kiskönyvtárában VIII. József-körút 15. szám.
A Budapesti Napló Kiskönyvtárában VIII. József-körút 15. szám.
Cím: Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista, Budapest, VII., Kerepesi-út 10.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vígyszínház	Népszínház	Magyar színház
Csütörtök	Don Juan	Hannele A nevelő A vörös talár	Ócskay brigádéros A zsába	Falu rossza Katalin	Gócsák New-York szépe
Péntek	Nincs előadás	A bor A vörös talár	A zsába	Kurucz-farfeng	
Szombat	Tristan és Izolda	A szerencse	A zsába	Katalin	
d. u. Vasárnap este	A windsori vig-nők	A kaméliás hölgy A szerencse	A zsába	Tót leány Katalin	

Magyar tollal írjon minden magyar ember!!
SCHULER JÓZSEF Első magyar acéltollal és tollszár gyárának kitűnő gyártmányai

melyeket hazánkban már mindenütt használnak, felülmulthatlanok és jóságuknál fogva angol és más gyártmányokkal teljesen versenyképesek.
Különösen ajánlhatók: Dániel Ernőné 564 szám, 530 szám, 532 szám, 408 szám, 450 szám, 165 szám, 265 szám, 1866 szám.
Minden papírkereskedésben kapható.

KARÁCSONY

Az amerikai magyarokhoz.

Nos patriam fugimus.

Vándor-madár megy gazdagabb vidékre,
Ha kezd hervadni völgy, liget, mező.
De a tavasznak első mosolyára
Árván maradt fészkebe vissza-jő.
Jön vissza híven roppant messzeségből,
Nem tartja vissza semmiféle gát.
Im itt a példa: nem lehet, barátim,
Elhagyni végképp a szülő-hazát!

*

Jó! Menjetek ki! Ha magyar hazátok
Nem adhat kincset, mert nagyon szegény:
Keressetek pénzt gazdag nemzetek közt,
Műhelyben, gyárban, bányák fenekén.
De hogyha ott künn kedvez a szerencse,
Ha künn az ég vagyont, bőséget ad:
Ó jertek vissza gyűjtött kincsetekkel,
Dúsabbá tenni e szegény hazát!

*

S úgy éljetez künn, ott az új világban,
Míg vándorlástok bús évadja tart,
Hogy hozzatok díszet nemzetünk nevére,
Hogy bennetek tiszteljék a magyart!
Elég nekünk a pártok rút viszálya,
Irgy gyűlölség, mérges bosszu, vád!
Szeressétek ti messze idegenben
Nálunknál jobban a magyar hazát!

*

Dolgozzatok künn!... Bátor munka révén
Ész finomúljon, edződjék a kar!
De minden órán eszetekbe jusson,
Milyen kevés ah otthon a magyar!
Számláljatok félénken össze minket,
Mint özvegy-asszony szűkös garasát
S ne váljatok ki végképp!.. Ne tegyétek
Még koldusabbá e szegény hazát!

*

Nincs párja nálunk vad Niagarának.
Ő a vizek mennydörgő istene.
Mégis nekem a Tar-patak zúgása
Ezerszer drágább, édesebb zene!
Szívemnek drágább minden Red-Rivernél
A kicsi Bodrog és partján a nád!
Ezért kívánám látni, újra látni,
És mindig látni a magyar hazát!

*

A megbékült, vagy fáradt sors kegyéből
Ránk most a béke áldott napja süt.
Szomszédaink lábhoz tett fegyverekkel
Még zordonan pihennek mindenütt.
De hátha egyszer megvillan az égbolt,
A hol szemünk most egy felhőt se lát?
Ha jön süvöltve a csaták viharja,
Hogy elsöpörje a magyar hazát?

*

Vándor-sasok, kik fészket raktatok künn,
Virágzó, büszke városok falán;
Ha bős ellenség országunkra törne,
Ezt is nyugodtan néznétek talán?
Nem! Nem! Tudom: ti akkor visszajöttök!
Rohantok mind az óceánon át,
Hatalmas hévvel, vijjogó haraggal,
Halálig védni a magyar hazát!

ÁBRÁNYI EMIL.

Levél a Szent-Péterből.

A Budapesti Napló számára írta:

LYKA KÁROLY.

Szent-Péter temploma előtt, az óriási oszlopok egyikének talapzatán ültem órákon át, a néptelen nagy piacon tekintve széjjel. Ez a tér a kolonnáddal, obeliszkjével, a templomok legnagyobbikkával és a Vatikán palotájával egymaga egy város, kolosszális kőbánya, amelyből hegyet lehetne emelni e halmon. Egyszínű, mint a végtelenség, s művészi szerkezet, mint az egyház, amelynek törzs-háza. Hiába leng odaát az Angyalváron az olasz trikolor: a hatalom és a dicsőség még mindig itt lakozik, az oszlopoktól körülbástyázott alkotmányban. Ritkás fű veri fel a kövezetet, akár csak az avignoni exodus idejében. Kevés ember jár erre felé. Egy pár barát eszozog át a téren, léptük zaját sem hallani. Színehagyott, piszkos csuhában tartanak egy kisebb templom felé: elhanyagolt külsejük a dervisekre emlékeztet. A ruhájuk ugyanaz: minden időkből csak a ruha marad meg.

Azután nagy árnyak vonulnak át a téren. Felhőket hajt a nyugati szél a campagnáról a hegyek felé. A szürke föllegek közt néhány hófehér sirály bukencezik a levegőben. A két barát nézi s megpróbátálja a röptükből: eső lesz-e, vagy verőfény.

Harmadfélezer esztendővel ezelőtt is ide jártak a római dervisek, hogy a madarak röptéből megjósolják, borulat vagy verőfény következik-e Rómára. Azóta hívják ezt a halmot mons vaticanusnak. Prófétaik lakják most is, akik felvilágosítást adnak az utolsó dolgokról, pokolról, menyországról. És mindig voltak és mindig lesznek emberek, akiknek életszükséglet meghallgatni a dervisek véleményét időjárásról és lelki borulatokról.

A nagy kolonnád egyik oszlopa mellől nézgettem Szent-Péter hatalmas kupoláját, amely ruganyos könnyedséggel emeli irtóztató terhét a magasba. Hatalmas ur illesztette össze kőbordáit, ama Michelangelo, aki később mint Shakespeare, még később mint Beethoven jelent meg ezen a földön. Mikor fog megint megjelenni? Néhány kilométerrel odébb, ahol már katakombák nyulnak a via Appia mezei alá, a rét, naptól elperzselt campagnán sétálgatott esténkint, magános ember, egymaga egy világ. Talán ott gondolta ki Végítéletét, amikor átsírt ezeken a pusztákon a tenger sós szele s megzörtentette a bogáscsókát, amelyek a régi római sírdüledékek közül bujjak elő. Temető a föld alatt, temető a földön s halálos szomorúság a levegőben: ott támadt a Végítélet nagy drámája.

Olykor, alkonyatok nagy sötét testek mozognak elé ezen a campagnán a vízvezeték iveri alól, borzas, hatalmas silhouettek: félig elvadult bivalyok. Átesőrtetnek a bogáscsókón a pocsolva felé, amelyre még néhány vérveres esikot fest az alkonyat. Az életösszön tartja őket: szabadon bolyonganak a kiaszott réten, hatalmas csontjaik mozgása kirajzolódik a vastag bőrre, semmivel sem törődve keresik az élet útjait. E nagy fekete test csupa dac és erő.

Michelangelo is ilyen kivert óriásnak érezhette magát. Dacos erejét ebbe a hatalmas templomba és kápolnába öntötte. Ő az a kőszál, a melyen ez az anyaszentegyház épült. A szilaj forradalom keze emelte a szelid megadás templomát. Itt járt egykoron, főn a magasban, amidőn még építállványok vették körül e kőtömböket s onnan parancsolt a kőszállító rabszolgáknak. Lenn pedig, a Pétertéren egy másik nagy összeférhetetlen nézte: Gyula pápa. Két óriás, akik sziklákat vágtak volna egymás fejéhez, ha egyszer összekülönböznek. De útjaik sohasem kereszteződtek: Michelangelo a bibliát olvasta, a pápa pedig Platónt.

Járt itt egyszer, nem is olyan régen, még egy hatalmas ember, nagy építő ő is. De még csak el sem tudjuk gondolni épületét, kusza és megrendítő tervei nyomán. Nietzsche kóborolt itt egyszer s azon gondolkodott, hogy a pápai trónuson tulajdonképpen Borgia Cézárnak kellene ülnie. Akkor fölépülne itt az emberi kultúra egyik legmagasabb hegye. De azután elsietett Firenzébe, izzó homlokára hűvös borogatást keresve a toscanai szőlőlugasok közt. Nem bírta el a saját gondolatát a modern fizikuma. Nem tudta magát végérvényesen kitépni a világ apró-cseprő emberkéinek közösségéből. A főfajós óriás leveleket írt szép asszonyoknak, kritikuskoknak, filozófiai tanároknak. Egy kis bróma volt szüksége tülük. S a Pétertemplomból végre csak egy emléket vitt magával: izzó gyűlöletet a dervis-egyház ellen. Az óriásnak voltak olyan törpe napjai, hogy még embereket is tudott gyűlölni.

Ulván a Szent-Péter nagy márványlépcsőjén, eszembe jut egy nagy magyar pap, aki szintén építeni jött ide. Erre járt föl a Vatikánba, talán ugyanez a vén szolga szalutált neki. Ő is templomot hozott ide: a magyar egyházat. Ugy jött ide, hogy elszakítja Magyarországot a római kuriától. És egy hajszálon mult, hogy az új magyar nemzeti egyház nem ezeken a lépcsőkön épült föl. Gregorovius könyvét forgatam, a fül- és szemtanuét, aki látta az első alapköveket. És látta, hogy ezeket a fundamentumokat egy szép napon elüthta a szél. Csak a koncepció nagyságát hozta magával a magyar egyházfejedelem. Mások azonban ennél többet hoztak: csengő aranyokat és árukkat.

Erzem, hogy ez a hely az építés nagy helye. S ami itt épül, az rendíthetetlen. Mikor fognak ezek az oszlopok ledőlni? Mikor zuhan le magasságából ez a kupola? Mikor hull le a falakról a Végítélet? Mikor dől össze ez a trónus?

Talán sohasem. De ha valami történelmi zivatar mégis romba döntené mindezt: két kintartó, makaes barát még mindig megmarad, akik halkán, eszozogva, foszlott dervisruhában átvándorolnak a kőtengeren valamely új templom felé...

Versek.

I.

Minő anyagból alkotott az Isten,
Hogy ilyen szép vagy és ilyen hideg? —
Ha ezt a titkot megtudhatnám tőle,
Ne félj: nem mondanám el senkinek.

Hanem megkérném: teremtsen meg újra!
S szívem helyett adjon más szívet
S a vérem helyett más vért, hogy lehessen
Miként te, olyan szép, olyan hideg!

Megreszketek, ha rám tekintesz,
Kipírul arcod, hogyha látsz.
A tömeg közt, az utcájában
Erünkön át lobog a láz.

S amint elmegyünk egymás mellett
Főlemelt fővel, hidegen:
Remegve tűnődünk magunkban —
„Beh ismerős ez idegen!”

II.

Nem történt semmi.
Csak egy csillag futott alá az égről,
Egy harmatepp hullott le a levélről —
Ki látta? Senki.

De én, a balga,
Meredt szemmel csak nézek föl az égre,
Csak bámulok a száraz falevélre
Némán, magamba...

Pedig mi végre?
A csillag elűnt, elveszett az árnyban,
A harmatepp is szétfutott a sárban,
Oh vége, vége! —

Nem történt semmi.
Az élettemnek hamvadt csak ki fénye,
Csak elhagyott a boldogság reménye.
Ki látta? Senki...

III.

Tenéked irtam mindenik dalom.
A legforróbb esők ajkamon
A te számodra éggett.
S az én számomra te voltál az élet.

Amíg csapongtál pillangó gyanánt
Bódítva rózsát, tulipánt:
En egymagamba' voltam —
Reád gondoltam és rólad daloltam.

Himes pillangóm, nem bírom tovább.
A dal többé gyönyört nem ad.
Oh kifáradtam én is!
Szerelm nélkül — látod — nincs poézis.

Én tarka lepkém, te csak szállj, repülj,
Én itt maradok egyedül.
Jön lepke majd felém is —
Mert ne feledd el: rózsá vagyok én is...

IV.

Mondják: csapodár vagy. Lehetnél egyéb is —
Haramia, ördög — szeretnél mégis.
It a kényed szerint változnék el lelkem.
Rohannék a bünbe, hogy szerethess engem.

Mondják: csapodár vagy. Csak nevetek rajta.
Ki haragudhatnék a ragyogó napra,

Hogy míg tündökölve száll sugara délre:
Nyomán néhány virág fejét földre hajtja,
Sápadtan, elégsé? ...

ERDŐS RENÉE.

A pof.

A Budapesti Napló számára írta:

THURY ZOLTÁN.

A Grotter-féle kávéház vendégei között volt három klabirászos ur is. Vacsora után jöttek s a korábban érkezők bevárták a harmadikat. Mással nem ütelt le játszani, nagyon összeszoktak már. Ismerték az egymás furlangját, a fogásaikat s voltaképpen egy remekül összedolgozó gépezet voltak ők hárman, akiket föl kellett huzni s aztán klabirászt játsztak éjjel. Intelligens urak voltak különben. Az egyik hivatalnok egy biztosítótársaságnál, a másik tanár, a harmadik pedig író. Azon az estén, amelyen véletlenül mellőlük kerültem, az író késett. Amikor megjött, fekete selyem kendőbe, a nyakába kötve hozta a bal-karját.

— Mi bajod? — kérdezték tőle.

— Semmi, fáj egy kicsit a kezem.

— Mi az, törés?

— Nem, égés.

— Hogy történt?

— Eh, sehoggy, hagyjatok békében. Játsszunk.

Játékközben azonban nagyot szisszent néha, mások meg az areán rettenetes fájdalom vonaglott végig. Még a másik kettő is észrevette, pedig azok kártyáztak. Osztas közben újra fakgatták: — Mi történt veled? — A másik meg azt kérdezte, hogy: — Talán részeg voltál s megölelted a kályhát?

Miután leszármoltak, még együtt maradtak. Most már a fájós kezű ember oldalát furta a dolog. El meg újra, el akarta beszélni a keze történetét, de mielőtt belefogott volna, elment a kedve tőle.

— Ugyse értitek meg. Igen különös dolog.

Ma már magam se értem egészen. Elégtem a kezem. En magam, szándékosan, tiszta, józan fővel. A gyertya fölé tartottam, hogy pörkölődjék s nem rántottam el akkor se, amikor már rettenetesen fájt. Hadd égjen.

— De hát ez örütség.

— Lehet. Hát úgy volt. ...

Arra elkezdte mondani, hogy hogy volt.

Tudjátok, hogy beteg voltam. Feküdtem tíz napig. Lázam volt, ami különösen a fejem támadta meg. Fájt, folyton fájt s állandóan zavaros volt. Ebben talán része volt annak is, hogy a tíz nap alatt tíz órát se aludtam. Kimerültek az idegeim és az agyam részokott valami különös, buta munkára. Árnyakat, foltokat táncoltatott a falon és figurákat komponált össze a sötétségéből. Ijesztő rémeket is. Például, most már egész bizonyosan meg tudnám mondani nektek, hogy milyenek a ciklopsok. Láttam egyet a falon. Förtelmes.

Mialatt feküdtem, másik dadát kaptak a gyerekek. A könyvből tudom az életrajzi adatait. Született ezernyolcszáznegyvennyolcban, tehát ötvennégy esztendő, különben jóképű, egy kicsit zsörtölődő vénasszony. Hanem ez már a korral jár — s a gyerekek nem sokat törődtek az ő hangulataival. Mig rendbe rakott holmit utánuk az egyik oldalán, felforgatták a szobát a másik sarokban. De hogy mielsoda felforgatás az, arról a házon kívüli embernek nincs fogalma. Legutóbb egy könnyespolcot támasztottak neki az asztalnak s az volt a fölépés. — A vénasszony azonban azt az utálatos szokást vette fel, hogy ha már sehogyse birt velők, hát bejött árukkodni. Vagy a feleségemet zaklatta, vagy engem. Egy ilyen alkalommal aztán előszedtem az én legnagyobb fiacskaomat, aki már öt esztendő és okos gyerek s azt mondtam neki:

— Nézd, édes kiesi fiam, apa most nem akar megverni. Nem arra való a kiesi fiu, hogy mindig üssék. Hanem hallgass rám. Látod, ennek az öregasszonynak nincs anyja, akinél lakjék, nincs férje, se gyermeke. Ő nem él a maga családjában, mert nincs neki családja, hanem elszegődött hozzánk, idegen emberekhez eselédnek. Az a dolga, hogy titeket rendbetarison s ebben a munkában nagyon sok a dolga. Te alszol éjjel, hát nem tudod azt, hogy Margitkához tiszter is föl kell neki kelni s ringatni, ringatni egész éjjel. Mit szólnálál te ahhoz, ha minden éjjel fölkeltenél tiszter? Nappal meg mos, vasal, hogy nektek mindig tiszta legyen a ruhátok, beviszi nektek a reggelit, a tizórait, az uzsonnát, hogy a haskótok tele legyen, meg véletek sétálni. Hát ha ő ennyit dolgozik nekünk, azt mi nem tudjuk megfizetni csak pénznel. Ezzel az öregasszonynyal jól is kell bánni, hogy ő is

Jól érezte magát nálunk. Mi pedig hiába bánunk jól vele, ha ti rosszak vagytok. Ugy-e édes kicsi fiam, érted, hogy mit mondok. Nem lesz több panasza?

A gyerek, nagy okos szemével rám bámúlt. Új dolog volt neki — úgy látszik — amit hallott s lassan szűrődött át az agyán. Hanem le-szűrődött mégis. Ahogy nézett, kiéreztem a nyílt, okos pillantásából, hogy a magáévé tette az okoskodásomat. Összeszokolóztunk s azzal az én kis fiam távozott. En pedig szörnyen büszke voltam rá. Ez még azalatt történt, amíg feküdtem. Látogattak, a feleségem barátai közül is benézett hozzám némelyik s természetesen miről is beszélhettünk volna egyből, mint először arról, hogy: mi bajom és hogy érzem magam, azután pedig rögtön a gyermekekről. En még előadásokat is tartottam arról, hogy hogyan kell a gyermek hajlamait nemesezni. Ime, az én fiam ma már másképpen néz a cseledőre, mint tegnap. Az én fiam már tudja azt, amit sok nagysága a mai napig se tartott érdemesnek megtanulni, hogy a cseledő nem az a békességes, tehetetlen objektum, akin ki kell próbálni minden szeszélyt. — A betett ajtón át csakugyan hallottam, hogy a fiu udvarias, kedves. Ha valamire szüksége van, állandóan úgy beszél: — Kérem szépen, Juli... Azelőtt tudniillik nagyon szeretett rendelkezni.

Aztán fölkeltem, hanem idegesebben, mint valaha. Gyöngye, állandóan fáradt voltam. Ültem egész nap, de még szívesebben hevertem a díványon. Irni nem tudtam, az olvasást se bírta el az agyam. Hirtelen kifáradt az is, akárcsak a lábam. A legszívesebben a gyermekeket láttam magam körül, de különösen a négy közül a legnagyobbat, az én okos kis fiamat. Ahhoz már bizonyos baráti kötelék fűz, komoly dolgokat szokunk megbeszélgetni egymással. Ó jön hozzám a kérdésekkel, például azzal, hogy miért van szegény ember s miért van gazdag és hogy miért kell az egyiknek dolgozni, a másiknak nem.

Hát a gyerekekkel mulattam, míg újra visszakiáltok az ágyba. Hej, csak az az igazi... Puha, meleg, pihenni lehet benne. S szörnyen fáradt voltam még mindig. Különösen a fejem. Még az is ellankasztott, ha más beszélt. Ha az ember nincs hozzázokva a betegséghez, hát lassan lából ki belőle. Mindazonáltal elérkezett ennek is az ideje. Néha otthon hagyta már egyedül is egy-egy flaskó ásványvíz társaságában, hogy csak iszogassam. Ilyenkor megpróbáltam dolgozni is. Sok mindenfelét akartam csinálni.

Egy ilyen estén újra beállít az öregasszony, hogy: — jaj, nagyságos ur kérem, nem bírok a Ferikével.

— Mit csinál?

— Bebújt a kis ágy alá s kiszedi belőle a vasakat. Hiába mondom neki, hogy Ferike jöjjön ki, Ferike, hagyjon békét a vasaknak...

Már a gyerekszobában voltam. Nagy kvadrát szobában, amiben az öreg asszonyén kívül négy ágy van. A kicsik a matracaikra föltérdelve lesték, hogy mit csinálok majd, Ferike pedig az ágyában ülve iszonyu aggodalmas pillantással várt reám. Hosszu hálógyn volt rajta, betakarta még a lábacskáit is s egy kicsit félrebillentve a fejcsékéjét, a fehér ágyacska közepén olyan édes kicsi fickó volt, hogy rendes észszel gondolkodó ember bizonyára nem rójja föl neki tulságosan azokat a bizonyos vasakat. En azonban éktelen dühben voltam. Egy kicsit a hiúságomat is bántotta az, hogy amivel úgy eldicsékedtem, az okos szó hatalma ime két garast se ér. A fejem is fáj, zugott, zakatolt, szóval az történt, hogy iszonyatos pofot csaptam oda a gyermek arcára. Hirtelenében nem is tudtam, hogy mekkora volt, az magyarázta meg, ahogy a gyerek viselte magát. Nem kezdett el mindjárt sírni, hanem előbb valami különösen vinnyogott, olyanforma hangon, mint ahogy a kis csikó panaszol, aztán a párnára vetette magát s iszonyatosan, gőresösen, meg fuldokolva, köhögve zokogni kezdett. Azonkívül pedig olyan esend volt a szobában, hogy a legkisebb gyerek esondés szuszogását is meg lehetett hallani. Még azt is, hogy a dada morog magában. Most már meg neki nem tetszett a dolog.

Rögtön kimentem s a másik szobából hallgatóztam. A zokogás nem szűnt meg, nem is lett esendesebb. Sőt néha mintha még panaszosabb, keservesebb hangok vegyültek volna bele. Várom kellett. Még nem mehettem be azzal, hogy valahogy alkalmasan bevezessem a kibékülést. Ezzel egyszer s mindenkorra tönkre tettem volna a tekintélyemet. Azt, amivel neki tartozom és amire még gyakran lesz szükség. Még vártam s aztán nagy kiabálva mentem be újra. Azt kiabáltam: — te itt ordítasz, csak ordítasz s eszedbe se jut, hogy valamit kellene mondani nekem is. Azt, hogy papuskám, nem leszek többet rossz — s leültem az ágy szélére. A gyerek fölült mellém s a kis arcocskából már újra bizalom sugárzott ki rám... Még szepegett. Ejtélkor benéztem hozzá. Aludt, de álmában föl-föltört belőle nagy lihegve a sírás...

Hát erre elhatároztam, hogy valahogyan visszaadom magamnak a pofont. Valamiképpen, olyanformán, hogy sokáig emlékezem reá. A legjobban szerettem volna behozni a baltát és levágni a jobb kezemet. Iszonyuan utáltam ezt a kezét, rá se tudtam nézni... Abban azonban nem bíztam, hogy erőm lesz erre a csapásra. Hát másképpen, de lemondani nem tudtam a büntetésről. Elégetem. Ebben meg is állapodtam.

Kikészíttem az éjjeli-szekerényemből a vattát s meggyújtottam a gyertyát. A jobb kezem nézve azonban mégis meggondoltam a dolgot. Sok mindenfelét akartam irni, hát gondoltam, hogy erre a kezemre szükségem van... A balnak adtam ki azt, ami neki dukált volna ki. Rátartottam a gyermeki lángjára s perzeltem, pörköltem, míg csak le nem estem az ágyra. Így történt a dolog, de ne adjátok tovább.

A város.

— Egy verses játékból. —

Éva:

Ha visszánézek néhanap a multba,
Emlékeimben feltámad meg újra
A város. Honnét mint gyerekleányka
Kerültem el ez idegen világba.
Tudom, ott vannak utcák és terek.
Emlékezem: nyüzsgés, zaj, emberek.
S ki tudja, tán vágyódnám is utána,
De elenyész, míg hozzánk ér, a láрма.

Lucifer:

A város, ah urnőm, de csodaszép!
Utcáin zügg rajban jár a nép,
Szép asszonyok suhannak benne végig,
Szemük villámlik, míg titokban kérdik:
— Ti férfiak, ugy-e, hogy szép vagytok,
Nézd a szemem, hogy villámlik, ragyog,
Nézd a járásom, nézd a derekam.
Ah! Nem hiába kelletem magam.
Ugy-e megörjít, ha leplem lebontom,
Éget, perzsel, ha esőjaim elontom?
... S a férfinép reszketve súgja, bűgja:
Imádlak, édes asszony, térdre hullva.
A város! Ah, mikor leszáll az este,
Szerelmi kéjt kerget, árszt lihegve.
A gyárak népe és az úri lak
Izzó szerelmi vágyba omlanak,
A zene, színház mind egy célra tör,
Mi boldogít, bár senyveszt, elgyötör...
(Magához ragadja Évát.)

Ha eljőnnél te abba a világba,
Te volnál a legragyogóbb csodája.
Selymes hajad, ha te kibontanád,
A szerelmek csapattja törne rád,
Mert láttam asszonyt ezret, csodaszépet,
De nem borít egy sem homályba téged.
Oh jőj velem... Viszlek gyönyörbe, fénybe,
Az életem adom érted cserébe
S ha derekad erős karomba zárom,
Szolgáddá hajtom büszke ifjuságom!

PÁSZTOR ÁRPÁD.

Sötét karácsony.

A Budapesti Napló számára írta:

MÁRKUS EMILIA.

Rossz karácsonyom lesz az idén: láttam elvonulni ablakom alatt a nyomorultak, a munka nélküliek körmenetét.

Lelki furdalás nélkül miképpen állítsak én ragyogó karácsonyfát a magam gyermekei elé? Tele aggathatom-e édes nyalánkságokkal, aranyos papirosba tartak csecebecsékekkel a sudár fenyőfa örökzöld ágait? Mondhatom-e sugárzó mosolylyal a gyermekeimnek, hogy a fényes mennyországból leszállott karácsonyi angyalkák ime itt vannak közöttünk, itt vannak a mi jól fűtött, meleg szobánkban és elhozták ajándékaikat az isteni szeretet nevében?

Szabad-e nekünk karácsonyfát állítanunk, amikor ezerek vonulnak el ablakaik alatt, akiknek annyi módjuk sincs, hogy egy pár darab tüzelő fát vehetnének; hogy sötét, hideg, penészes oduikat hetenkint legalább egyszer befűtheték?

Szabad-e nekünk édes nyalánkságokat aggathatni a tündöklő karácsonyfára, amikor ablakaik alatt éheznek ezrei vonulnak el, akiknek nincs betevő fatulaj; akik boldogok, ha folszedhetik az ehető hulladékokat a szemétről; akik ünnepi bankettre a kenyérszótó boltokba járnak?

Szabad-e nekünk pazar ajándékokban kimu-

tatni szeretetünket gyermekeink és rokonaik iránt, amikor a rongyos és édes emberei ezereinkint vonulnak el ablakaik alatt és az iszonyu nyomor durva, rekedt hagján ordítják a fülünkbe: *Nincs semmink a világon?*

És szabad-e nekünk Jézusra hivatkozni a karácsony szent éjszakáján? Hiszen Jézus a szegények és szenvedők istene! Szabad-e azzal hizelegnünk magunknak, hogy Jézus velünk van, örvendezgél, drága ruhában járókkal? Hiszen Jézus szíve a szegények szívével dobogott együtt; Jézus a fájdalmak, a szenvedések könnyeit száritotta; Jézus az elhagyott, hajléktalan, rongyos embereknek ígérte a mennyországot!... Szabad-e nekünk a szeretet nevében beszélnünk? Hiszen ha igazán szeretnénk, ha úgy tudnánk szeretni, ahogy ő szeretett: akkor nem volna ennyi rongyos, ennyi didergő, ennyi éhező ember a világon; akkor a nagy városok, a szép, fényes világ- városok bulevardjain nem indulnának iszonyu sétára, vérfagyasztó körmenetre a koldusok, a munka nélkül tengődők huszezrei, ötvenzei, százezei; akkor nem látnánk az utcákon élő él-kárhozotakat, akik százszor borzasztóbbak, százszor százalomraméltóbbak a Dante poklában süvöltő halottak sápuadt, kingyőtört légióinál.

Istenem, istenem, hát ezt az egy édes, szelid, bájos napot, ezt az egy felséges, legendás éjszakát se élvezhessük többé?

A karácsony-est eddig csegett-bongott a gyerekek ártatlan csevegésétől, ezüst-hangu kacagásától. A gyermekek kacagásába ezentul belevegült a körmenetben vonuló éhezők nyögése és üvöltése. Ezentul a sáros, ködös utcákról sóhaj, panasz és dühös káromkodás hatol be a szobáinkba, ahol bűvös, misztikus fényben csillognak a karácsonya gyertyái, mintha igazán égből szállott angyalok gyújtották volna föl!

Ugy tudtam élvezni a gyermekek kacagását, ezt a tisztá, mennyei zenét, ezt az egyetlen igazi összhangot. Ugy érzem, hogy ennek vége, vége, talán örökre vége! A nyomor diszharmoniaja erősebb ennél a finom, gyöngéd harmóniánál. És én ezentul arra leszek kárhoztatva, hogy a gyermekek édes kacagása közben ezt a pokoli diszharmonia halljam!

Hová meneküljek előled, ó emberi nyomor, ó inség fogcsikorgatása?

A művészet csodaszép illúzióban megtalálom-e a feledést? A művészet templomának aranykapuja mögött nem fogom-e hallani a kereset nélkül bolygong munkások, a nyomorúságban osztozó kétségbeesett hitestársak, az utcára lökött özvegyek és árvák szívzakgató panaszait? A szinpad ragyogó világában elvakult boldog szemek nem fogják-e látni, tisztán látni, elborzadva látni a könnytől és vértől csepegő fekete valóságot?

Mi lesz a világból?

Megérem-e még, hogy az emberiség egyik része, amelyiknek van mit adni, kegyes társasággá alakul, hogy segítsen az emberiség másik részén, amelyiknek semmije sincs?

Megérem-e még, hogy újra hinni fogok, vakon és boldogan fogok hinni az Isten jóságában?

Vagy úgy lesz, hogy a nyomor mindig nőni fog, a körmenetek mindig szaporodni fognak, a jajgatás, a káromkodás mindig hangosabb lesz az utcán, — és én karácsony éjjelén mindig szomoruban, mindig félénkebben, mindig levertebben, mindig halkabban, mindig üresebb szívvél fogom ismétetni azt, amit ezen a fenséges éjszakán az angyalok énekelnek:

— Glória in excelsis Deo!

Szent Szegegyus sirja.

Troiczko-Szegegyevszk felett ragyog az arany torony...

A nap leszál, homály borong az öskolostoron.
A vásáros bódékba már nem zügg, zsbong a nép,
Az udvar egy zuga felé lábujjon félve lép.

Viaszkbul ott száz gyertya ég, fényük rezeg, lobog,
Láttán feledve mind a kin, az emésztő robot.

A lobogó gyertyák között egy koporsó pihen,
Biborveres, aranyhimes, ékgyöngyös lepliben.

Itt nyúgoszik hitők szerint a jámbor Szegegyus,
A bőre ép és csudakép üde testén a hús.

Romlatlanul pihen meg itt ötszáz esztendeje
S romlástul mindig ment marad jóságos szendere.

S hogy megszólal a csegettyű, a tömeg térdre hull,
S minden hívő szemébe egy bus-édes könny todul.

S midőn megkond a nagyharang, zsolozsmát zeng a kar,
Fel-felsőhajt itt minden ajk s buzgó imát hadar.

S mikor ezüst csészekből a tömjénfüst égbe száll
 Átszellemült arccal mereng a vad kirgiz, tatár.
 S hogy a perselyt körülviszik, nincs olyan kol-
 dus ott,
 Ki abba, bárha többje sincs, kopékot nem
 dobott.
 S hogy távozásra int az ör s kézcsókra vár
 a pap,
 Nincs a világon senkisé, ki nálok boldogabb.
 Reménynyel, hittel gazdagon várnak, türnek
 tovább —
 S szent ábitattal követik a fehér cár szavát.
 LENKEI HENRIK.

Egy ebéd VII. Edvárd királylyal.

— Londoni emlék. —

A Budapesti Napló számára írta:

Gróf KINSZKYNÉ-PÁLMAY ILKA.

Mialatt a Savoy-színházban Sullivannek *The Grande Duke* című operettjében estéről-estére játszottam, sokat forogtam az előkelő londoni arisztokráciában. Mondjam-e, ne mondjam? Mégis, inkább megmondom: nagyon kedveltek, mondhatnám, becéztek ebben az oly hűvösen előkelő társaságban. Az emberek mintha felmelegedtek volna körülöttem.

Kit kedveltek bennem: a művésznőt, az asszonyt? Biz' én nem kutattam. Elvégre a művésznő is asszony és nem igen keresi az okát, hogy miért kedvelik. Beéri az eredményvel.

A londoni legelőbbkelő arisztokráciának egyik legkeresettebb találkozó-helye Lady Marcus Beresford szalonja.

Meg sem próbálom leírni a palotáját. Kudarcot vallanék vele; annyit mondhatok csak, hogy a legfényesebb berendezésű paloták egyike, amelyeket életben láttam. Pedig eleget láttam, fényesen fényesebbeket.

Férje, Lord Beresford, valami nagyon előkelő állást tölt be az angol udvarnál. Tán első főudvarmestere volt a trónörökös walesi hercegnek, vagy tán más egyéb állást töltött be mellette; mi asszonyok nem igen jegyezzük meg magunknak pontosan az ilyesmit.

Lady Beresford születésére nézve amerikai nő. Közel jár az ötvenhez s egykor híres szépség volt. Ennek a nagy szépségnek a nyoma még mindig ott van az arcán. Szenvedélyesen cigarettázott s vagy ötven cigarettát szítt el naponta. A cigarettatárcája, mely hosszú aranyláncra lógott, sohasem hiányzott az öve mellől.

Még csak annyit mondhatok róla, hogy egyike a legszellemesebb asszonyoknak, s ha beszélt, mindenki elhallgatott, csak hogy — minél többet beszéljen.

Férjem benső barátságban van Lord Beresfordékkal s a Lady különös rokonszenvével tüntetett ki. Több volt a rokonszenvével, mondhatom, hogy nagyon szeretett.

Egy nap arról értesített, hogy az angol trónörökös szeretne megismerni. Ha nincs fogadásom ellene (már, hogysis lett volna!) ebédet ad, melyen a trónörökös is megjelenik. Az ebéd ekkor, meg ekkor lesz.

A kis társaság vagy tizenhét tagból állott. Felerészben urak, felerészben hölgyek a legelőkelőbb körből. Kilétekre nem emlékszem kettőnek a kivételével; az egyik a házigazda maga, Lord Beresford, a másik Dehm gróf a londoni osztrák-magyar nagykövetségtől. Erre a két urra azért emlékszem olyan jól, mert az asztalszomszédaim voltak. Még pedig egy különös oknál fogva.

Arra a gondolatra, hogy ez az egész ebéd voltaképpen azért van, mert az angol trónörökös személyesen meg akar ismerni, kicsit izgatott lettem és mielőtt asztalhoz ülünk volna, megkérdeztem Lady Beresfordtól:

— Hol fogok ülni?

— Természetesen a trónörökös mellett, — felelte szeretetreméltóan a háziasszony. Hiszen ő fensége az ön kedvéért jön!

Könyörgésre fogtam.

— Az istenért, ne ültessen melléje! Nagyon félek...

— De hát mitől fél?

— Blamálni találom magamat az angol nyelvtudásommal a jövődéli angol király előtt.

Lady Beresford egy kedves bókkal igyekezett megnyugtatni az angol nyelvtudásomat illetőleg, aztán hozzátette:

— Ne legyen gyerek! A trónörökös különben épp úgy beszéli a német, mint az angol nyelvet.

De ez se nyugtatott meg és addig kunyoráltam, míg meg nem cserélte a terítéket és mikor leültünk az ebédhez, Lord Beresford és gróf Dehm voltak az asztalszomszédaim s én — éppen szemben ültem a trónörökösrel.

Mindenekelőtt hadd mondok el, hogy milyen volt az ebéd maga, mert ehhez a nevezetes ebédemhez egy komikus kis epizód emléke fűződik, melyet még most is restellek.

Hanem azért elmondom. (Ha egyszer őszinte vagyok, akkor aztán egészen az vagyok!)

Mialatt egymásután felhordogatták, magamban számlálgattam az egyes fogásokat. Tizennégy volt összesen. Hallottam, hogy a trónörökös jól szeret enni s az ebédén személyesen is meggyőződtem erről. Ő fensége pompás étvágygyal fogyasztotta a finom eledelket és alaposan hozzáfűzött minden fogáshoz. A tizenharmadiknál azonban (talán azért esett rajtam a kis malheure, mert éppen a tizenharmadik volt!) kivételt tett és elutasító mozdulatot tett a felszolgáló inas felé.

A tálat tovább hordták körül, de láttam, hogy a társaság minden tagja ismétli a trónörökös mozdulatát és nem nyul a tálhoz.

Mikor az inas nekem kínálta a tálat, olyasvalami járt az eszemben, hogy megsérteném vele a háziasszonyt, ha érintetlenül hagynám egyik fogását (valami crém volt) és — szedtem belőle a tányéromra.

Ebben a pillanatban észrevettem, hogy a társaság összenézett. Éreztem, hogy valami súlyos hibát követtem el a szigorú angol etikett ellen. Fügig elpirultam, de — már benne voltam a malheure-ben; a tányérom fölébe hajoltam hát és elfogyasztottam a tartalmát.

Mialatt azonban kis aranykanalammal felkanalaztam az édességet, (most már csak dacból is az egészet!) nagyon mulattattott az a gondolat, hogy az angol trónörökös várni kénytelen az ebéd folytatásával, míg én a crémemet meg nem ettem.

De azért ma sem bocsátom meg magamnak a súlyos etikett-hibát!

Igaz, hogy később fényesen kiköszörültem a csorbát!

Az egész ebéd alatt a trónörökös egyre hozám diskurált át. Németül beszélt, de olyan folyékonyan, mintha az anyanyelve lett volna. (A jószágos Lady bizonyosan közölte vele az angol nyelvre vonatkozó aggodásomat.)

Sokat beszélt Magyarországról is.

— Gyönyörű időket töltöttem Magyarországon, — mondta igazi lelkesedéssel. — Felejthetetlenül szép időket s valahányszor Magyarországon jártam, soha sem mulasztottam el cigányzenét hallgatni. Rendkívül szeretem; a cigányzenét tartom a legszebb muzsikának a világon!

(Itt közbevetőleg megjegyzem, hogy nekünk magyaroknak fogalmunk sincs arról, hogy mennyire szeretik a mi cigányainkat a külföldön, különösen pedig Angolországban. Valóságos rajonganak értük.)

A trónörökös Budapestről is beszélt, ahol többször megfordult.

— *Wery joly town!* (Nagyon vig város!) — fejezte be szavait.

Ezzel vége volt az ebédnek is és következett a „ceréle.” Mindenki a legszigorubb etjett szerint várta, míg a trónörökös megszólítja. En a második voltam a sorban s a házigazdával csevegtem, mikor a trónörökös megszólított.

Tudakozódott, hogy vagyok megelégedve a londoni sikereimmel? Megköszöntem az érdeklődését s azt feleltem, hogy az angol közönség után mindjárt a magyar következik a művészet megbecsülésében.

— Az angol közönséget — mondta a trónörökös — nem mindenki tudja meghódítani. Kegyednek persze könnyű!

Mélyen meghajtottam magamat az igazán királyi bókra.

— A grófné — szólalt meg a háziur — nagyon szerencsésnek érezné magát, ha fenséged előtt énekelhetne...

— Bravo! — felelte a trónörökös és ismét felém fordulva, nagy meglepetésemre azt kérdezte: — Tudja-e, grófné, a *Ritka buza, ritka árpa, ritka rozs-t?*

— Hogyne tudnám, fenség, minden magyar nótát tudok.

— Ha kedves akar lenni, azt énekelje el. Az a kedvence nótám!

Természetesen elénekeltem. Talán soha sebben, mint akkor. Ugy éreztem, hogy ezzel tartozom a hazámnak.

Férjem kísért, aki igazi művész a zongorán. A trónörökös látható élvezettel hallgatta a *Ritka buza, ritka árpa, ritka rozs, sőt* magyaros felbuzdulással (talán valami magyarországi remniszcencia ébredett ő fenségében!) mintha egy kis fejjelgetéssel is kísérte volna a nótá utemeit.

Alighogy a dal elhangzott, a trónörökös így szólt:

— Még egy kedves magyar nótám van, azt is tudja?

— Melyik, fenség?

Nagyon halkan dudolhatta:

— *Hallod-e te, kőrösi lány?*

Elénekeltem a kőrösi lányt is, a fodros szoknyájával együtt és az angol trónörökös, most már VII. Edvárd király, hálásan szorította meg érte a kezemet.

Másnap egy remekszép brochet küldött, amelyet a legnagyobb féltékenységgel őrzök most is az ékszerem közt!

Jászai Mariról.

A Budapesti Napló számára írta:

LEDOFSKY GIZELLA.

„Mibe mártsam tollam?!...“
 Talán nekem is a poétáknak ezen az imádságos mondanás kellene kezdenem, amelyen akkor kezdik, mikor valami túlságosan szép a mondani-valójuk.

Bizony az enyém is az!
 De én az ihletet nem is a magam számára könyörögném a Muzsától, hanem inkább arra kérném, hogy ihlesse meg mindazokat, akik ezeket a *Jászai Mariról* írott soraimat olvassák, hogy ők maguk egészségek ki lelkükben azzal a költészettel, amely Ő hozzá méltó s amely ezekből a sorokból hiányzik.

Engem, aki ezeket a sorokat írom róla, annyira megbabonázott, hogy szeretném őt egy piederstálra állítani szobor gyanánt és onnan nézni és hallgatni az ő csodás hangját és egyszerű beszédjét. Aki úgy tud érezni és beszélni, mint ő, annak nem is lenne szabad köztünk járni, egyszerű halandók között.

Valami fensőbb világnak a lakója Ő, úgy érzelme, amelyben csak a sejtésünkkel nézhetünk bele, s hogy itt jár köztünk ez a csodaasszony, az már egymagában is csoda!

Az idei nyarat együtt töltöttem vele *Reichenhall*-ban. Esembe jutnak azok a kellemes nyári napok, amikor a reichenhalli erdőben sétáltunk délutánként együtt, sokszor.

Ilyenkor aztán derűs volt és vidám. Csacsogott, mint egy édes gyerek, aki a szabadban szaladgálhat. A kacagásától visszhangzott az erdő.

Hát még akkor, amikor szavainl kezdett! Mert szavalt is sétaközben; meg-megállt és elszavalt egy-egy kedves költeményét. Mindig tátoztál hallgattam ilyenkor és belemerültem a nézésébe és irigykedni kezdtem rája. Hiába!... A színészön irigykedése kitört belőlem is, dacára annak, hogy nagyon szeretem Őt.

Egyszer elmentem hozzá látogatába. Éppen elmenőben volt. Vendégeket várt, akikkel meg szokta osztani sétáját. A vendégek késtek s kettesben leültünk beszélgetni az erkély kényelmes karosszékeibe.

Olyan szép volt a maga egyszerűségében és olyan fenségesen nemes. Jól illett a fekete csipkeruha az arcához és a sárga kalap a fekete hajához, olyan volt, mint egy királynő!

Komolyan nézett maga elé és szomorú volt.

— Mert vagy olyan szomorú? — kérdeztem.

— Mert nyár szakán, ha bezárul a szezon, elhagyatottnak érzem magamat! Hiányzik az, ami nekem mindenem, a — szinpad! Ez az én szerelmem, az én mindenem! A nélkül élni nem tudok. Én nem szerettem, én nem szeretek senkit. A szinpad az én szerelmem, annak éltem és annak akarok meghalni. De élni és nélküle lenni! Azt nem bírnám elviselni!...

Vigasztalni igyekeztem, — de éppen abban a percben messziről kakukkoltak a várt vendégek és mi eléje mentünk. Mindkettőnk lelkében nyomot hagyott az előbbeni beszélgetés.

Az erdőbe kiérve — a jó levegő, a gyönyörű kilátás, az isteni szép vidék, úgy látszik, elfeledte vele az előbbi diskurzust. Derűs lett a kedélye és az ő vidámsága az egész társaságra is hatott. Enekelünk, szavaltunk, anekdotákat meséltünk egymásnak.

Az anekdotákról jut az eszembe.

Aki nem hallott Jászai Maritól zsidó anekdotákat, az nem hallott soha semmit!

Maga a megtestesült kedvesség. Persze ropant magyarosan ejti a zsidó szavakat és éppen ez az, ami végtelenül elragadóvá teszi az elbeszélésében.

És milyen boldog, ha az ember kacag a végén!

Egyszer ugyancsak zsidó anekdotát mesélt nekem és én nem kacagtam, amikor befejezte. Nézett rám nagyot, én is ő rá; a nézésében benne volt ez a kérdés:

— Miért nem kacagsz?

Én mindjárt azt feleltem, hogy nem értettem a pointját.

Elmondta még egyszer — de bizony én akkor se nevettem, hanem egy hjal-val biztosítottam őt, hogy értem.

Attól fogva nem mesélt többé zsidó, hanem

— magyar anekdotákat. Ezeket aztán olyan tökéletességgel, hogy olyat nem hallottam soha!

Ugyancsak egy napos délutánon történt, hogy kibarangoltunk a hegyek között friss levegőt szívni.

Miriának az a szokása, hogy nem tud lassan menni. Olyan gyorsan jár, hogy nagy fáradtságba kerül vele lépést tartani, pláne annak, aki kicsike természetű, mint jó magam is. Már órák hosszáig gyalogoltunk; csurgott rólam a verejték, — de a világot se meritem volna szólani, hogy ne siessünk annyira, vagy ülünk le egy kicsit, hanem mentem tovább, bár éreztem, hogy a lélekzetem is eláll.

Se szóltam, se beszéltem, csak rohangáltam vele tempóban, úgy ahogy megindultunk. Amint így rohanást megyünk, egy hegyszakadékhoz értünk, amelyből kristálytisza víz szakadt alá a mélységbe. Itt aztán már meg muszáj volt állnom a víz láttára.

— Muszáj innom — tört ki belőlem — mert meghalok egy korty vizért.

A legmohóbb szemmel nézte a kristálytisza vizet. De inni nem ivott belőle.

— Mért nem iszol te is? — kérdeztem.

— Ha meghalnék, se innám! — felelte ő és sóvárgó szemekkel nézte tovább a csörgedező vizet.

— Miért?

— Mentem híznom öt kilót! Eltiltottam magamat a vizivástól, mert a víz hizlal és sajnálnám az alakomat. Barangoltam én már reggeltől estig, kiszáradt a torkom úgy, hogy nyelni se tudtam. Mégse ittam! Ha valaki meg akarja tartani az alakját és óvni akarja magát a hizástól, az tudjon lemondani sok mindenről, abban legyen energia. Utálom a kövér színésznőt, aki nem tud mozogni a hájától. A kövérség a legnagyobb akadály a színpadon.

Egy kicsit lehülve és kipihenve folytattuk tovább utunkat. Beértünk egy sűrű erdőbe, leültünk egy padra. A kis társaság minden tagja érezte a nagy séta fáradalmait, bár ők csak cammogva jöttek a nyomunkban. Csak Miria nem volt fáradt. Ő hol felállt, hol leült, rendezgette a kis apró holmiját, közben dudolgatott egy előttem egészen ismeretlen dalt.

— Micsoda nóta ez, amit énekel? — kérdeztem kíváncsian.

— A szegfű! A Farkasban énekeltem.

— Kérlek! Énekelj el hangosan. Szeretnék énekelni hallani!

— A legnagyobb örömmel, — de igérd meg, hogy nem fogod be a füledet!

— No, ugyan, — inceskedtem vele, — ha színpadon nagy közönség előtt el merted énekelni, akkor csekélységem csak nem fog zavarni.

Felállt a helyéről, kiállt a placra és énekel! Az ámulat fogott el. Nem tudtam hova lenni a csodálkozástól. Jászai Mari énekel! Óriási tapsviharba tört ki a kis társaság. De bizony nekünk, mint akik belekóstoltunk valami ritka élvezetbe, nem volt elég az éneke, kértük, hogy szavaljon is, ha már megtisztelt bennünket azzal, hogy énekel.

Nem sokáig hagyta kéretni magát és belekezdett az *Ezer év* című költeménybe.

Viszhangzott az erdő a szavától; nagy némaság volt körül bennünket, csak egy-egy kis levelecskét mozgatott meg a szél, de ez a csendet és áhiatot nem zavarta.

Hallgattuk a Nagyszonyt tovább és vele együtt éreztük a költeményben elmondott fájdalmakat és nem vettük észre, hogy az ég beborult felettünk és az eső nagy cseppekben kezdett hullani, úgy hogy a nagy eső elől az erdő sűrű fenyvesfái mentettek meg bennünket.

Jól átázva érkeztünk haza.

Leányálom.

Eljőnnél hozzám?
Félek tőled.
Nem szeretnék
Szeretni téged.
Pusztulás lenne
Nekem, neked:
Te csak anyádat
Olelheted.
Tiéd a sejtés,
Érd be vele:
Ez a leányszív
Költészte.
Te még csak sóhajts —
S ha az álom
Ott simul seLYmes
Szempilládon:
Pajkos tündérek
Lopva, szállva
Libbennek tiszta
Lányszobádba —
S hová a vágy is
Félve szállhat:

Körül röpködik
Nyoszolyádat.
S száll, száll a bűvös,
Édes álom
Libegő, lengő
Tündér-szárnyon.
Osszefonódik
Fehér karod:
Első szerelmed
Átálmodod.
Első szerelmed
Minden üdve
Szilaj lázával
Teljesülve.
Lihegez remegve,
Lázban égve.
Elakad szíved
Vad verése
S a csöndes, édes
Éjszakába
Belesír lelked
Sikoltása....
Anyád fölriad,
Nézi arcod
Es nem látja már
Lázás harcod.
Végig simítja
Szűz homlokod —
S nem sejtji, lánya
Mit álmodott.....

RÉVÉSZ TIVADAR.

A férfi szive.

A Budapesti Napló számára írta:

MOLNÁR FERENC.

A vonat megállt, s hogy az állomást meg láttam a téli estén, önkéntelenül is a német és angol illusztrált lapok karácsonyi képei jutottak eszembe. A végigben végig csupa apró ház, kicsiny, világos ablakok, s köröskörül mindenütt hó. Hó a házak tetején, hó körülöttem, előttem, mögöttem. A vonat már messze vágatott, mire a kis állomásí épületen áthaladtam, s kezet szoritottam a doktornál, aki brieskán jött ki elémbe. A kocsis leugrott a bakról s egy nagy, mondhatnám: két személyre való bundát kerített a vállamra, a télikabátom fölé. Altalában sem a doktor, sem a kocsis nem látszott embernek, akkora bunda volt mind a kettőn; prémes gallérjuk fülíg felhajtvá, spakájuk fülíg húzva. Mintha nagy, bubos kemencék lettek volna, amint lassu cammogással igyekeztek felém. Hála a bundának, én is csakhamar ilyen kemencévé változtam, s fölmásztam a kocsi, a doktor mellé. A kocsis nekifohászodott, elindultunk.

— Mennyi ut hazáig? — kérdeztem.

A prémes közül fojtott basszus felelt:

— Mástél óra.

Es mentünk a falu felé. Vagy egy félóraig egyikünk se beszélt. Akkor megszólalt a doktor, de csak azért, mert a brieska felszaladt egy kupacra.

— Dávid — mondta szigorúan a kocsisnak — leruglak a bakról.

Erre megint esőnd lett, a brieska tovább kocogott az országúton és én csöndesen belenevettem a nagy prémgallérba. Alig öt perc múlva megint kupacra szaladt a kocsi. A doktor teli tudóból ordított a kocsisra:

— Dávid!

A lovak megijedtek s most úgy röpködtek, mint a szélvész. Ez, ugyilátszik, jobb kedvre hangolta a doktort, mert beszédes lett.

— Mi az újság Pesten? — kérdezte.

— Semmi.

— Hát a kormány mit csinál?

— Semmit.

Ujabb szünet.

— Hát a Blaháné? Játszik-e még?

— Játszik.

Ezzel aztán ki is volt elégítve a kíváncsisága. Egyideig hallgatott, aztán elkezdett beszélni arról, amiről eddig nem akart, vagy nem tudott.

— Be van rendezve a szobád — mondta — minden van benne, ami kell. Tanulhatsz, amennyit akarsz. Az ágyad mellett van a csengő, ha kell valami. Ugy lakol, mint egy király. És ha megint nagyon elfog a szerelem, bejössz hozzám és én majd kiverem a fejedből. Mejlátod, mire hazamegy ügyvédit tenni, nevetni fogsz az egészen. Ember lesz belőled és nem is gondolsz többé arra a lányra. Ugy-e így lesz?

Csőndesen mondtam:

— Nem.

— No hiszen — mondta atyáskodó gorom-

basággal — akkor le is ütöm a derekad. Nálam jó iskolába kerülés!

— Mentünk, mentünk. Én hallgattam. Meglőkött:

— Ne busulj, fiu. Ugy-e most is rá gondolsz?

Nem feleltem, de éreztem, hogy könny fut a szemembe. Hát persze, persze, hogy rá gondoltam!

— Majd bemutatlak egypár csinos lánynak. Meg aztán itt is vannak fess asszonyok. Majd meglátod...

A szerelmes gyerek makacsságával mondtam:

— Nem kell! Senkise kell! Csak az az egy kell nekem, Sándor bácsi, senki más...

— Oh, te majom — szólított meg hangon. — Ugy kimegy a fejedből, mintha ott se lett volna! Voltam én is szerelmes. Tudom én is, hogy megy az ilyesmik.

Es elkezdett beszélni a szerelméről, amiről otthon sokat hallottam. Nagyon kedves, nagyon szép lányba volt szerelmes, de nem vette el. Mindig számító ember volt, s azt mondják, azért nem kellett neki a lány, mert szegény volt. Es jól csinálta a dolgát. Amikor észrevette, hogy — na most elveszem, ha tovább is itt maradok — felült a vonatra és Pestre jött. Itt aztán elcsavarta a fejét egy asszony, eszeárában se volt többé elvenni a lányt. Mire hazautazott, a kisasszonyt már elvitte Kolozsvárra egy mérnök, aki egyébként nagyon jól járt vele.

— A mi szívrünk, fiam — mondta beszéd közben — nagyon arrogáns jószág. Ennekem már régi véleményem, hogy férfi ne hallgasson a szívére, mert a szíve nem érdemli meg. Az igazi szív az asszonyok szíve. Az előtt respektusom van. Az ő szívrük komoly intézmény, a miénk csak amolyan svindli. Rosszul sikerült utánzat, amelyből éppen a lényeg hiányzik. Teszem azt...

Es elmondta a következő esetet:

— Már vagy három hónapja voltam Pesten és bizony nagyon keveset gondoltam haza. Az az asszony végleg levett a lábamról, valósággal a boldondja voltam. Ejjel-nappal vele foglalkoztam, hol kétségbeestem, hol új reményre kaptam, aszerint, hogy mint bánt velem. Egyszer öngyilkos akartam lenni, másszor meg örömben az összes pénzemet elosztogattam a koldusok közt. Pontosan emlékszem, egy februári napon volt, hogy végre minden reményemem a legnagyobb mértékben teljesült. Előző estén azonban nagyon rossz hangulatban váltam el tőle. Nem is szólt hozzám, összeszidott, de már láttam a szemén, a szája reszketésén, éreztem a keze fogásán, hogy nem bírja sokáig. Hazamentem, mondom, s otthon levelet találtam. Innen írta egy barátom, aki nagy szíveséget vélt tenni azzal, hogy a kis lányról mindig megirt pontosan mindent. Felbontom a levelet, s olvasom, hogy bál volt nálunk otthon. Egyszerre megesapott az otthoni hangulat, hogy az ismerős neveket olvastam. Érdekelt a levél, jól esett a sok apró értesülés és egy kis bánatos vágy is bujált a szivemben, mikor felvonult előttem az egész otthon. A levél végére ilyesformát írt a barátom: „Különbem pedig ne nagyon busulj. *** kisasszony se emészté magát túlságosan utánad, tegnap is az aljegyzővel táncolta végig az egész bált.” — Ez bántott. Erted, mit mondok? Szerelmes, fülíg szerelmes voltam egy asszonyba, akinek minden szava le tudott sujtani, minden mosolygása a legboldogabb emberre tudott tenni, elfoglalta az egész lelkemet és testemet, minden gondolatomat, minden érzésemet, és a nagy nap előestéjén, husz órával a szerelmes tusa, a nagy nászünnep előtt bántott az, hogy valahol messze egy kisasszony az egész bált az aljegyzővel táncolta végig. Mit szólsz ehhez?

Vállat vontam. Hogy mondjak valamit, ezt mondtam:

— Erdekes.

— De ez még semmi! — folytatta. — Haragos voltam rá! Atkozni kezdtem az emléket, utalat fogott el iránta, aki most más iránt érdeklődik, holott délutánokon át esőkolozott, ölekezett, esküdözött velem! Harag és düh fogott el, igen. Goromba levelet akartam írni neki, piszkálta a lelkemet a düh és a féltékenység. Nem fért a fejembe, hogy micsoda módon volt képes ilyet tenni! Elkéldvetlenül, elszomorított a dolog. Többet mondok: fájt a szivem! Husz órával azelőtt, hogy az asszony eljött a lakásomra és két nap, két éjszaka el se mozdult onnan... Hát ég valamit a mi szívrünk?

Öszintén megvallva, azon a fagyos téli estén nem nagyon érdekelt, hogy mit mesélt. Mélységesen szomorú voltam, szerelmes voltam. Duruzsolhatott mellettem a nagy bunda alól. Egészen más dolgokra gondoltam, s néha elkéseredtem ellene és a fajtája ellen: a jó dohányszagu bácsik ellen, akiknél virtus az, hogy kiverik valakinek a fejből a lányt vagy az asszonyt. Ugy rámlett néha előttem, mintha ez a kövér doktor nagy doronggal akarna agyonverni egy icipici kis kék virágot, ami a szivemben nyílt.

De most, hogy már sok esztendő szállt el

— Jaj, milyen szép! Tegyük a karácsonyfára!
Szót fogadtak. A fejedelmi drágakövek néhány pere mulva ott ragyogtak a fenyőágon és szórták a büvös szikrákat.
S a kis lány felkapaszkodott az idegen nénihez és hevesen átölelte a nyakát.
— Hogy hívják magát?
— Dina néni.
— Es miért nem csókol meg?
A dédanya ölébe vette a dédunokát és megcsókolta. Könny pergett végig sapadt arcán. És ebben a könnyben a teremtés örök tüze lobogott. Ebben a könnyben egy világ olvadt meg.

Karácsonyi ének.

L.

A kicsi Jézuska jövetelét lesve
Együtt vagyunk ketten szent karácsony-este:
Én meg a kis lányom;
Amíg én az álmok-álmódója lettem
Ő meg elszunyókkál csendesen mellettem
Pilláit szeliden lefogja az álom.

És álmodik ő is, tudom, látom rajta,
Boldogan, szeliden mosolyog az ajka:
Szemem könnybe lábad,
Amint félálomban szóra nyílik ajka
S áhitatos, tiszta imádság kél rajta:
Hozd haza, Jézuskám, az édes anyámat!

II.

Nem hiszem én most se
Hogy elveszett volna a mi boldogságunk,
Tudom, hogy egymásra még mi rátalálunk:
Érzem, hazajössz te
Egy ily áhitatos, szent karácsony-este!

Az lesz majd az ünnep,
Hogyha megvalósul lelkem édes álma,
Boldog kis lészünkben zeng majd a hozsánna,
Az lesz majd az ünnep;
Egész világ látja s tudom, megcsodálja
A mi el nem muldó, örök szerelmünket!

HORVÁTH ELEMÉR.

Egyetlen csók.

A Budapesti Napló számára írta:

HOLLO MÁRTON.

A lugas körül méhek dongtak, de bent csendesség uralkodott. Pedig ott benn a himzésén dolgozott Kollán mérnöknek, aki fiatal volt, és mellette ült Sándor, a jogász. A fiu boros arcán fojtott indulat remegett, attól nem szólt már vagy félóra óta, hogy a kert székre sötét komolysággal letelepedett. Fokról-fokra hevesebben gyötörte az a reménytelen harc, amit azóta folytatott és abbahagyni nem tudott. Csak annyi volt az egész, hogy olykor-olykor bársnyos becézéssel a fiatal asszony fehér kezéhez, vagy puhafényű szőke hajához nyult, s némán esengett hozzá a pillantásával a gyöngédség viszonzásáért. De mindig hiába. A szőke asszony előbb csak kiméltesen vonta el a kezét, s mikor elhajolt a fejével, föl se nézett, egy folytatta magát a tüzegetést. De percről-percre fogyott erőtletét önuralmukodása, szótlan idegesség vibrált ő benne is, az ostromlásokra már nyugtalan mozdulatokkal felelt, a szemével hol bátorítatlanul kérte, hol neheztelve követelte a kiméletet. Kelletlen érzésekkel volt tele, békesség kellett neki, de csendben szeretete volna megkapni.

A fiu azonban nem adta, még az utolsó, végtelmen haragos visszautasításra sem. Mikor aztán újra próbálta a makacs ostromot, egyszerre vége lett a csendnek. Az asszonyba nem fért többé a szó, s ez kipattantotta a bennrekedt hangot a fiuból is. Kurta, izgalmas veszekedés következett.

— Nem és nem! — mondta keményen az asszony.
— Miért? — kérdezte a fiu és ez a kis szó tenger boldogtalanságot cipelt magában.
— Mert erőszakoskodik.
A fiu itt észrevette, hogy réshez jutott s mohón kapott rajta.
— Hát jó, nem fogom haragítani.
De az asszony is észrevette magát s elvágta az utat.
— El is várom, de egyszersmindenkorra!
Az ellenség érezte, hogy visszaverték s annál hevesebben támadt újra:
— Igen, csakhogy akkor jól kell bántania velem.

— Ne merjen erre gondolni!
— De gondolok, a jogomat nem adom!
— Joga... joga... Megint ez az ostobaság!
— Egyre indulatosabb lett, lemondott minden óvatosságról. — Csak gyerek lehet ilyen makacs!
A „gyerek”, mintha ostoresapás érte volna, kinlódott, de csak dacosabb lett tőle.
— Pedig maga azért mégis csak az anyém!
Itt a csókja az ajkamon! Még most is éget és nem akarom elfelejteni!
— Sándor!... Ne lássam többé!
A keresztnev szaladt ki az asszony száján, de ehhez úgy nézett már, hogy kétségbevonat akarattal minden ereje benne volt ebben a nézésben.
Itt valaminek a befejezése kezdődött meg.

*

Az egyiknek az a csók egy világ volt, amelyhez a lelke egész sóvárgásával tapadt, a másiknak nagy nyög, amelytől szabadulni akart végtelmen, hogy nyoma se maradjon. Mert az egyik tizenkilenc esztendő volt, a másik már huszonhét évet élt. Es erre a csókra az a nagy forgószél hozta őket össze, amely szakadatlanul bejárja a földet és egymás mellé csapja az emberi teremtményeket, mint az akarat nélkül lézengő faleveleket.

Junius volt... édes vakáció ideje és Sándor először jött a kis városba. Az apja után, akit ide tettek át állásba egészen más vidékről, s mint boldog kiskorú, akinek még nem gondja, hogy külön utakat vágjon magának. Jött haza, az ismeretlen helyre, s mikor az első napugaras reggelre ébredt, és a dombon álló ház ablakánál az első levegőhullámok megsápták friss illatjukkal, akkor úgy érezte, hogy a vakáció a lappok földjén is vakáció. Egyformán és kétségbevonhatatlanul nagy.

Olyan könnyű volt a lelke, mint egy tizkrajcáros kis léggömb, s annyi szeretet gyűlt össze benne, hogy magához ölelte az egész világegyetemet, legkivált pedig a barna háztetővel és karsu tornyaival ott alant meglapuló városkát. Amely az üditő tisztaság volt az odahagyott kávéházas, mulatókkal teli, ezerféle nagy város zavarosságával szemben. Kellemesen izgató kíváncsisággal kíváncsított az utcái, a házi, az emberi felé s a jövődöntő ismerkedés sok felfedezés-sel és mulatsággal biztatta.

Es élt egyelőre magányosan, isteni semmittevében, barangolás és olvasmányok közt. Ezt szüzen az új fészekkel, de nem sok idő kellett s már figyelte az uri lánykát a piacon, amint kivágott lakktopánkáiban, finom szoknyácskákban, gyümölcseshamvas areal sétáltak a gyalogjáró nagy kövein. Új vágy fakadozott benne, húzott a kedves kis urhölgyekhez a piaci korzón, s már be kellett ismernie, hogy egy messze maradt vonzalom elmosódó emléke helyett új benyomásra termékenyül a szive. Hogy lehessen megint összerendezni egytelenny hamvas arcoeska, egy bizonyos selyem zubbonyka megpillantására, s véghetetlenül elérzékenyüdni mindig ugyanannak a kis kéznek a bársnyos érintésétől.

Akkor nagyon kapóra jött neki egy helybeli jó barát. Az apja hozta a hivatalból, ahol most indult neki a pályájának. Egy pár évvel följe öregedett ugyan már, de ez nem volt akadály a számára, hogy a leghirtelenebbül és a legmélyebben össze ne barátkozzanak. Ez így meg szokott történni nagyon okos férfiemberek között is, hogy rögön egymásba bomlanak, majd hogy egy nem, mint a bakfis-lányok, bár a legtöbbször inkább hidegen ismerkednek, s gyanakodva érintkeznek.

Most már volt kivel együtt járni Sándornak a piacon és harmatos reggeleken, vagy holdvilágos éjjeleken kijjebb az országúti fasor alatt. Es lehetett bizalmas vágyakról, reményekről beszélni, terveket szőni.

Julius vége felé egy délután a jó barát megállította a nagy utca egy szép földszintes háza előtt:

— Be jössz-e velem? Szép fiatal asszonyt ismersz meg itt.

Bizony ment Sándor. Ez új volt neki ebben a városban, hogy ifju asszonyokkal kerüljön össze. Es őszintén szólva, nem is túlságosan sok asszonyt ismert ő. Meglepetve némileg, de azért egészen határozottan mondotta:
— Szívesen.

Es miért ne mehetett volna ő egy szép asszony látogatására?! Jogász volt, már két szemeszterrel és szép nyúlánk barna fuv volt, nedves tekintésű, mélyző szemmel.

Csak egy kicsit megnézte magát majd nem észrevétlenül az elegáns nyári ruháját. Azon pedig semmi hiba nem volt, mert nyárára különösen vigyázott, hogy jól legyen öltözve. Pesten nem bánta, ott nem nagyon szeretett élni.

Bent az udvaron a kertbe utasították őket. Es egészen hátul a faragott oszlopu lugásban megtalálták a „szép” asszonyt. A jó barát nem sokat túlzott, szép volt csakugyan, és puha fényű szőke feje volt.

Ő volt Kollán mérnöknek.

A mérnök széles karimájú sáskalapot viselt. Persze csak nyáron, de mindig ezt a kalapot viselte, künn a töltéseken épp úgy, mint a városban. Es semmit nem szólt az ellen, hogy a háznak új és ifju ismerőse van.

Sándornak a délutáni kerti látogatáskor azt mondták, hogy jöjjön máskor is. Minden komolyabb jelentőség nélkül szólt így a szőke asszony és Sándor se magyarázott ki belőle semmi rendkívül. Csak igazán nagy dolog volt neki egy ilyen kedves uri nő több mint egy hónapi nyugalmas vakáció után és mivel megadták neki, hát élt az engedelmével. Eljött egyszer magában is, aztán többször is, amikor csak lehetett szép szerével. Mert jó és érdekes volt beszélgetéseket folytatni egy ilyen komoly szép hölgygyel és sok hódolattal mindig kezét csókolni neki.

Annnyira szívesen jött és olyan értékes volt neki az új ismeretség, hogy kissé el is nyomta a lakktopánkás serdülő leánykát, akikkel, ha igazabban elemezte, nem is lehet tanulságos és jelentős a foglalatokodás. Ime nem is hagyunk mélyebb nyomot. Csak kerüljenek ki a szemhártyából, már is szétfoszladozó kódalakok. Ott kezdődik a férfi, amikor asszonyok tudják lekötni figyelmét.

De azért Sándor nem gondolt egy nagy szerelemre, vagy ha álmódott is most már ilyenre egy igazi asszonnyal, nem mert volna gondolni se arra, hogy az csak úgy rögtön az ölébe hulljon, mielőtt megkívánta. Hol volt ő még attól? Hozzá se tudott volna fogni egy lépéssel, egy mozdulattal se.

Es mégis megtörtént, hogy augusztus nyolcadikán alkonyodótájban, Kollán mérnök kis szalonjában, erős kétségbevonhatatlan csókban egyesült egy föltétlenül férjes és sokaktól irigyelt asszonnyal.

Es ennek se ő, se az asszony nem volt különös mérvben az oka, ezt egészen rajtuk kívül álló hatalom csinálta meg velük. A nagy forgószél bizonyára.

Ugy volt, hogy a mérnöknek őszintén megkedvelte Sándort. Kedvesnek találta a fiatalos hódolást, tetszett neki a komolyságra való igyekező s vagy fölényesen tréfálkozott vele, vagy figyelmesen hallgatta, amint érzelmesen és fontosan az életről beszélt. De mindenképpen bizalmas barátságba kerültek, az asszonyok, sokan, szeretnek egy ilyen kis barátot, lovagot. Aki nem veszedelmes, csak hű és szerény. Es annyira ártalmatlan, hogy akár ugy is lehet beszélni vele, hogy Sándor. Es a kis barát gondolja is és sokszor ismételtgeti is az asszony előtt, hogy „milyen jó így, én egy kis barát vagyok, a maga kis barátja vagyok.” Aztán eljutnak ahhoz az alkonyati derengéshez a kis szalonban. A kis barát bejön a házba a kertből, ahol senkit se talál, s ott látja nagy asszonybarátját mozdulatlanul a szőnyeges heverőn. Valami váratlanul rászálló áhitattal közeledik, a köszöncse halk, megilletődött, a fehér kezét alig hogy érinti egy lehellettel. Es az asszony még nem szólt, csak alig rebbenő szemmel vesz tudomást a vendégről. Mi az, hogy nem szól? Talán különös oka van erre, talán pusztá asszonyos lustaság, jól esik így fektüdni még egy pillanatra. Es ez alatt köszönt be a nagy, a meglepő esemény. Egy meg nem észlelhető átmenet alatt. Amely által a szerény kis barátból nőhódító lesz, csak félig akarva, félig még öntudatlanul. Almodozva, fátyolosan, egy egészen új nézéssel néz az asszony szemébe s egy szerelmes hullám boldogító hatalma alatt valami egészen természetes vakmerőséggel mondja:

— Most meg kell csókolnom... Én megcsókolom...

S az asszony csak egészen gyöngéden védekezik, egy pillanatra s aztán menthetetlenül a fiú az ajka.

Megvan az előre nem látott, a meg sem sejtett, hosszú, meleg csók.

Az isten tudja, hogy született. Hagyják megszületni az asszonyok kíváncsiságból, könnyelműségéből, bosszúságból, unalomból, semmisségből. Létrehozta egy pillanat.

Mikor vége van, megszakad, két szó kap egymásba:

— Sándor...

— Klára...

Most mondta ki a fiu először a legbizalmasabb szót, utjongva lelkében, hanem abból a hangból, amelyik a másik nevet sikoltotta, diszharmonikus rémület tör ki. A diadalmas fiu nem hallja, nem érzi, tularadó, végtelen reménységgel ölelni, becézétni akar s mikor nyujtja előre a karját, behelző dünyögéssel nem is az asszonynak, majdnem csak magának mondja:

— Hogy az anyém lettél... ugy-e az anyém vagy... édes...

Az asszony már talpon van, s háritja magától zaklatotton, felébredve:

— Menjen!... Most itt ne maradjon... Menjen!... Kérem...

Osszekulcsolta a kezét, s a fiu ment. Almodva, egy nagy, bucsuzó nézéssel...

Másnap kezdődött a harc. A fiu jött szerelmesen, s csak bámulta, nem értette, hogy még csak közel se eresztik. Hogy nem volna folytatása az ő menyországnak!? Hogy egy csók, egy mindent ígérő izzó csók így magában maradjon, megemissüljön, s utána a semmi következék!? Szenvedélyesen védte az ügyét, amikor meglepték a hideg szándékkal. Rímánkodott, sirt, fenyegetőzött, próbálta az izgézetes pillanatot megismételni. Nem sikerült, nagyon nem sikerült. A szőke asszony kötötte magát erős fogadalmához, amit rögtön tett, mikor föleszmélt arra a megfélekedésre, mikor megcsapta az a perzselő tegezés. Tompa esőndésséggel kitaróan biztatta egyre a fiut:

— Hagyjon el, felejtse el azt, ami történt. De az nem akart, nem tudott felejteni. És nem tágitott és annál is inkább ragaszkodott a gondolatához, mert érezte, hogy ő a helyzet ura. Az asszony is tudta ezt, s megmaradt azért a türelmes, rábeszélő hangjánál. Ugy vette, hogy neki kell begyógyítani is azt a sebet, amit okozott. Közben rejtgetni kellett nagy nyugtalanságát, amivel ez a bizonytalan állapot zaklatta. Nem látta még a dolog végét, az ilyen eset nem volt még a praxisában.

A beteget utóbb megváltozott. Nem tört ki olyan gyakran, nem követelte már hangos szóval a jogát, sőt végül tulnyomóan némán szenvedett mellette. Rövidebb, hosszabb időre megjelent, s nem lehetett vele beszélni. De így hangtalanul is folytatta a harcolást, s ez még keservebb volt.

Igy jutottak el ahhoz a pillanathoz, amikor a feszült némaságból kipattant a perpatvar ott a lugásban. Az asszony, amikor már benne volt, nem bánta, s mikor kimondta azt a végső elutasítást, amelybe minden neheztelését és erélyét bele adta, akkor tisztán megvillant neki, hogy felülkerekedett.

A fiu meghökken, vonagló izgalomban folkelt s talán szólni is akart a nagy ámulás után. Akkor megnyikorgott a kertü ajtó, a kavicsos uton súlyos léptek recsestek s a bokrok között egy széles karimájú sáskalap jelent meg.

A szőke asszony és a szerelmes fiu egyet gondolt. Hogy nagyon hangosan pöröltek s valami rossz fog ebből következni. Az asszony fázott erre a gondolatra, a fiu már nem is rémült tőle, annyira boldogtalan volt.

De nem történt semmi. A sáskalap melléjük érkezett és kezét fogott velük. Egy napra haza jött a töltésekről. Nagyon átlátszó lény volt és széles arcáról meg lehetett figyelni, hogy nem hallott és nem vett észre semmit. Soha sem is jőne rá semmire.

A szőke asszony megnyugodott és folytatta a himzését s amikor a fiu csakhamar elkészönt s ment lassan a kertajtó felé, érezte, hogy végképpen elszakadt tőle.

Az pedig csak ment fáradtan a maga útján hazafelé sivárán, reménytelenül. Az ő lelki világozása hasított át, s megismertette vele az első nagy csalódást, amelynek nyilatól szívébe ékelődött kiirhatatlanul az első tövis. Az utcákon amint ment, nagyon nem szerette már a kis várost, amely így megbántotta, s megváltásként hatott rá az a gondolat, hogy néhány nap múlva itt hagyja, s mehet vissza feledni a nagy városba.

Melegforrás.

Csikorgó fagy. Hőlepte réten,
Hol már a város elmarad,
Gubaszának sötét csoportba'
Didergő, lomha madarak.

A melegforrás partja mellé,
Hol zöldel még egy-egy fűszál,
Veréb, pintyőke, varjú, cinke
A fagy elől pihenni száll.

A tollát éri lanyha pára,
Amely gőzölg a víz lelett,
S hogy dermedt teste újra éled,
Azt véli, itt a kikelet.

A víz színét csak nézi egyre,
Hol tükröződik tiszta ég,
Hevül a vér, úgy érzi szíve,
Hogy tavasz kékjét iszsa még.

És dalba kezd, csodás a hangja,
Mint egykor, tavasz hajnalán,
S nem bánja, hogy a tél viharja
Széttépi nemsokára tán...

Hányan bolyongunk tévedezve,
Viharverdeste madarak,
A multnak hőlepett mezőin,
Hol egy zöld fűszál sem maradt.

Egy éltén át keresi szívünk
A tájat, hol az ég nevet,

Hol visszaringat mult időbke
Meleg forrásod: szeretet!

Hol, bár egy röpke pillanatra,
Feledjük a zord télvihart,
S kétség ne törje össze szívünk,
Hogy a szeretet rég kibalt.

FELEKI SÁNDOR.

Örökség.

A Budapesti Napló számára írta:

HAJDU MIKLÓS.

Estefelé leesett az első hó. Lágyan, esőndesen szálltak a pelyhek és mire a hold nevető ábrázata megjelent, szelid nyugalommal bóbiskolt a sok apró cselédház a fehér bunda alatt. Csöndes az idő és megejtí a szemet, lelket a gyönyörű világosság. Minden fehér, a föld, a tető, a fa és ezüstös-kék a fényesség; vidámabbak a csillagok és jobb kedvében van a hold is. Néma az egész pusztá. A kutyák se vonítanak, valamelyik kuckóban meghuzzák magukat; amelyek szalmára akad, szinte a menyországnak van, egyiknek sincs kedve friss nyomot vágni a csikorgó hóban. A hó mellett sárgás a falak fehérsége. És apró fekete pontok vannak a falakon, ezek az ablakok; egyik-másik előtt gyékény, hogy a hidegség valahogy be ne férközzék a szobába.

Egyik ablakon át méceses világa látszik. Pedig éjjel felé jár az idő. És beteg nincs a pusztán. Hát baj van valahol, hiába senki se égeti az olajat. Az ispán azt mondja, menjünk arrafelé, hátha éppen a tanítónál van a baj.

— Özvegy ember, az őszszel halt meg a felesége. Talán a kis lánya beteg?

Igy találgatja a dolgot az ispán. De hogy közelebb érünk, látjuk már, hogy a tanító ablaka sötét. Egyik cselédházban van a világosság.

Megállunk az ablak alatt. Egy öreg asszony ül a kályha előtt, valami régi szür van a lábán és egy kék keszkenővel törölgeti a szemét. Sir. Az asztal sarkánál meg egy legény könyököl.

— Az öreg számadó felesége, az Orbán Mátéé; — mondja az ispán. — Talán meghalt az öreg? Pestre vitték a kórházba. Szent Mihály után egy rozsdás szögbe léptet és a doktor azt javasolta, hogy vigyék mennél előbb Pestre, mert le kell vágni a lábát. Az uraság fölvitette az öreget, fizeti is érte a kórházat. Ugy fordul, levágták a lábát és szegény öreg a mankó helyett a korporsót választotta.

A legény az édesanyja felé fordul. Aztán fölvesz az asztalról egy kis darab papírt.

— A tanító ur az este kapta a levelet. Nincs ebben se több, se kevesebb, csak anyi, hogy nem mondja bizony el még a királynak se.

— Hát mi lösz akkor mi belőlünk?

— Mi lösz? Csak mögélünk azért valahogy. Erre aztán már hangosan sir egy nótát a szegény asszony.

— Pedig mögmondhatná. Láthatja a tanító ur irását, nincs elege senki gonosz szándékkal. Mi rajtunk még segíthetne. Ugy is kódsók vagyunk...

Az ispán álmélkodik, bámul, nem érti a dolgot. Gyanakszik is, mondván:

— Pedig becsületes emberek...

Kisvártatva hozzá teszi:

— Valami hiba van. No, be kell nézni holnap a birka-akódba.

Gondol egyet az ispán, aztán azt mondja, menjünk be hozzájuk.

— Jó...

Kopog az ablakon. Az asszony föltekint; nem ijed meg, nem fél itt senki az éjszakától. A legény föltápáskodik és az ablak felé jön. A ködmene újjával letöröli a jégvirágokat az ablakról, aztán kitekint.

— Az ispán ur...

— No, nyisd ki az ajtót... — sürgeti az anyja.

Kinyitja az ajtót és bemegyünk az alacsony szobába. Az ispán kalapján a tollbokrétá éppen a mestergerendát éri. Az asszony fölkel a kályha mellől (nincs abban egy csöpp tűz sem, csak szokásból ülhet ott) és bólingat a fejével, mikor köszön.

— Mi a baj? — kérdezi az ispán. — Pestről kaptak hírt?

— Onnét, tekintetes ur, onnét... Az este gyütt még a levél, a tanító urnak küdték.

— De pár hete jó hírt adtak az öregről...

— Még is van a nyomorúságában, — szól a számadó fia.

— Hát akkor nincs baj. Majd kigyógyítják, ha ma nem, holnap. Kap az öreg olyan lábát, hogy még táncol is majd a Gyurka lakodalmán. — Van bizony azért baj, tekintetes ur; —

panaszodik Gyurka. — Még hozzá nagy, ki se hevergyük. Itt a levél róla.

A mécs mellett alig lehet kibetűzni. Az ispán megkérdezi, mi van a levélben.

Helyet mutat az asszony és a fia elmondja a bajt.

— Az édesapám talán meg se gyün többet, azt irták az ispitábul. Hát mi bele is törőd-nék a veszedelemben, de van még nagyobb bajunk is. A tekintetes ur jó szívvel van hozzánk, nem is takargatjuk a dolgot. A Kőrösztős Pétert, azt tartom, ismeri a tekintetes ur. Asztragrakó volt itt a nyáron. A lányát, a Vicát el akarom venni feleségül. Jómódu, takarékos népek, az édesanyam is azt mondja, hogy egymáshoz illünk. De most az édesanyám is az én kényeremen él, hát én akartam számadó lenni az édesapám után.

— Ugy is dukál, — biztatja az ispán — az édesapád az öregapád után lett számadó-juhász.

— De az öregapám adott örökséget az édesapámnak, ami fölér ezer jószággal is. Az édesapám meg nem bizza rám, pedig mögillet engöm.

— Erről szól a levél?

— Erről. Irattunk a tanító urral az ispitába a legelső doktornak, hogy kérdezze meg az édesapámtól, miútl csinálta nyírásokról, usztatásokról a birkáknak való orvosságot, amitől mögszűnt minden betegség. Az édesapám a levelünkre mög azt mondta, hogy nem bizza ő idegen emberre a titkot. Nem tudja azt az orvosságot mög a megyei feleser se. A füvet a rekettyésben szőtte hozzá, de három patikában is vött hozzá port, a botosnál mög kámfort, mert a patikáros elul is takargatta a mestorségit. Így vagyunk most. Pestre én nem mehettek, mára mög nem bizza az édesapám a titkot. Nem is löszök én számadó itten...

Az ispán fölkel a helyéről és valami vigasztaló szót akar mondani.

— Majd elmondja az öreg az orvosságokat.

Megyünk már kifelé, az öreg asszony szomoruan motyog.

— Nem ujjan embör az. Nem löhet azt kivallatni...

Lecke lányok számára.

A Budapesti Napló számára írta:

SZÁSZ ZOLTÁN.

Európa Szűzét megverték! Megverte a férje, aki után ez a fehér leány-alak minden anyai, udvari, miniszteri akadály dacára mintegy vetette magát. S bár nem volt senki ezzel a házassággal megelégedve, bár egész Európa esodálkozott, hogy dédelgetett szemefénye, angyalivá költöcsített kedvence egy mecklenburgi lovastiszt oldalára kívánczik, a házasság megtörtént, mert az akaratos leányka így akarta. S most aztán jön a komályos hír, melyből, ha nem is az oknyomozó történet-írók számára szükséges, de európai újságolvasók számára elegendő bizonyossággal kiviláglik, hogy Európa Szűzét megverte az ő minden poklokon keresztül megszerzett férje.

Igen, ennek az egész világrésznek, ennek az egész európai civilizációnak kényeztetett kedvence volt ez a kis királynő. Egy fiatal leány mindig kedves, hát még ha királynő. Nem is nagyon gyakori dolog, hogy fiatal leányok korona-birtokosok s e mellett szépek, virulók s leányosak. Vilma pedig az összes leírások szerint ez volt: igazi szűz, a tulipánok országának diszillio, az európai fejedelmi társaságban a legköltoőbb jelenség s e mellett a legjobb parti. A szűzesség, érintetlenség, eszményiesség, virágszerűség, minden, minden, ami a leánylelket a maga esodás varázsával megalkotja, elsőrangú tisztaságban, elragadó bőségben volt meg ebben az édes kis babában. A világ szemé előtt fejlődött ez a fejedelmi székeség s a tömeg, amely minden szocialdemokrácia és anarchia ellenére ostobául érdeklődik minden fejedelmi személyért, millió meg millió szívből összeszűrődő atyai érzés szeretetével figyelte meg ennek a lilionnak kivirulását. A szűzesség-varázsa omlott belőle szokatlan fehérséggel és bőséggel, hogyne kívánt volna boldog, vidám asszonyiasságot neki ez az egész Európa.

S nincs is kizárva, hogy az ilyen polgáris lefolyású összetűzések dacára is tényleg kijut ez neki. Hisz ha az asszony nem is csupán verve jó, föltétlenül vannak olyanok, akik csak így tartathatók rendben. Ha azonban a királynő ezek közé fog tartozni, akkor ez körülbelül a legnagyobb tragikumok egyike, mely nőt valaha ért. Mert az ilyen alsórendű igavonó-állatsorba belenyugodhatik, aki a műveltség lélekelőkesztő iskolájába nem járhatott: az alsóbb néprétegek asszonya. De egy királynő számára az ilyen férj és ilyen sors elcsenvedése vagy plane megszokása, tragikum. Nem arisztoteleszi értelemben ugyan, nem a világrenddel való összeütközés folytán, ellenke-

szólag, a világrenddel való gyászos összefonódás következtében.

Mert ez az egész királynő, ez a lilomtisztza Vilmaoska roppant szorosan össze van nőve a mai világrenddel s különösen ennek ama intézményével, mely a leányokat legjobban érdekli, a leányneveléssel. Vilma királynő ugyanis tipusa, paradigmája, mintaképe, eszményi példája, disz-példánya a mi kulturánk sablonjai szerint nevelt leányoknak, a tisztá, jól nevelt, ártatlan szűznek. Minden anyja és vőlegény rajongva szemlélhette őt, a legszigorúbb anyai büszkeség és legkényesebb vőlegény-ábránd ideális kielégítőjét. Persze, nem is volt nagy dolog egy királynőt ilyené fejleszteni: ami a leány nevelésnél legfontosabb, a világtól elzárt, meglegházi lélek-óvás, a tudatlanságnak, együgyűségnek olyatán kikendőzése, hogy ez anyagiasságnak, szín-erényességnek lássék, mindezek a meglehetősen nehezen megszerezhető költséges feltételek nála teljes számban és mértékben megvoltak. A családi, vagy pláne a zárdai nevelés minden elve egyilyen fejedelmi virág-szál fejlesztésénél ideálisan érvényesül. Sőt amennyiben el-elengednek valamit belőle, ez is inkább az értelem életnek kissé gazdagabb, a királyi hivatalára előkészítő liberálisabb művelése volt, de soha sem az érzelmi világ, a szerelmi, a nemi élet tul-szüziességének gyöngítése. Természetes is ez: a Szűz, úgy a hogy mi ma ismerjük és csodáljuk, egy par excellencia arisztokrata, vagy legalább plutokrata termék. Életfeltétele, hogy a leányok ne az életre, hanem a férjhez menésre készüljenek; tehát oly társadalmi rétegekben virul legpompásabban, hol az egyének, s elsősorban a nők egzisztenciája legbiztosítottabb. Lent, a nép, az alsóbbrendű polgárság közt, ahol a leány dolgozik, kilép az életbe, esetleg tanul, megvan az erényes, tisztességes leány: de a himporos, az élettől, durva szavak, nemtelen látványok benyomásától ment szűz csak a gazdagabb osztályok dísznövénye.

S ezek az osztályok egyáltalában nem lehetnek büszkéek erre a típusra. Mert bármily költői, bármily kedves, bármily izgatott az ilyen női testben konzervált gyermeklélek, tulajdonképpen mégis csak szánalomraméltó és hitvány. Ime, a példa. Vilma királynő, aki választhatott volna Európá legelőkelőbb társaságának legelőkelőbb embe-reiben — mert nem szabad azt hinni, hogy trónok körül csupa crétin nyüzsg — egy széptermetű, erős izmu, de közönséges, iszákos, durva kamasz karjai közé vetette magát. Milyen üresség, milyen semmi, milyen értéktelen az a lélek, mely a legelőkelőbb érték-piacon olyan portéka után nyul, amelyet minden falusi szépség megszerezhet magának! Mert ebben a hercegeben egy királynővel szemben nem az a fő, hogy herceg, hanem az, hogy erőteljes, szép fiú. Egy ilyen választás tehát azt bizonyítja, hogy a szűzesség nem valami égi, nemes, anygali tulajdonságok megőrzése, hanem csillogó, vonzó, kedves felszín alatt föntartott primitívtség, állatiaság. S ez nem is lehet másképp: a finom, fehér, uri, főúri vagy pláne fejedelmi leány nem tanul, nem lát semmit, ami valami komoly lélek-nemesedést idézhetne elő benne. Az életet, az igazi tudást vagy művészetet gondosan elzárják előle. E helyett a külső csinoság, a tetszetős testi megjelenés fogásait kedveltetik meg vele s kényszerítik rá. Tehát a gyermekekre, amely barbár, amely állat, egy vonzó felszín nevelnek. Ekközben azonban a gyermek testileg, ösztön-életileg nővé fejlődik, s így a később nevelődött szűz egy anyagias, állatias érzésű nőstény, amely ezt az állatiaságot, ezt az anyagiaságot csipkés-habos ruhák és szokások alá rejti. E nagy pillanatokban azonban, s ilyen a házasságkötés, az anyagi, állati érzés parancsol s a királyi szűz nem egy fejedelmi lelket, hanem egy szép himet választ ki az udvarlói közül. Így eszelekedett Vilma királynő, a szűzek szűze, s kapott is egy férjét, aki úgy bánt vele, ahogy az egyszerű, baromi életet élő népek-nél a férj a feleséget kezelni szokta.

Pedig ő igazán nem tehet róla. Mert, mondom, nem megváltoztathatlan közönségesség s hitványság jelle az, ha egy tizenöves éves leány egy közönséges szép fiuba beleszeret. Ez a mai leánynevelés mellett természetes. A mai szűztől nem lehet egyebet várni. A szellemét, a lelkét, a belső életét nem nevelik: természetes tehát, hogy ez nála fejletlen, hátramaradt, állatias — ahogy Balsac mondja — félig majom, félig gyermek marad; hogy vonzódjék tehát a lelki feleltetéshez, az állattól távol emelkedett, nemes férfiasághoz? Epp ezért a kis királynő esete, tragikum tipikus: a szűzek száz- meg százezer bódul bele bamba „übertauglich“ hímeik lelkiismeretlen karjaiba, amely hamar megújja az ölelést s a verésre tér át. S ha a legtöbb meg is érdemli az ilyen férjét, akárhány később tulnő rajta s gyötrelmeket él át mellette.

A mecklenburgi herceg durvasága tehát hasznos is jelent: egy elsőrangú példán bizonyítja, mennyit ér a mi mai uri leánynevelésünk gyáriterméke, a Szűz. Mert minden ódiunot erre a berugott férjre háritani nem lehet. Nem kényszerítették hozzá a királynőt, ez futott utána. A nemi

kiválasztás tehát itt szabadon működött. Csak-hogy a nőnek, aki ez esetben a választó volt, nem volt kifejezve, a választó-képessége. A nő szűz volt, oh mennyire szűz, de nem értékes, nem értő, nem a mások értékeléséhez értő nő. Pedig Vilma királynőnek igazán nem volt arra szüksége, hogy ily értelemben szűz legyen. Mert azoknak a leányoknak, akik nem akarnak egyéni önálló életet élni, akik férjhez akarnak menni, megvan az a mentésük, hogy a szűziességre, mint legbiztosabb férfi-megejót szerre van szükségük. S tényleg a mai feleséget választó férfi nem belső, lelkiértékeket keres a leányban, hanem szűzességet, azaz: tudatlanságot, tapasztalatlanságot, nebutárságot, pirulást, himpirt s más offélét. Számára a leány egy finom falat, mely annál izgatottabb, minél szűziesebb. De egy királynőnek csak nincs arra szüksége, hogy rokkant férférezkeket izgasson. Epp oly kevésbé, mint ahogy felesleges, hogy neki a Farnesi Herkules legyen az eszménye. Mennyivel szebb lett volna, ha ez a kis királynő, a helyett, hogy a szűzek szűzvé virult volna, a jövő értékes, nemes, szellemileg fejlett és érzelmileg finomult nő-típusává mélyült volna. Ebben az esetben valószínűleg olyan férjet választott volna, aki nem veri meg.

Éjjel.

Ötkünn a világtalan téli éjben
Valaki dalolva megy át a sötétben...

Hallom ahogy visszhangos lépte dobban...
Most megáll... most tovább megy az utcáiban.

Éjfélre jár... s szememre nem jön álom,
Mozdulatlantul virrasztok nyoszolyámon,

Követem a léptek zaját sokáig,
Lassan-lassan mindig csöndesebbre válik...

S a dal utolsó akkordja is elhal...
És becsapódik egy kapu nagy robajjal...

Éjről éjre — árnyból árnyba,
Így szakadok én át a nagy éjszakába,

Hol indulok, hol megállok akaratlan
Közbe-közbe egy-egy nótát dalol ajkam,

Nem tudom, lépteim figyelik-e mások,
Azért én utamon végigbotorkálok,

S dalom elhal lassanként az éjszakában
És kapu nyílik és bezárul utánam...

VESZELEI KÁROLY.

Csak még egyszer...

A Budapesti Napló számára írta:

LUX TERKA.

Éjfélt elmúlt, mikor a házmeester beengedte a kapun Ninuskát.

A palotája, meg fején a kis fehér selyem-kendője csupa hó volt, vagy egy jó negyedóraig állt a kapu előtt, de azért nem mert szólni a bibires orru vén embernek, ugys olyan lenéző pillantással szokta őt mérgetni s mindig dörmög valami megjegyzést utána.

Mikor felért Ninuska a harmadik emeletre s a sötétben tapogatózva megtalálta a háziasszonya konyhaajtáját, itt is megállt és vagy öt percig nem esőngött az ajtón.

Ez is kellemetlen ajtónyitás volt. Apró, rövidlátó szemével mint valami tüvel szurkálta végig a háziasszonya s azután végig haladva a konyhán, ahol minden istenadta éjjel ruhák száradtak az alacsony köteleken, megállt a saját szobája előtt.

Ide sem szívesen jött be így az éjszakai időben. Itt is szégyelte magát. Különbö az a szegénykezdés kettejük között a lakótársával — közös érzés volt. Zizi, a másik leány, éppen így volt vele, ha ő jött haza éjszaka.

Mert ez a két leány mindenik azt hitte magáról, hogy ő a rosszbabik.

Végre ezen az ajtónyitáson is tul volt Ninuska s belépett a közös szobájukba.

A másik leány az ágyban feküdt. A szeme ki volt sirva s az éjjeli szekrényen égett a gyertya.

— Jó estét Zizi! — köszöntötté Ninuska. Zizi bólintott a fejével.
— Jó estét Ninuska!
Ninuska megállt a szoba közepén és látszott rajta, hogy zavarban van. A palotája alatt egy nagy könyvet szorongatott s szeretete volna valahogy látatlanul elővenni. Megtehetné volna bát-

ran, mert a másik leány nem figyelt rá, de nem volt hozzá bátorsága s végre is kibombolta a palotáját, a könyvet az ágyára tette s a zsebéből kis csomagot vett elő.

— Ezt magának hoztam, Zizi — szölt csöndesen.

Zizi úgy fekve, a paplanán bontotta ki a csomagot. Két habosstütemény volt benne. Az egyikbe azonnal beleharapott. A szeme dagadt volt a sirástól, az orra vörös, de azért jó étvágya volt. Az újját belemártogatta a sütemény habjába s azután végig nyalta.

— Jól vacsorált? — kérdezte. Ninuska intett, hogy jól s háttal állva Zizi-hez, vetkeződött.

— En tejt ittam — mondta Zizi s a második süteménybe is beleharapott. — Micsoda könyv az ott az ágyán?

— Biblia — felelte Ninuska vontatva s elpirult. — Kaptam.

— Biblia! — csodálkozott Zizi. — Mutassa csak!

Ninuska már a fűzőjét is levette s alsószoknyában, meztelen vállal és egy kicsit dideregve a hidegtől, odavitte a bibliát Zizinek.

— Jézusom! — mondta ez — milyen gyönyörű.

Ninuska felkuperodott a Zizi ágyára, a gyertyatartót a paplanra tették és elkezdtek nézegetni a bibliát.

Értekes, nagy illusztrált mű volt, régi mesterek képeinek színes metszeteivel s a két leány lázas kíváncsisággal forgatta a lapokat.

— Nézze — mutatott Zizi egy képre, amely Ráfaelnek „Madonna del Granduca“ festménye volt — ez hasonlít a mi oltárképünkhez, ami otthon van.

Ninuska amióta haza jött, most nézett először Zizire.

— Hát magának mi baja van? — kérdezte csodálkozva, amint észrevette a társa kisírt szemét.
— Oh, — felelte Zizi s két könyvesebb a szeméből épp a Madonna fejére hullt — én velem valami történt.

— Mi? — kérdezte Ninuska s az ágy lábának vetve a derekát, a térdeit keresztül fogta a kezével s úgy nézett Zizire.

Zizi sóhajtott s a gyertyatartót visszatette az éjjeli szekrényre s azután lefeküdt a párnáira.
— Haza megyek az anyához — mondta szomorúan s a szemel újra megtelelt könynyvel.

Ninuska a fejét rázta, ezzel jelezve, hogy semmit sem ért.

— De hát hogy és mikor jött ez a gondolata?

Zizi sóhajtott.
— Csak ma délután határoztam el magamat! Mikor a próbáról jöttem hazafelé, bementem a templomba. Adventi vecsernye volt s beütemeg hátulsó padba. A bünbánók zsolnákat énekelték s éppen ezt a verset:

Bűneimről rejtéd el arcod,
És töröld el vétkeimet...

Amugy is szomorú voltam, a karmester sokat gorombáskodott velem délután, azután fáztam is az őszikabátomban és eszembe jutott, hogy nincs pénzem, hogy félít vegyek és — eh, tudja, az embernek némelykor minden eszébe jut... És sirtam a templomban... Egyszer csak valaki megfogja a karomat s hozzám hajolva sálja: Zizi kisasszony! Edes galambom!... Felnezek, hát Domokosné, az otthoni szomszédunk ül mellettem... Jézus Mária! — mondom — hát maga mit csinál itt Domokosné?

— A Kató leányomat jöttem meglátogatni, aki egy nagyuri háznál szolgál — mondta — s holnap már megyek haza. Nem üzen valamit? A drága jó mamája már egy félesztendő óta fekszik. Nem lehet tudni, mi baja van, de én azt mondom, hogy a bánat pusztítja...

Azt hittem, hogy nyomban rámszakad a templom teteje s megszorítottam a Domokosné kezét és úgy kértem: drága Domokosné, ne legyen hóhér, hallgasson.

Domokosné aztán elhallgatott s együtt énekelte a többiekkel:

„Multam jó eszembe, rólad
S tétidről gondolkodom“...

Most már nem törődtem vele, ha észrevoszik is, hogy sirok, ráfektettem a fejemet a karomra és úgy zokogtam. Mikor vége lett a vecsernyének s a templom kiürült, Domokosné újra megfogta a karomat és beszélt, beszélt sokáig s ezalatt én úgy éreztem magamat, mint a cserebogár, akit gombostűszurásokkal ölnek meg.

— Olyan fehér lett a nemzetesszony haja, mint a föld, ahova a barackia elhullatja a virágát... A déleleg formája megroppant, mint a ház teteje, ha nagy vihar járt fölötte... A látása is meghibázott, a kedvét is eltemette... A gazdagsága megcsappant s az egész házatájékán olyan szomorúság ül, mint ősz felé a golya szemében... Tenni kellene valamit, Zizike... Az élet olyan rövid, mint egy délelőtt, a délhez már közel van az alkonyat s alkonyatkor már minden késő...

rikákban állanak. Hogy mi a rubrika? A' még a valami! Abba születik s abba hal meg az ember. Ami a kettő között van, az élet, szinte csak rubrika.

De minek beszélnek az én kis emberemnek; minek mondják, hogy szürke az élet, hiszen itt van az ő édes, mosolygó képecskéje, tele rózsás ragyogással. . . . Ez az egy mosolygó rubrika is derűs lenne már mindent. Csak ez az egy is, pedig hát egyéb is van még.

— Nem, nem olyan szürke a rubrikákban lefolyó élet, kis emberkém, tele leszen ragyogással, derüvel, dallal, kacagással, míg kegyelmedhez hasonló kis emberkéik lesznek a bajuszos emberek között. Csak mosolyogjon, kis fenség, és ne bántsa az élet . . .

De azért az újságot még sem szabad megenni!

Megharagszik, hogy elkobozom tőle. Ragyogó szemecskéjét tágra nyitva bámul felém, két apró kezét a papír után nyújtja. Mindene azt látszik kérdezni:

— Hogy merted elvenni tőlem, mikor az *enyém*; mikor én a szácskámba akartam gyünni. Papírhaluskát akarok enni!

A kis lába is megmozdul, mintha dobantana. Mind hiába, az újságot csak nem adom vissza. A nevető ere elkomorodik, a kis rózsás száj összeszeűsödik, — még egy pillanat s beáll a lélek fájalmát, nagy szomorúságát jelző állapot, a sírás.

Igy semmi a kis emberem sírása, de *hogy* sír, szeget üt a fejembe.

— Hát már ő is tudja, mi a ki nem elégitett vágy fájalma? És szomorkodik, ha elveszt valamit? Ni, bizony ugy van! Hogy sír, milyen öklönyi könnyek hullanak le arcára. Valóságos könnypatak zudul le kétfelül. A kezecskéje felém, a gonosz rabló felém van terjesztve, a síró szemecskéje is rám néz. Tehát tudja, hogy *miért* sír? Persze, hogy tudja. Mert mért sírna, ha nem volna miért?

— Ej, komám, — kiáltok rá, — hiszen te már egész ember vagy. Van már neked eszed. Ha sírsz a papírtól, kell, hogy legyeneszed. No, és meglehetősen értesz a következtetéshez is. Ilyen módon gondolkodol ugyanis: minden sírás kellemetlen, de legkivált a gyereksírás. En gyerekek vagyok, tehát a sírásom kellemetlen. Annyi esze csak *lesz* az édesapámnak, hogy megérti, miért sírok, hát csak *van* annyi esze is, hogy végét szakítja a kellemetlenségnek, a sírásomnak.

Es a lurkónak igaza van, mert ime, a papírost visszaadom.

Egyszerre vége a sírásnak, derűs lesz megint az arca s csak egy még le nem perdült könyvecskéje jelzi a nagy szomorúságot, mint virág kelyhén ragyogó harmat az elmult éjszakát.

— — — Es még mondja valaki, hogy fejletlen a gyerek esze. Bizony fejlett az eléggé, vagy legalább is jó erős csirák vannak benne a fejlődésre, — és hova fejlődhetne sokszor, ha a tisztelt kerteszek agyon nem művelnék?!

Es itt eszembe jut valami! — — — Hanem kegyelmed nagyon kapzsi, fenség, mert most már meg a bajuszos akar na megkaparítani.

Oda nyujtom. Nincs vele megelégedve, keveset markolhat.

Békétlenkedik.
— Tessék a hajam, mondom, azon már jobb fogás esik.

Béle is markol s erejéhez képest huzgálja; a fülemnek is jut s markolásból.

— No jó, gondolom, majd visszaadom fenségednek is, ha megne jobban a haja. Gondolom, de a szívem csak ugy repdes örömben. Milyen erős, milyen erős már a kis fiunk! Anyja, nézd csak, nézd, kiáltom és örülünk mind a ketten.

Most pedig csend legyen! Légy se zizduljon! Lábuhegyen járunk, különös gonddal nyitjuk, zárjuk az ajtókat, halkán beszélünk, vagy csak jelekkel. Es csend van a háznál. A kis ember alszik. Ott alszik a vaságycskájában. A tiszta fehér vánkuskán olyan a fejecskéje, mint egy odahullott nagy rózsza. A esőpp arcon nagy nyugalom van, csak a szácskájája mozog. Biztosan álmodik; — álmodik az ő legkedvesebb foglalkozásáról! Az édesanyjai tejet szívja biztosan. Ni, milyen szabályosan, milyen akkurátosan mozog a kis szája. Kicsike karja szét van terjesztve kétfelé, mintha csak meg akarna bennünket ölelni. Es mi nézzük ketten, nézzük hosszasan és gyönyörködve.

Es elgondolkozom az álom nagy titkán. Mert hiszen csodás az álom: testvére a halálnak, félhalál. Egy lépés választja csak el tőle.

Ha az a sepp szácska nem mozogna, ha a lehellet finom surranását nem hallanók, egészen olyan lenne az álom, mint a halál.

Az a kis mozgás, az a esőpp lehellet-surranás csak az élet az álomban, a többi mind valóságos halál.

— Halál, gondolom s megreszket a szívem ettől a gondolatától. A mi kis emberünk is meghalhat.

Es így feküdne előtünk, egészen így, csak a kis szája nem mozogna, csak a kis melle nem járna fel s le szabályosan. Es fehér lenne az arca, csupa fehér rózsza. Kis kezét nem ölelésre terjesztene szét, hanem arra, hogy elröppüljön. Így lenne! Lehetetlen! Lehetetlen! Valami belemarkol a szívembe; összerzedülök; egy önkénytelen mozdulatot tesz a kezem; megzörren a kis ágy — és — — és az alvó kis apróság felnyitja a szemét.

Ránk néz, ragyog a szeme, mosolyra húzódik szájaeszkája, mintha mondaná:

— No, ne féljete, nem mentem messze, csak az égben voltam. Angyal-pajtásámmal beszélgettem, szaladoztunk a gyöngyharmattal belépett virágos réteken, aranybányákban nyargalástunk, gyémánthomokba kutaeskát furtunk.

Jaj, de szép volt minden!

Igen, ez a beszéd sugárzik le az arcoskájáról és mi örülünk, hogy visszajött a mi kis emberünk. Minden komor gondolat elszáll lelkünk-ből, karra vesszük s ünnepljük a mi kis fenségünket olyan tiszta örömmel, amilyen az igazi fenségeknek is csak gyermekkorukban jut . . .

De hát hol vannak a kis skatulyák? . . . Mióta ez a esőpp emberke itt van köztünk, azóta különös módon minden gondolatunk csak feléje irányul. Csak ő és senki más. Sajnáljuk magunktól a falatot is, mert az emberkénk még nem ehett belőle és nagy erőnkbe kerül az okosság határai között tartani a buzgósiságunkat, hogy ne adjunk mindent a esőpp kezébe.

Amit a jelenben nem adhatunk oda, elteszszük a jövőre. Majd ha nagyobb lesz! Így kerül aztán egybe sok minden.

— Hogy eljártszik majd velem, mondogatjuk, de hogy!

A sok mindenféle között tekintélyes *összeget* képviselnek az értéketlen skatulyák legkülönbözőbb fajtái: kicsi, nagy, papír, fa, még gyufaskatulya is van köztük. Ezekből épül majd házaeska, palota és mindenféle koesi.

A kis emberkénk fog vele játszani. Ő, és örülni fog, de még hogy! Mi előre látjuk az örömet, — és drága minden kis skatulya, akar egy darab arany. Vagy hogy többet ér még az aranynál is.

Mondom is a kis emberkénknek: csak mosolyogj, neved és legyen jó kedved, gyerek, mert szép az élet. Szürkelelkű emberek látják csak feketének. Akinek jökdév van a lelkében, annak ragyog az élet. Es ehhez a jökdévhez már gyűjtjük neked a *töket*. Ott vannak a kis skatulyák, megmérhetetlen kincseshányaja ez a te jökdévednek. Hej, komám, nekem gyerekkoromban soha se volt ennyi kis skatulyám és mégis, — — — ime, csupa ragyogás az élet.

Az emberkénk nevet és vele nevetünk mind a ketten. Hát még mi lesz akkor, mi csodás kedv, ha majd itt játszik előtünk a kis skatulyákkal? Ha majd rákötí egyikre-másikra a madzagot, bele fogja cocónak magát s sölgyöve, gügyögve, selypítve végighuzza ugrálva a szobában: gyi, te gyi! Mi lesz akkor, mi csodás öröm?! . . .

Babylon még alszik.

Havas felhők nyelték el a holdvilágot.
Büszke Babylonra álmos éjjel szállott.
Komor, sötét éjjel . . . tele árnynyal, rémmel.
Kisérteket futnak egy-egy tört reménynyel.
Arcukat befösti a sötét éj korma . . .
Hangtalan a város. — Pedig mintha forna!
Eh, csupán a szélvész dübörgése hallszik.
Nagy Babylon alszik.

Mintha az éj szava hangzanék a légben:
„Aludjatok csöndben, aludjatok szépen!
Nincsen több virágom, csak egy van: az álom.
Őt fakad a lezart, fáradt szempillákban.
Álom a boldogság. Álmodjék hát róla
Büszke Babylonnak mindegyik lakója.“
Nyomában a szélvész kacagása hallszik,
— S nagy Babylon alszik.

Díszes palotákban susog az éj lágyan:
„Jól esik az álom selymes puha ágyban . . .
Hatalmasok vagytok, legyetek tovább is,
Nem ébred a tömeg, sokkal ostobább is!
Nincs bosszú Isten odaftott az égben . . .
Aludjatok csöndben, aludjatok szépen.“
— Utóán a szélvész zokogása hallszik,
— Nagy Babylon alszik.

A kis vityilókon, kunyhókon keresztül
Az altató ének ébresztővé rezdül.
Büvös a mosoly, mit az alvókra rányom.
„Aludjatok meg már durva szalma-ágyon:
Durva szalma-ágyra hajnal pirkadását;
Hajnal-pirkadásra: villám villanását.“

Az utcón a szélvész riadója hallszik.
S nagy Babylon — alszik!

Fenn az égen felhők. Lenn a földön árnyak.
Ezek itt maradnak, azok tova szállnak.
Ott: valahol messze, villám fénye lobban.
A föld szíve dobban, egyre jobban-jobban.
Ott: valahol, messze, ott, valahol távol
Nagy csillagok hullnak az eget boltjáról.
— Itt csupán a szélvész ébresztője hallszik.
S Babylon? — Még alszik!

FÖLDES IMRE.

Tallózás.

A Budapesti Napló számára írta:

ZILÁHI GYULA.

Valami furosa hangulat lep meg, amikor a mai karácsonyestére gondolok. Melankolikus érzések lo-pódzanak a lelkembe . . . Istenem! már tizenkét esztendeje, hogy idekerültem a Nemzeti Színházhoz . . .

A gondolatomak szédítő gyorsaságával intok vissza ezen a tizenkét esztendőn most, amikor az utolsó karácsonyomat töltöm itt ebben a nagy városban, amelynek a fénye, a csillogása volt az én második napom. Valami olyasiormát érzek, mint ami akkor fát, amikor önmagamról kénytelen voltam konstatálni, hogy nem születtem tragikusnak. Es mégis megyek . . . Mennem kell, mert érzem, hogy még fiatal vagyok. Nem mondhatnám, hogy olyan vigan távozom innen, mint ahogy idejöttem. De azért jókedvvel megyek a reménység karján le a vértanuk városába, hogy megkezdjem életem harmadik szakaszát: a direktorságot.

Es miközben készülődöm a bucsuzóra, tallózgatók az elmult esztendők folyton fakuló írásaimba. Senkinek sincsenek olyan értékes emlékei, mint a színészek! Mind könnyeket rejtget magában: a lélek gyöngyeit. Ha hozzányul az emlékekhez, kisarjad belőle a gyöngy. Most is szedegetem a gyöngyöket. Ki se ütődjék meg azon, ha nem mind csillog ragyogó fénynyel.

Az én szememben mindnek fénye van. . . .

Az egyik naplómba feljegyeztem az összes fel-lépésemet az elsőtől a legutóbbi szereplésemig. Egy másikba beragasztottam azokat a kritikákat, amelyek a fellépéseimről szólanak. Sok név került bele ebbe a két könybe. Ahogy böngészek bennük, fel-feltűnnek egy-egy név nyomán rég elfeledett alakok, akiknek a nevét a napírók csak muló pillanatokra hozta a nyilvánosság elé. De vannak olyanok is közöttük, akik akkor még csak tehetséges kezdők voltak, amikor engem a jó vidéki humor Sildő Zilalinak (franciásan Zsul de Zilalinak) keresztelt el.

Hegyi Aranka . . . A magyar operette-színészetnek ez a zseniális asszonya azóta nemcsak tehetségben izmosodott meg, amióta együtt játszottunk Ujvidéken. Bizony annak huszonegy éve már . . . Soványi fekete leány volt, akinek a nagy ragyogó szeméből sugárzó fény adott csak foglalt arra a granduozusan nagyszerű fejlődésre, amelyet azóta elért. Emlékszem az ő édes Marjolaine-jére, amely az újvidéki publikumot valószínűleg lázba ejtette . . .

Huszonegy éve már . . . Az idő hogy el-jár! . . . Azóta mennyi alakot teremtett meg ez a nagy asszony . . .

Es kezembe akad egy másik Marjolaineről is egy irás. A másik Kisasszony-feleségem: *Fedák Sári*, akinek az első szárnypróbálgatásánál az én karom nyujtotta a buzdító erőt.

Nyári vándorhangversenyeim programjában 1891-ben ott szerepelt Beregszász is. Ennek a kedves kis városnak az intelligens közönsége (irodalompártoló egyesülete is van!) mindig szívesen látta a magyar színészeket. En is jó reménységgel mentem oda. A programmon az én monológjaimon és tréfáimon kívül még két pont szerepelt. Az egyik *Kórody Sándor* tanárnak és szerkesztőnek a fciolvasása volt — valamelyes aktuális témáról — a másikat pedig így hirdette a műsor:

Magyar dalok.

Énekli: *Fedák Sárika* kisasszony.

Rövidruhás, csitri kis sapadt leányka volt akkor, vékonyka hanggal. Bájos megjelenés, aki meglepő bátorsággal jelent meg a pódiumon és minden lámpaláz nélkül kedvesen csicseregte el *Bokor József Kis alamuszi*-jának egyik keringőjét. Nagy sikere volt. Kedvelte, becézgette őt már akkor az egész város — amelynek azóta egyik büszkesége lett — de az a rengeteg taps, amely az énekét követte, nemcsak a

szertet kifejezése volt. Rádást is adott. Leült a zongorához és ő maga kísérte énekét, egy akkoriban divatba került népdalt, ovvel a refrénnel:

Es ilik, ilik, ilik
A magyar huszára...

Ez volt *Fedák Sári első nyilvános szereplése*. Azóta ő is primadonnasorba került. Most sokan csodálják és szeretik, akkor pedig — istenem! — ő engem csodált és szerelmes volt belém.

Ő vallotta így. Régen volt, talán igaz se volt...

Ez hivatalos okmány, pecséttel ellátva:

Igazolvány,

amelylyel az Önkéntes Tűzoltó-Egylet parancsnoksága által igazoltatik, hogy *Zilahi Gyula* ur, színész, a debreczeni önkéntes tűzoltó-egyletnek rendes tagja, szivattys.

Kelt Debreczenben, 1888 február 10.

Boczkó Sámuel

Vinkler Mór

őparancsnok

szolgálattevő segédtitk.

Amikor ezt az okmányt kiadták, a direktorom ünnepélyesen kijelentette, hogy ha még egyszer észreveszi, hogy a rejtetet tehetéseimet mások előtt fedem föl, nem pedig ő előtte, akkor vége a barátság-nak. Nem értettem, mire céloz. Csak egyszer, amikor nagyon megszorult anyagi körülmények között engem küldött el, hogy bárhonnai is szereztek pénzt, csön-des humorral jegyezte meg:

— Önnek sikerül majd, hiszen ön szivattys...

Pedig nem volt igaz. Mert ezt a szivattyzást nem értettem soha. Csak ha kellett. Talán a tűzoltói rangom adott hozzá erőt, vagy pedig ez az általános színész-talentedem bennem is megvolt: a jó Isten tudja?

A fővárosban való színészkedésem tizenkét esztendeje alatt összesen háromszáz jótékony-célú estén működtem közre. Szó sincs róla, szívesen tettem. Mert aki végigjárta a nyomorúság iskolájának néhány esztendejét, az a szó legvalószínű értelmében tudja fel-fogni, mi a jótékony-ság. De hogy számon tartom ezeket a közreműködéseket is, annak a legjobb oka: a feleségem. Mert ha néhanapján leszid a könnyelmű-ségemért (váltóírálások, kölcsönök és egyéb baráti terhek miatt) mindig gyengéden ráterelem a beszédet ezekre a jótékony estékre.

— Látod fiam, ha X. nem adja vissza a 25 pengőt, akkor azt gondolom, hogy megint felléptem egy estén, amelyről utólag sült ki, hogy jótékony-célú.

— Igen, de arra nem fizetsz rá, — legföllebb nem kapsz érte semmit!

— Persze, persze! De a fellépésem díját mégis csak odaadtam a szegényeknek... Hiszen össze-vissza többet adtam már így nekik, mint amennyit egy püspök ad!

Erre aztán megcsókol és szent a béke.

Asztaltársaságok, mentők, hordárok, színészek, diákok, cigányok! írők, művészek, gyermekek ag-gok... és a Lexikon tudná csak elsorolni, még, kik javára működtem közre. Itt őrzöm a sok köszönő levelet.

A leghálátlanabb a rendőrség volt. Amikor 1900. február 18-ikán elindultam a rendőri tisztviselő-k jótékony-célú mulatságára, a Vigadó foyerjében egy rendőr letartóztatott. Nem hitte el, hogy én is részt akarok venni a mulatságon.

— Mán ilyen ruhába nem gyün az ember bába! Oszt mé' somfordált úgy oldalt befele?

Egy rendőrkapitány mentett ki a pléhgalléros lovag vasmarkából, aki az igazolásom után nagyon elröstelekedett.

Pedig nem tehetett róla: *csirkefogónak* voltam ültözve...

Talozgatok, talozgatok...

Ahogy az írásaimat forgatom, megakasztja a merengésemet két édesen kacagó gyerekhang. És a multból egyszerre átröppennek a gondolataim a jövő-re: a magamra és ezére a két csöpp jószágára.

Erre elmúlik tőlem a keserűség, amelyet a bucszkodás fakasztott a lelkemben. És érzem megint, hogy fiatal vagyok.

Isten veled Budapest! Köszöntelek Arad!

Fehér éjszakák.

Emlékszel-e a boldog éjszakákra,
Tavaszi mámor szállt a légen át,
Kigyúlt a lelkem nagy szerelmi lázba?
S enyelgő szómat vígan hallgatád.
Egy édes nótá szalldogált körülünk,
Mesékre ez tanít ajkamat,
Ezernyi csillag szórt le fényt fölöttünk,
Suhant az óra, mint a pillanat.

Emlékszel-e, midőn nevetve jártunk,
A korzó népe vígan suttozott,
Midőn egy este csillagot imádtunk,
Hunyorgató, parányi csillagot.
Es nézte, nézte csillag lobbanását
A két hívó, rajongó kis pogány,
S magamba zártam szívem vallomását,
Hogy csillagom te vagy, ő szép leány!

Emlékszel-e, midőn a partra mentünk,
Csodás zenében összefelut a hab,
Kicsiny padon az utól megpihentünk,
Nem volt a földön nálam boldogabb.
Midőn előttem rimelésbe fogtam
S lapomra halvány fényt lóvált a hold,
És hogy az összetakolt jambusokban
Szívemnek titka mégis benne volt.

Emlékszel-e a furcsa társaságra,
Mely ott lebzelt körülöd szüntelen,
A hallgatag, jólelkű cimborákra,
Az üdvöz lestek együtt én velem.
Szerelmük bánatos szemükben égett,
Panaszló dalban fölőst a nyenyém,
Mivelhogy nincs, ki úgy szeretne téged,
A mint rajongva, hön szeretlek én.

BORSODI LAJOS.

A Nemzeti Múzeum jubileuma.

A *Budapesti Napló* számára írta:

NAMÉNYI LAJOS.

II. József császár intézkedései nyomán az öntudatra ébredező nemzet az 1790-iki országgyűlésen ősi jogai mellett nyelvének megvédése érdekében is sikra szállt. Ezzel kapcsolatban megindulnak ama törekvések, melyeknek célja az ország intézményeit a haladás szellemében átalakítani. Ez ébredező szellemnek bizonyosága, hogy a mit Bessenyei már 1781-ben „Jámbor szándéká"-val sürgetett, azt az 1790-iki országgyűlés magáévá tette és Révai lelkes igazgatására bizottságot küldött ki a „magyar tudós társaság" megalakítása érdekében. Ha ez a törekvés későbbi időkre is maradt, az ország különböző helyein nyelv-művelő társaságok alakultak és ugy Kiss János (Sopron 1790), mint Aranka György (M.-Vásárhely 1793) kísérletei eredményre vezettek. A nemzeti szellem élesztésére, a nyelv fejlesztésére nagy hatással voltak a megindult magyar bírlapok, majd utóbb a folyóiratok (Magyar Múzeum, Mindenés Gyűjtemény, Orpheus) s e célt szolgálta az 1790-iki országgyűlésen szintén szóba került magyar színészet, amelynek Kelemen László volt uttörő munkása. E mozgalmak hatása alatt állt gróf Széchenyi Ferenc is. Hozzájár a magyar történelem írott emlékeinek gyűjtéséhez s reméli, hogy utóbb „alacsonyfeü nemzete" emlékeinek gyűjteményeivel nemzetét megajándékozhatja. Így veti meg alapját nyomtatvány, kézirat, érem, rezmet-szetű képek, címerek és térképek gyűjteményével a mai Nemzeti Múzeumnak (1802. november 25.), amelynek százéves tennálási jubileumát a jövő évben ünnepli majd a nemzet.

Voitak hazánkban azelőtt is nyilvános könyvtárak. Utalhatunk a gyöngyösi szent Ferenc-rend, az egyetem, a debreczeni főiskola a nagyenyedi Bethlen-főiskola, a marosvásárnémeti kollegium, a magyarszebeni Bruckenthal, a pécsi. Kilmo püspök, az egri püspök, a marosvásárhelyi gr. Teleki, a gyulafehérvári Bathány könyvtárakra, de mindezeknek a jellegük általános. Felőlik ugy a külföldi irodalmát, mint a hazait. Széchenyi Ferenc gyűjtését azonban egy irányban fejlesztette: Bibliotheca Hungaricát, „magyar könyvtár" gyűjtött, hol megtalálhatik legyen mindaz, mi hazánk történetére vonatkozik, jelenjen az meg a külföldön vagy hazánkban. Mily nemesen gondolkodott gróf Széchenyi, azt mi sem igazolja jobban, mint a német nyelven vezetett naplójában 1802. november 25-én kelt bejegyzése és az ezt kísérő óhaja:

„1802. am 25-t. d. celebrirte ich vor den Hof-rath Lányi die Fassion über die der Nation geschenkte Sammlungen an Büchern, Münzen, Landkarten, Bildern und Wappen. — Gott gebe, dass meine Nachfolger diese zu ihren Glücke verwenden u. dadurch angeeifert gute und geschickte Bürger des Staats und getreue Untherthanen werden."

E könyvtár alapításához Kovács adta az eszmét, míg „a ritkább könyvek litteraturai, és muzeumba tartozó drágaságok firkészője, egybeszedője" — a Honművész szerint — a Széchenyi-család levéltár-noka: kobosai Tibolth Mihály volt. De Széchenyi is széleskörű levelezést folytatott, érintkezésbe lépett

antikvárusokkal, egyesekkel, hogy minél gazdagabbá, érdekesebbé tegye gyűjteményét.

A könyvek felszaporodása után még a nemzet-nek való adományozása előtt katalógust készítettett a könyvekről, hogy ezek ismeretessé váljanak. Ehhez egykori tanára, a bécsi udvari könyvtár igazgatója: Denis Mihály írja az előszót, méltatva a gróf kiváló érdemeit. Midőn a katalógus már három kötetben megjelent, nem folytatta a gróf a többi gyűjtemények lajstromát, hanem megvalósítva szándékát, a nemzetnek adományozta gyűjteményét. Ifjuságától kezdve nem szünő gondnal, nagy költ-séggel szerezte össze ez anyagot, melyek Magyarország közvetlenül vagy közvetve érdeklik — így írja nemes egyszerűséggel Ferenc király-nak előterjesztelt kérvényében — és amíg él, szándékában is van ennek gyarapítása. Kérései között ott van az, hogy az intézet (intstitutum) első termében a következő felirat alkalmazassék: Ferenc császár, Magyarország királya és József főherceg nádor idejében a Széchenyi grófok családjának magyar könyvtára a hazának szenteltetett 1802." Gondolkodását jellemzi ennek indoklása: „A folyomódót őseink példája készítette utánzásukra, a király és az ország javának előmozdítására. Szintugy erre unokának ösz-tünül szolgálhat az a felirat, amelyben nehogy hiu dicsvágygyal vádoltassék, a saját keresztnevét mel-lőzi." Az adomány 11.884, 2019 nemesi cimérből és 142 kötet térképből, rézmetszetből állott. Csak-hamar hozzáfogtak a könyvtár első órévé kine-vezett brassói Miller Jakob Ferdinánd vezetése alatt a rendezéshez s ezt elvégezve, a könyvtár 1803. december 10-én lett a nyilvánosságának átadva. Ugyan-ekkor a további könyvkészletről is újabb katalógusok jelentek meg, miket megküldött az ország egyházi és világi hatóságainak, a főpapoknak, főuraknak, számos hazai tudósaink és írónak, külföldi uralkodóknak, könyvtáraknak és tudósoknak.

A nemzet halála a köszönő levelekben nyilatkozott meg. A hatást jellemzi az a levél, mit Zechenter Antal, a prágai haditanács koncipistája, a magyar drámaírók ez érdekes alakja írt: „Excellenciódnak az a fáradhatatlan szorgalomossága, melylyel ezen hozzá hasonlíthatatlan kincset gyűjtögetve és a Haza számára, oly nagy hasznu Institutumot állított fel, maga felséges gondolkozásához egészen hasonló az egész világ tsudábtajta, kiváltóképpen a Magyar Litteratúrának pallérozásában foglalatokodók, mely nemely esztendőktől fogva tsudákozássra méltó lépéseket tett és azoknak az alacsonylelkű 's irigy embe-reknek feltételeket, akik azt egészen lenyomni ügy-keztek semmivé tette."

Az „intézet" mind nagyobb népszerűségnek örvendett, mind többen azt óhajtották, hogy ez régiség-tárral képtárral és természetrajzi gyűjteményekkel egészítsék ki és mint muzeum önálló épületben helyeztessék el. Az 1807. évben tartott országgyűlés a muzeum alapítását XXIV. törvényeikkel egyben ki-mondta és ennek ügyeit a nádorra bizta. Ugyanekkor Grassalkovich herceg a hatvani-utóban telket ajánlott fel a muzeum építésére, mit 1813-ban 95.000 ltrért adtak el és muzeumalap létesítése érdekében országos gyűj-tést rendeztek, mi négy év alatt közel félmillió forintot eredményezett. Széchenyi időközben a külföldi régi és újabb termékeit is gyűjtötte s ezt 1818. évben adta (9206 kötet és 6000 darab rézmetszet) az országos intézetnek, betétezőve ezzel nagyszabásu alkotását.

Gróf Széchenyi Ferenc lelkes pártfogója az iro-dalomnak. Mikor az 1790-iki országgyűlésen felmerült a Tudós Társaság megalakulásának eszméje, a tanács-korások ott folynak a gróf házában. S ha e törekvés még sem ért célt, jól tudjuk, idő-k multán (1825.) gróf Széchenyi Ferenc fia, a legnagyobb magyar: gróf Széchenyi István valósítja meg azt, amiben már atyja is fáradozott. Szavának súlyát, egyéniségét, talá-lóan jellemzi Kazinczy Ferenc Aranka Györgyhöz írt levelében (1789. XII. 20): Széchenyi királyi Comissárius és Főispány volt. Önként resignált. Eggy szent Hazafi. Igen tanult, igen nyájas, igen jó ember volt. Alig szerettem valaha valakit annyira, mint őtet első tekintettel; de rettegetem tőle, oly nagy volt re-verentiam. Ha ki őtet látja, hazafasságát hallja, azon-nal hozzá fog az iráshoz." Annak bizonyosságául, hogy mennyire támogatta az egykoru írótak, elégséges lesz felemlitenünk, hogy a kassai „Magyar Múzeum" szer-kesztői már be akarták szüntetni a folyóiratot, mint 1791. szeptember 21-én kelt tudósításukban írják. De Széchenyi Ferenc a kiadások fedezésére ajánkozott. Görög és Kerekes, e Bécsben élő írők is említik a gróhhoz intézett levelükben, hogy mielőtt Nápolyba utazott, „hazánk több tudósait ezer forintot megha-ladó summákkal felségitette." Romy Károly, mi-kor Széchenyinek ajánlja földrajz-statisztikai szótá-rát, honoráriumként 400 forintot kapott. Csokonainak pedig, ki már a pécsi főispáni installációkor hosszabb költeményt írt tiszteletére, 100 forintot küldött kul-

osára által, mert a könyvtári katalogus megküldésekor ódat irt elragadtatásában, lelkesen énekelve:

Széchenyi, csendes virtusa bétörő
Az ólom ének százszoros ajtait,
Es nemzetünk kertébe rakta,
A' siket Elysium babérát.

Az a 'jövendők', mi az utóvilág'
Képes piacért látom az ég alól
Felujulni, 's a' Széchenyi névvel
Hallom, az aeonokat susogni.

József császár trónralépte után, 1783-ban Horvátország báni helytartója volt, két évvel utóbb pedig a pécsi kerület főnökévé nevezték ki, de mikor meggyőződött, hogy hivatala összeütközésbe hozta őt hazájával, nemzetével, elmozdítását megelőzve, lemondott. Kitüntetésben többször volt része. Így mikor Nápolyban járt, hova elvitte a magyar királyi koronázás emlékművét, a St-Januario-rend lovagja. 1803-ban pedig a király esküvője ok az aranygyapjas-rend tulajdonosa lett. Utolsó éveit visszavonultságban töltötte, egyedül vallásos érzelmeit követve, míg 1820. december 20-án meghalt.

A Nemzeti Múzeum első igazgatója: Miller Jakab Ferdinánd (1802—1823.) különösen a könyvtár rendezése körül szerzett érdemeket; utóda: Haliczky Antal, helyettes igazgatónak ideje alatt (1823—1837.) a régiségért ejlődik; Horvát István (1837—1843.) a múzeum építésével viszi előbbre ez ügyet. Kubinyi Ágoston alatt (1843—1869.) a képtár ügye haladt előre és ekkor létesült a mai múzeum-kert. Pulszky Ferenc (1869—1894.) nevéhez fűződik a tudományos munkásság és a fejlődés korszaka míg a jelen igazgatója: Szalay Imre büszkén utalhat ama nagymérvű fejlődésre, mit a Nemzeti Múzeum legutóbbi időkre felmutathat s mit a párisi világgiallítás alkalmával a külföldnek általános tetszése és nagy érdeklődése mellett is bemutatott. Epp ily kiváló érdemeket szereztek az igazgató-örök, kiknek vezetésére lett a könyvtár bízva. Ennek élén Milleren és Horváthon kívül állott Mátray Gábor (1846—1875.) kinek működése alatt Barna Ferdinánd (1869—1875.) a müncheni állami és udvari könyvtár szakrendszere alapján vitte végbe a könyvtár mostani osztályozását. Fraknoi Vilmos (1876—1879.) bár rövid ideig volt igazgató-öre a Nemzeti Múzeum könyvtárának, ez idő alatt számos oly intézkedést léptetett életbe, melyekről mindenkor nagy elismeréssel fog megemlékezni a magyar bibliográfia. Így kezdeményezésére irányult a figyelem a régi nyomtatványok felé és a régi kötési táblák vizsgálata alá vétele által 45 oly magyar régi nyomtatvány került elő, melyek addig teljesen ismeretlenek voltak. Ugyancsak Fraknoi Vilmos iniciatívájára indult meg a családi levéltáraknak a Nemzeti Múzeumban örök időkre való letéteményezése, mely ma több mint 50 család levéltárát őrzi. Fraknoi nevéhez fűződik a „Magyar Könyvzemle” megindítása is, mely ma is, dr. Schönher Gyula jeles szerkesztésében a hazai bibliográfiai eszmék egyedüli terjesztője. A Fraknoi által létesített könyv- és oklevélgiallítás adott impulzust arra, hogy Majláth Béla ideje alatt (1879—1893.) létrejött 1882-ben az első könyvkiallítás. Ez időben létesült id. Szinyey József kezdeményezésére az oly nagy becses bíró hírlapkönyvtár. Id. Szinyei József

helyettes-könyvtárór (1893—1894.) után Fejérfalvi László neveztetett ki a könyvtár élére (1894.), ki előszerű intézkedéseivel, fáradhatatlan, körültekintő munkásságával, a gyarapodás szempontjából korszakalkotó jelentőségű tervezetével, a nyomdatermek tudományos célokra szolgáló köteles példányainak beszerzésére irányuló törekvéseivel, mit utóbb az országgyűlés 1897. XLI. t. c. törvényével emelt, szerzett elővételten érdemeket.

A százéves jubileum alkalmát a kormány is megragadta, hogy minél impozánsabbá, minél fényesebbé tegye a Nemzeti Múzeum jövő évi ünnepét. De amint a kormány megtett mindent ez ünnepély érdekében, úgy a társadalomnak is ki kell vennie részét az ünnepélyből. Így ha már a Guttenberg-jubileumkor el is maradt, ezáltal kellene megvalósítani a könyvtári kiállítás eszméjét. Épp így ez időpontot véljük legalkalmasabbnak, hogy hazánkban is megalkuljon a bibliográfiai társaság. Mert ez az a tényszerű, mely egyesítve könyvtárügyekkel foglalkozókat, hivatva van tudományos téren is előbbre vinni a könyvtárak ügyét, úgy amint ezt már évtizedek óta észlelhetjük a külföldön.

Kozmetikai tudnivalók.

A Budapesti Napló számára írta:

Dr. WEYNER EMIL.

Kozmetika! Kevés szó van, amelynek oly hűvös, titokzatos és mégis annyira különböző alakban nyilvánuló hatása volna, mint a széplés tudományának, a kozmetikának. A fiatal leány mosolygó rózsás arca a kozmetikában segítőkészül keres, a hiúság meg akarja találni benne vágyainak teljesülését. A kozmetika köpenyge alatt — sajnos — annyi charlatánéria rejtőzik még manap is, mint XV. Lajos idejében, amikor az olasz kalandor Cagliostro sok aranyakért mérte fiatalok elixírjét, az *Eau de Jouvence*. Ez anyag nem használt semmit, de megfelelő reklámmal annyira vitte Cagliostro, hogy reggeltől estig el volt foglalva és nem volt társaságbeli hölgy, aki nem élt volna rendeleitei értelmében. Az új századnak tartozunk avval, hogy embertársainkat megóvjuk ártó ingredienciák káros hatásától s időnként egyről-másról felvilágosítást nyújtvá, hasznos ismeretek birtokosává tegyük őket. Alább néhány hasznos tudnivalóval szolgálunk a kozmetika köréből.

A jó teint.

A nők örökkön ismétlődő kívánsága: a jó teint. Mi a jó teint? A laikusnak igen sok teint „jó teint”, ami a szakértő szemében nem az. Orvos-kozmetikai szempontból ugyanis a jó teint megbirálásánál az arcbőr színe, fénye teltsége, tisztasága, átlátszó volta s puhassága jön számításba. Az abszolút jó teint-et definiálni nem lehet. Minden fajnak, törzsnek megvan a maga specifikus szép teintje. Legjobban jellemzi ezt az, hogy egy kékszemű, szőkehajú asszonynak bámulatosan jól álló világos „átlátszó” bőre határo-

zotta kárára volna, sőt elcsúfítana bármely fekete-fürtű bogárszemű barna szépséget. A jó teint eléréséhez viz kell. Általánosságban ismert, hogy az asszonyok és leányok mily előszeretettel mosakodnak esővizben és márciusi hóban. Sokaknak egyedüli szépség-szere ez. Meghallja ezt a férfi és félcaag; kaog azon, hogy élettársa esővizet gyűjt és lehuzza üvegekbe és mosdik vele kétszer is napjában, hogy attól szépüljön. Pedig a leányoknak és asszonyoknak igazuk van. Mert az esővíz és márciusi hó: puha vizes és sez igen jó hatással van bármilyen teintre is. Ellenlétben velük a kemény víz mézstartalma miatt hátrazottan káros az arcbőrre, mert azt hámilóvá, érdessé teszi.

Kérdés, hogy milyen hőfoku vizet használjunk? A hideg víz nem ajánlatos, mert érdessé teszi a bőrt, és főleg azért, mert az arcbőr, piszkát nem távolítja jól el. A forró víz rendszeres használata kiszáritja a bőrt és idő előtti ráncossá teszi. Nem tudom eléggé dicsőíteni a langyos és állott vizet, amely a bőrt simává, puhává teszi. Aki jó teint akar, az soha ki nem írthatólag véssé emlékébe a második követelményt, mely a smink és ipari krémek teljes mellőzéséből áll. Élő szóval és tollal sokat harcoltam már a kenőcsök ellen, amelyek rontják az arcbőrt. Csak egy példát hozok fel. Az arcfehéritő kenőcsök között aránylag legkevesebbet ártók a zinkenkenőcsök. Az orvosok cinkenőcsőt olyan bajoknál rendelnek, ahol száritani akarnak. Egészséges arcbőrre alkalmazva a zinkenőcsőt — úgy ahogy az ilyen krémeket hosszabban használják — olyan száritó hatást érünk el, melynek eredményeképpen sárga rugalmatlan teint-t nyerünk, olyant, mely egykori üde voltát már nem nyeri vissza.

Ráncok.

Sok mindent ajánlottak és ajánlanak ráncok ellen. A híres divák nyers hust raknak az arcukra, mások szalicilsavat oldanak eau de Cologneba és evvel locsolják arcukat, hogy a ráncok képződését megakadályozzák, vagy hogy a már meglévő ráncokat eltüntessék. Ezeknek az eljárásoknak gyakorlati eredményük nincs.

A kozmetikai gyakorlatban régebben sminkeket, fehéritő pasztákat rendeltek, melyekkel a ráncgödröket kitöltötték s a ráncot elsimították. Természetes azonban, hogy a smink színe és az arcbőr színe közt differencia lévén, kénytelenek voltak az egész arcot sminkkel bekenni, ami azonnal fölismerhető volt. Különösen nappal, a ráncoknak ilyen kezelése ellen még az is szól, hogy eme kenőcsök által a ráncok szélesbülnek, hosszabbodnak és mélyebbednek, sőt a számuk is nagyobb lesz.

A franciák a ráncok ellen divatba hozták az emallirozást. Az egész arcot emai masszával bevonják és erre ráfestik a testszint. Az emallirozásnak óriási hátrányai vannak. Az arcbőr nem transpirálhat s az emallirozott nő nem nevetget, nem sírhat, mert ki van téve annak, hogy az emai megreped, és azt állandóan javíttatni, foltoztatni nem kellemes mulatság.

Ujabb idők tudományos vizsgálatainak eredménye az, hogy a kellő aromaszázás egyetlen vizsgálódója a ráncok fejlődésének és egyetlen vizsgálódója a már képződött ráncoknak. Azt mondtam, hogy kellő aromaszázás. Ugyanis gyakran láttam, hogy aromaszázással többet ártanak még az azt foglalkozásterüleget őröző masszások, mint használnak. Tekintetbe kell ugyanis venni a ráncok előidőzójét. Ráncokat a bőr ruganyos rostjainak megfogyása, a bőr alatti kötőszövet zsirtartalmainak eltűnése, vagy az izmoknak egy bizonyos irányban kifejlődése (mimikus ráncok) okozhatnak. Számításba kell az előidőzést az elérendő eredmény érdekében főleg és első sorban azért venni, mert magának az aromaszázásnak két fajtát különböztetjük meg.

Amidőn könnyen felszívódó zsirokból összetett kenőcsöket masszálunk, száraz masszás-t végezzünk. Mindezeket tudva és szem előtt tartva, aromaszázással a legideálisabb eredményt érjük el. Az idő befolyásának senki sem állhat ellent, de feltétlen bizonyos az is, hogy a kor, testi és lelki betegségek okozta ráncok a szem körül és a homlok, száj és orr körül való ráncok is később fejlődnek és a már kifejlődötték elsimulnak az aromaszázásra.

Szeplők, májfoltok és anyajegyek.

Foltos az arcom! Ez a hölgyek rendes panaszta tavasszal és nyáron. Ezek a foltok rendszerint nem egyebek, mint a bőr festékeit. Leggyakoribbak a szőkeknél és vöröshajuaknál látható apróbb, néha nagyobb, nem fájdalmas, nem viszkető foltok, melyeket szeplőknek nevezünk. Ezek rendszeren egyébként világos bőrűeknél mutatkoznak s a hatodik életév előtt ritkán lépnek föl. Még ritkábbak a negyvenedik életéven felül. Nyáron intenzívebbek, mint télen. Ugyancsak gyakoriak a katonáknál, tengerészeknél és gazdászoknál, akik a nap hevének állandóan ki vannak téve, az egész arcon egyenletesen fellépő

A világ napról-napra újból teremődik s mi emberek az Alkotó kénszermunkatársai vagyunk.

A Halál előfizetési ára az Élet; az Élet utófizetési ára a Halál.

A világgyötem az Istenség tükre. Tükör, amely kisebb-nagyobb darabokra törött. Boldog, nem tud hova lenni örmében, aki véletlenül szomszédos, egymáshoz illeszthető, egybecsináló két darabkára akad

Oh, ha a végzet olyan lassan járna mint némely hatósági végzés...

„Az Urnak ad, ki a szegénynek ad.” Cankhogy ez a legelőkelőbb takarékpénztár is leszállította a betéti kamatját. Manap a jölettekből is kevesebb megnyugvást merit lelünk mint valamikor régen.

Nemes erény a hála, de a fehér hollónál is ritkább. A budapesti patikák közt is csak egy van címezve „az isteni Gondviseléshez...”

Sok firmát tudok, ahol kevés a spiritus, de a világért sem iratnak ki, hogy „korlátozott pálinkamérés.”

Jónás próféta a nagy látnokoknak csak amolyan duodec-kiadása volt — in unsum delphini.

Méry Károly.

Az elrabolt menyasszony.

Amerikai rémdráma
4 felvonásban és látkabban egy előjellel.

SZEMÉLYEK:

- A milliomos.
- A felesége
- A leányuk.
- A gazember.
- A fess katonatiszt.
- Fogadós.
- Indián.
- Ló.

Előjáték. Összekülönbözés.

I. felv. 1. Jel. A leányrablás.

II. felv. 1. Jel. Utána!

III. felv. 1. Jel. Megvan!

IV. felv. 1. Jel. A fogadóban.

V. felv. 1. Jel. Hazafelé.

VI. felv. 1. Jel. Otthon!

VII. felv. 1. Jel. A harc.

VIII. felv. 1. Jel. Győzelem!

IX. felv. 1. Jel. A fogadó előtt.

X. felv. 1. Jel. Nyomában.

pigmentációk; az ilyen arcot leégett, napsütötte arcnak nevezük.

Ritkábbak a nagyobb különálló foltok, a májfoltok, amelyek rendszerint hőgyéknél láthatók. (Májbetegséggel ezek nuxusban nincsenek.) Mindezeknek a foltoknak a kezelése jó ideig egyedül és kizárólag parfümeurök és gyári kémikusok birodalmát képezte. Így aztán iorgalomban vannak mindenféle kenőcsök és egyebek, amelyek nem a szeplők eltávolítására, hanem azok palástolására, fedésére szolgálnak, tekintet nélkül a mérgező hatásra vagy a lokális ártó befolyásra. A modern kozmetika ezekkel szemben hámlésválasztó pasztákat ajánl, melyek rövid idő alatt a szeplőket, májfoltokat a tisztítlan felhámot leválasztják, amelynek helyébe tolméküli, sima felületű, üde arcbőr lép. Az anyagjegyek kurája tisztára orvos kezébe való.

A haj.

Teljesen mellőzöm ez alkalommal a hajhullások előidéző okait, megakadályozásuk módjait, a kereskedésbeli hajvizek és hajszeszek hasznos vagy haszontalan voltát és egyéb a hajak kozmetikumára vonatkozó tudnivalókat. Röviden csak három dologról akarok megemlékezni.

Tapasztalom, hogy a fejbőr mosását nálunk igen elhanyagolják. Arcunkat, kezünket, testünk köztakaróját ifrűsztyük, mossuk naponta vízzel és szappannal. Es bőrünnök éppen azt a részt, amely leghamarabb lesz telve piszokkal és a zsímirigyek bomló váladékával, ahol ez a piszok legtöbbször megmarad — nem mossuk. Rossz szokás ez. Ajánlom a legalább kéthetenként való fejbőrmosást.

Óvatosságot ajánlok a hajfestésmód és hajfesték megválasztásánál, mert alig van kozmetikum, amelylyel annyi ártalmat okoztak már, mint a hajfestékekkel. Ezek részben mérges hatásúak, károsak az egészségre, részben pedig nem adják meg a valódi hajnak megfelelő szint és árnyalatot és nem adnak a hajnak fényt annyit sem, amely a legfénytelenebb festetlen hajnak is van. Egy mód van, melylyel ősz hajat ártalom nélkül, a valódinak teljesen megfelelőleg sötétíteni képesek vagyunk. Ez az úgynevezett keleti hajfestés, melyet az karakterizál, hogy a festett haj a festetlenő meg nem különböztethető.

Az úgynevezett szőrtelenítőkre, melyeket uton-utófélen hirdetnek megjegyzem, hogy azok legnagyobb része arzént tartalmaz s így nemcsak hogy veszedel-

mes, de gyakori használat után a bőrrőn foltok maradnak utána. Kellemetlen helyen ülő szőrők eltávolításának módja vagy villanyos eljárás vagy a röntgenezés.

Karácsonyi bevásárlás alkalmával tekintsük meg Kertész Tódor ujonnan megnagyobbított gyermekjátékára osztályában a karácsonyi időnyre érkezett új játék- és társasjáték-külföldességeket. Új! Ping-pong vagy asztali tenisz frt 150-160 kezdve. Új! Football-tábla társasjáték frt 2.—. Salta! frt 2.—. Ezer és ezerféle csillogó karácsonyfadísz! Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld Kertész Tódor, Kristóf-tér.

A legszebb és leghálódatosabb karácsonyi ajándék egy zongora, pianó vagy harmonium, melyeket igen olcsón és a legjobb kivitelben szeresheti be ÉDER ANTAL GYULA, 1846 óta fennálló zongora-raktárában Budapest, IV., Váci-utca 28., a hol új, erős szerkezetű zongorák barna-fabán 250 frttól, fekete-fabán aranyozottakkal 300 frttól, új pianók 200 frttól, új harmoniumok pedig 35 frttól kezdve nagy választékban kaphatók; eddig több mint 3500 db hangszert elárultott. Kínérő árjegyzék díjmentesen, eladás részlegzetes mellett is.

Magyarország legnagyobb selyemáruházában FISCHER SIMON és TSAI-nál BUDAPEST, Bécsi-utca 7. és Deák Ferenc-utca 12. A karácsonyi vásár folyamathban van.

Társasjátékok, gazdasági kötéllárak, kender, kőc, orvosi kötszerek, tornaszekők, halók tornacipők valódi orosz sárcipők, fehérnhartertők, kókusz-szőnyegek, pongyvak és zsinetek leg-uticabb forrása Seffer Antal, Budapest, IV. kerület, Károly-utca, boltszám 12. (Központi városház.) Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

Most jelent meg a Kiváló műlapok jegyzéke szines képekkel, melyeket kívánatra minden műbarátnak készséggel megküld teljesen díjtalanul a „Könyves Kálmán“ magyar műkiadó-társaság Budapest, VIII., Kerepesi-ut 17.

Karácsonyi alkalom! 1 liter jó rum 1 csomag teával frt. 1.— 1 pintes ivog brazil rum frt. 1.20 1 literes Ankol rum frt. 1.— 1 Jamkai rum 1 sz. finom frt. 1.15 1/2 kilo család tea frt. 2.— 1/2 angol reggeli tea frt. 2.50 1/2 finom Melange tea frt. 3.— teatormek a legkiválóbb fajokból frt. 1.50 — 2.— orosz tea 20, 30, 40, kros. dobozokban kaphatók színesen teakereskedésben. Budapest, VI. Váci-körút 9. Szereszen-utca sarok.

Férfi-ruha áruház. LEITERSDORFER D. és FIA BUDAPEST, IV., KORONAHERCEG-UTCA 6. Yárosi utazó, gazdasági bundák, téli kabátok, Saco öltözetek, haló-köntös, nagy választékban. Jutányos árak.

Tek. Csillag Anna úrnőnek. A szőlőst Csillag-Anna úrnőnek kiváló szolgálattal tett nekem a szert drámam értesitem, hogy használata alól rövid idő alatt oly hatást éretem el, hogy minden ismerősem és barátomnak a legmegelőbb ajánlani fogom. Bécs, 1897. február 2-án. Sandrock, a ca. és kir. Burgtheater tagja. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem küldjön jó kezeséből újból 2 tégelyt. Guttman, főköszel neje, Dorothea, Dornbadstr. 1. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Küldjön a szert címre ismét egy tégelyt haj-nővesztő kezeséből postautánvétellel. Gardier Camilla, tábornok neje, Graz, Kacianergasse 11. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem postautánvétellel egy tégelyt kitűnő haj-kezeséből küldeni. Mattornich Vilma grófnő Hubert-kassély, Moran mellett. Igen tisztelt Csillag Anna úrnőnek. Kérem részemre még egy tégelyt jó kezeséből küldeni. Az eddigi eredményem: igen meg vagyok elégedve. Mály Etolka, Körényeszi enő neje, Temesvár. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem postautánvétellel egy doboz csodálatos ke-ze-séből küldeni. Dr. Zepoll A., fűrésztörő, Ernstedt, Szászán. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem híres kezeséből ismét egy tégelyt postau-tánvétellel küldeni. Gróf Szűchányi, Mária, Komárom. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem kezeséből kérem megint egy tégelyt küldeni. Potocki gróf, Buda, Lemberg mellett. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérek híres kezeséből ajánlott küldéssel újból egy tégelyt. Klemann gróf, Rómán, Udátelep. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem jó kezeséből egy tégelyt utánvétellel küldeni, mindig meg vagyok vele elégedve. Dorn Anna Gross Soding, gr. Kőse Bahn. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem postautánvétellel 2 tégelyt hajkezeséből küldeni. Meg vagyok leve a kezes gyors és jó hatá-sával. Hajam az időből időben bámulatosan nő s szonkról mindenütt el haját kelenkzik. Kezesét mindenkinek a legmegelőbb ajánlom. Zedwitz E. W. grófnő, Unter-Nouburg bei Asch, Böhmen. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem egy tégelyt kitűnő kezeséből postaután-vétellel küldeni. Német-Ujvár. Sommer M.

En Csillag Anna 185 cm. hosszú Loreley-hajamat az általam föl-talált hajkezes 14 rónapi használatá után nyer-tem. Ezen kezes a legjobb szer a haj szőla-sára, a haj növesének előmozdítására, a hajtalaj erősítésére, melyet eddig elismertek. Uraknál erős szálánövést segít elő s már rövid használat után úgy a haj, mint szakállam termé-szetes fényt és tömörséget kölcsönöz az emberi kor legvégsőbb határáig. Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 frt. Postai szétküldés naponta az összes előzetes beküldése vagy utánvét mellett az egész világra a gyárból, hova a rendelések intézendők. Csillag Anna BÉCS, I., Seilergasse 5. BERLIN, Friedrichstrasse 56. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Ajánlás folytán tojós hó előjén vettem kezynél egy tégelyt hajkezesből. A kezesnek köszönhetem, hogy hajhullásom megszűnt. Kérem az én, valamint barátom részre 2 tégelyt hajkezesből küldeni postau-tánvétellel. Tisztelettel Winkler Josefina Krém, Ob. Lauerstrasse 1. I. I. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Ma délután kézbesítették a rendelésemet és midőn azért köszönetet mondtam, meg vagyok győződve, hogy az oly jó, mint a milyennek barátom ajánlotta. Mellőztem küldök 15 lírát. Kitűnő tisztelettel Eichenhorn Berta Giugliola 2. Villa Pucini, Firenze. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Van szerencsém értesíteni, hogy a küldött kezesből megkaptam, fogadja érte köszönetem. A kezes kiváló hatása egész boldogságra tesz engem, mert hajnövelem most épp oly ócsa, mint annakelőtte. Midőn temé-telton köszönetem tejezem ki, kérem az alábbi címre, ajánlatom folytán, egy tégelyt hajnövesztő-kezeséből küldeni. Wiedlawsky Teréz urhölgynek Solmsa 9. sz., Leobersdorf mellett. Dinzer Mária Bécsujhely. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem részemre postautánvétellel egy tégelyt hajnövesztő-kezesből a már volt minőségben küldeni. Hohenthal hercegnő szül. Helm hercegnő All-Aussee.

Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem postautánvétellel ismét 2 tégelyt kitűnő hajkezeséből küldeni postautánvétellel. Baumgarten Emilia Siegr. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem küldjön kitűnő hajkezeséből egy tégelyt utánvétellel. Starhemberg Guidó gróf. Kőrös. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Híres Csillag-féle kezeséből szíveskedjen postau-tánvétellel felni címre küldeni. Tisztelettel. Markovics A. kapitányi hölgy Gróf, Technikerstrasse 9. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem kitűnő kezeséből egy tégelyt küldeni. Gynka Péter stud. med. Bécs, Allg. Krankenhaus. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem postautánvétellel híres hajkezeséből 2 tégelyt postautánvétellel küldeni, használati utasítással együtt. Tisztelettel Godzinsky Leó Jászai, Galitsa. Mme Csillag Anna. Kérem címre egy tégelyt, postautánvétellel mellett, küldeni. Tisztelettel. Nadansky Emilia 6 hűségű Hohenlohe hgnő Komornája. Chateau de Roncy. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem kitűnő hajkezeséből egy tégelyt küldeni. Liebaj Lajos lovag Reichenberg. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérem kitűnő hajkezeséből ismét egy tégelyt cí-mre küldeni. Garolth hercegnő, Cöthen (Anhalt). Csillag Anna úrnőnek. Küldjön híres kezeséből egy tégelyt címemre. Rinaldini Rosa bárónő Trieste, Piazza Stazione 4. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Híres hajkezeséből kérek még egy tégelyt. Couray Felix gróf Bécs. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Kérek postautánvétellel 2 tégelyt kitűnő hajke-ze-séből. Gróf Esterházy Imre Bakonyi-Szt.-László. Tek. Csillag Anna úrnőnek. Legyen szíves kitűnően bevált kezeséből 3 tégelyt küldeni. Eberstein Girard Jak Trieste.

Stollwerck
Osztr. cs. és m. kir. udvari
csokoládé gyárak
KÖLN és POZSONY.

Stollwerck-féle

csokoládé elismert legjobb
és **sas-cacao** minőségű.
Mindenütt kapható.

DISKRET BETEGSÉGEK

elsőrendű gyógyító intézete
BUDAPEST.

KATAPHORESE.

ÚJ GYÓGYMÓD!

Főülmulthatatlan gyógyhatású

**Ideg-, Nemi-, Bőr-,
Vérbetegségek és
Gyengeségi-állapotok,
Impotencia** gyökeres gyógyítására.

Tapasztalt radikális és gyors eredmények folytán honorárium teljes győgsiker után fizethető.

Paratlan sikerű eredményei folytán
általánosán kitérőnek elismert

hydro-elektrotherapiai intézetet

a modern Hygienea és legújabb orvosi technika elsőrendű vívmányai szerint berendezett gyegyművekkel

Budapest, Teréz-körút 44. I. emelet

Dr. MITZGER TIVADAR

Az ideg és nemi betegségek gyógyítása.
Gyengeségi állapotok, impotencia.
Kataphoresis Gyógyászat.

Bűnök a nemi életben és azok hatással orvosi munkák szerzőjének személyes vezetése alatt, nőtől egész nap.

Levelekre díjmentesen válaszolunk.
Prospectus ingyen.

NAGY KARÁCSONYI VÁSAR

rendkívül leszállított árak mellett

Lukács Mór
Bpest, VIII., József-körút 77/79.

uri- és nődivat-áruházában
Dívat flanelok 17 kről 29 krig
Duplaszeles divatkolmek legújabb divatú 34 kről 55 krig
120 cm. homespan-zsövet 78 kr.
120 cm. divatszövetek frt. 30-1.50-ig
Nagy ebédli-szönyegek Jule szimrta
35 mtr. 7.35
Nagy ebédli-szönyegek, dubl, semina rojtos 2 1/2 méter 8.50
Nyírott és Aszlamter szönyegek, ágycelk. Agy- os asztalterítők 3.50 krajcártól 3.50 krig készletbe
Futószönyegek, 12 kről 78-ig. Nyírott 98-210-ig.
Szövetfüggönyök, csipke- és applikált függönyök nagy választékban és rendkívül olcsón.
Videki megrendelések pontosan, utánvétel mellett eszközöltetnek.

Guzikenőcs

Törv. védve. Minden élpőrt 1 évi írásbeli jóváállást vállalok, ha Guzi kenőcsrel, melyet ingyen adok lelkem, a fűzőtör rendesen ki van zárva. Posta költségére küldöm nem megfellelőért a pont vizsgaszámom. Mertőknek elengedő, ha hársimán egy papírra írva a lábaitp körvonalát lerajzoljuk.
Képes Árjegyzékem ingyen. Kizárólag magyar gyártású.

Elegans gavalér vix füző cipő — 3.20	Berjábőr, csizma elegáns kivitel, hal- bőgággal, vízmentesítő gázszövetek — 8.-	stropókában női 40, férfi — 1.20
Krósvix sima cipő — 3.20	Haltas csizma teljes vízmentes erős kivitel, nyelvir borítottással — 4.50	Gyermek cipő, erős kivitelben 4 évig — 1.80
Elegans oroszlelkű csipke, posztó szar — 3.80	Haltas csizma teljes vízmentes erős kivitel, nyelvir borítottással — 4.50	Kamaszló fűző vagy dísznőbőrű — 2.20
Eleg. orosz. fűző cipő 4.-	Haltas csizma teljes vízmentes erős kivitel, nyelvir borítottással — 4.50	Férfi v. női reggeli cipő — 1.20
Szállalok. gavl. fűző cipő 4.-	Haltas csizma teljes vízmentes erős kivitel, nyelvir borítottással — 4.50	Földfűző eleg. gavl. fűzős cipő párizsi dívat, box v. kény. gavl. cipő, eleg. szalag fűző 4.50, női ugrasz — 4.-
Legújabb találmányom az elengedő talpbőrű, oroszlelkű morvinszőrű, a leg- egyszerűsödőbb viselőreuma bőg lábak a meghűlés ellen, ki egy pár orvosi, vagy a fűzőtör rendesen készítesz, ingyen kapja. Mindelvé párja 1 frt.	Haltas csizma teljes vízmentes erős kivitel, nyelvir borítottással — 4.50	Női zerge, fűző vagy csizma, erős kivitel Oroszlelkű, fűző vagy csizma oroszlelkű — 3.40
Budapest, Teréz-körút 44. I. emelet	Haltas csizma teljes vízmentes erős kivitel, nyelvir borítottással — 4.50	Bárnyálbőrű fűző, prémazselygelyű — 3.80

AGULÁR IGNÁC

Budapest, Deák-tér 6.

Legalkalmasabb karácsonyi ajándék nők számára.

A HÉT Szakácskönyve.

Ara szép vászonkötésben 5 korona.
Kapható minden könyvesboltban
és
A HÉT kiadóhivatalában.

Klasszikus, elmés és tanulságos szép könyv.
Egy füst alatt megrendelhető:

A HÉT vasárnapoként megjelenő híres jó folyóirat.
Szerkeszti és kiadja:
KISS JÓZSEF.
Ara egész évre 20 korona.
Kiadóhivatal:
BUDAPEST.
VIII., Röck Szilárd-utca 18. szám.

Férflak ingyen kapnak

egy legjobb találmányú gyógyszer, melylyel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki ezíránt ír, kap egy próbacsomagot. Egy 100 oldalas könyvet postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg, kik fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E célből elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszerrel felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E házisszerrel a baj odanaz gyógyítható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszer közvetlen hat azon szervekre, melyek erőt szűkelegnek, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Oregok és fiatalok írhatnak a State Medical Institut'-nak alanti címen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetk. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonukat nem hagyhatják el. A próbaküldemény bebizonyítja, hogy mily könnyen lehet e veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki írhat a gyógyszerért bárhonnét is magvarul, mire nekik kézfelvilágosító könyvvel együtt. Írjon azonnal. A küldemény oly széken van csomagolva, hogy tartalmát senki sem gyanítja. A levelek köv.közöleg címzendők: State Medical Institute, 9. Elektrom Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentesítendő.

PAPIER WILNSI

Több mint 30 esztendője csálhatatlan szer, hogy a meit bantalmait, zsábot, nyakfájást, rheumatizmust, fogságrázkást a leggyorsabb módon gyógyítsuk. Tessed: a Wilmsi nevet kérdi.
Paris, 31 Rue de Seine, Paris.
Kapható Budapesten Török Józsefnél.

Seabury & Jonnson

Benson-flastroma

a leghatásosabb szer
Rheumatismus, derékfájás,
comb-fájás, hátfájás,
mellfájás, köhögés,
mindennemű meghűlés ellen.
Ovakodjunk minden értéktelen utánzásról!
Kapható dr. Egger Leo és Török József
gyógyszertárában Budapesten.
Hamburgban: Louis Ritz & Co.

Titkos betegségek szakorvosa

gyanásit, gyors, alapos és könyelmes módon biztos gyógyulást óhajto szenvedőknek. 20 éves kórhat és magánygyakorlat tapasztalásainál leggyorsabban ajánlható

Dr. CZINCZAR J.

egyetem. orvosmester
egyetmi főorvosnak és nékmeti foglalkozást savar nekül mindennemű bármily régi kórhat
Nemi betegségeket
ugymint húgyvesefolyást, hólyag- és vizeletibajokat, bujakáros sebeket, syphilit, önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmakacsabb bérbetegségeket és szépséghibákat, továbbá
Nemi gyengeségi állapotokat (impotencia)
meglepo biztos eredménynyel gyorsan a legújabb módon.
Bendelő-intézet: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. sz. I. e.
Bendelés: délelőtt 10-4-ig, délután 6-8-ig.
Küldő várótermek. Küldő be- és kijárat.
Levelekre rögtön válasz.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAPLAN PAPLAN PAPLAN

1 kivethető matraca — 10.-	1 acél sodrony ágybetét — 4.50
1 rouge paplan — 2.50	1 sengerifű matraca — 5.-
1 prima — 2.50	1 kőszőr — 12.-
1 csobnir paplan — 3.40	1 ablak köper függöny — 1.50
1 szőnyeg — 3.50	1 tüsző — 4.50
1 selyem álmás paplan — 4.80	1 gyapjú — 2.50
1 fodra selyem ad. papl. 12.50	1 ágyl. asztalterítő bouret — 5.50
1 jó vászon paplan lepedő 2.-	1 nagy szobaszőnyeg — 8.30
1 ágyl. 1.30	1 gyapjú — 2.50
1 ágyl. 2.50	1 ágyl. I. — 0.85
1 jó lepedő — 1.60	1 ágyl. II. — 1.50
1 téli pokróc — 4.80	1 mtr. jó futószőnyeg — 4.40
1 szép fali szőnyeg — 7.50	1 mintaköt — 7.75

GICHNER JANOS
paplan, matraca és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktára
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentesen küldök. Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem teszek áruk károsítását, vagy a postá várszalak.

A fiatalság
tudja, hogy egészsége helyreállítására nem szükséges külföldi szerzekhez fordulnia, mert valamennyit felülmúlja biztos és gyors gyógyító-csejével a
SANTAL-EGGER
Orvosok és más férfiak egyaránt dicsérik kitérő hatását azon bajoknál, hol Santal-olaj, Copalva vagy Cubeba van javaslva. 1 üveg ára 3 kor. Vidékre a pézr elcsétes beküldése után bérmentese 3.40 kor. Csak a törvényesen védett „Tigrisfaj” védjeggyel valódi. Főraktár: NADOR-GYÓGSZERTÁR BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 17.

A „KIS LAP”

mely a 7-12 éves gyermekek legkedveltebb képes újsága, harminczegyedik évfolyamával lép immár olvasói elé. Szerkesztik: Forgó bácsi és Roboz Andor.

A „KIS LAP” hetenként a lehető legváltozatosabb tartalommal jelenik meg.
 A „KIS LAP” kiváló írók tollából megjelent közleményei a legkülönbözőbb tárgykörből merítvék. Hosszabb és rövidebb elbeszélései, csengő-bongó versei a hazai és emberszerető és a kitartó, becsületes munkásság elveit plántálják a gyermek lelkébe.
 A „KIS LAP” komoly és vidám angyal elbeszéléseken kívül közöl uteliárasokat, meséket és hangulatos rajzokban hirdeti a természet ezernyi szépségét.
 A „KIS LAP” nagy súlyt helyez a gyermekek etikai nevelésére; a nagy emberek életét vagy életük egy-egy jellemző szakaszát adomásterül apró közleményekben ismerteti.
 A „KIS LAP” a kézi ügyesség fejlesztésére is szerető gondot fordít; magyarázatokkal kísért rajzokban tanítja meg fiatal közönségét arra, hogy mint készítheti el egyszerűen semmiből, kis papír- vagy faacarákból önmaga a játékaikat és mint mulattathatja környezetét büvészszerű detudományos alapon nyugvó mutatványokkal. mindezek mellett közöl különféle rejtvényeket, találos meséket és a megfejtők között könyvjutalmakat sorsol ki.
 A „KIS LAP” időközönként pályázatokat hirdet, hogy a gyermekek elméleti munkára serkentse és a szép stílus iránti érzéküket már ezen a fokon fejlessze.
 A „KIS LAP” rajzai és képei a művészi nevelés leghatásosabb előmozdítói: könnyedek, a gyermek képzeletéhez szölk, nagyobbára vidám jókedvet és egészséges humort árasztanak.

A „KIS LAP” előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.

A „Budapesti Napló” előfizetői
 a „KIS LAP”-ot kedvezményes előfizetési áron kaphatják, és pedig egész évre 6 kor.-ért, félévre 3 kor.-ért, negyedévre 150 kor.-ért.
 A „KIS LAP” ezen kedvezményes előfizetési összege a „Budapesti Napló” utalványán is beküldhető.

Gummi

és hatályos a legújabb minőségben, valódi francia és angol gyártmányú, eredeti csomagolásban, tiszta színe, 4, 6 és 8 rétegű.
 Négy övszerek: Pely-pu-tus Mensinga tanár-féle 2 rétegű; övszervek 4, 6 és 8 rétegű tucata csakis
Pollitzer Mór és Fia-nál
BUDAPEST,
 V. Deák Ferenc-ut. 10/h.
 kaphatók. Ugyanott minden képezhető különlegesség és pártai újdonság raktárunkban megtalálható. Az árak változóak és veszélytelenül megállíthatóak vállalkunk. Széles körűen naponta, szigorú diszkrétó mellett. Az ügyezők azt és fölirtatni küll birtékban legyenek.

Virágnyelv.

Minden ismert virág jelentése meg van írva ebben a könyvben, melyet szerkesztette a legjobb keleti forrásokból állított össze. Ara színe kötésben 50 fill. Az öszeg előzetes beküldése esetén bérmeve küldeték meg. Megrendelő: Lampel Robert (Wollaner F. és Fia) cs. és kir. udvari könyvkereskedésben, Andrássy-ut. 21. sz.

ENZI

SORSJEGYEKRE
 ÉRTEKPAPIROKRA
 (visszatérhető tetszőleges szerinti kisebb részletekben is) bármily összegért igen olcsón ad
Kováry Armin
 bank- és váltó-üzlet
 V. k. Ferenciek-tere 9
 Gróf Cziráky-palota.

DIETRICH és FIA

cs. és kir. udv. szállítók. 0 cs. és kir. Apostoli Fejlesgo Kamarai szállítók. tea- és rumcsokereket, cserevirre berendezett likörgyár és cognacparolas francia médrá.
 Gyár, központi iroda és megrendelői cím: X., Kőbánya, Füzér-utca 30. szám.
 Kizárólag eredeti bevittél kínai, orosz- és Ceylon-teák szabadon és csomagolva.
 Japánai rum, barna és fehér, Ananas rum, Brazilai rum, céjünk különlegessége 1865 óta, Surinam és Trubaco rum, (szőlőtes palackokban) Saját gyártmányú és eredeti külföldi cognacok, u. m. Martell, Duvergoy Blagnon, Spanyol cognac stb., Arras-, Altesch, eredeti orosz, Likörkülönlegességek, u. m. Alfator, Boone-kamp-, Aranyvíz, legesek kőmény, alpesi névény, lyukók, Kontuscska, Feggsornit, Patricius és Primás, Bordeaux amsterdami, színe és hollandi likörök, Cherry Brandy, gyömbér-gyomabor stb.,
 Abszynthé, Szilvium, bortökély, szoborszesz, Hollandi Ananas punch-kivétel, Benedictina, Chartreux, zold és sárga, Huntley és Palmers-féle toasutemények, Káva 21- és 3 kg. zacskókban, Geroldák és csacok Buchardt, Kínai és japán mü- és iparokkék, Alakvirágok, (függönyök), Parafantás, (kályha-ellenzők) teakészletek, Teafőző útköz, szamovárak, Spanyol és magyar borok.
 Aranyezék ingyen és bérmeve.
 Saját gyártmányú likörökkel Zsolnai majolika-korsókban is szállítjuk.
 Karácsonyi kiállítás kínai és japán mü- és iparokkékben VI., Andrássy-ut. 33. sz. alatti üzletünkben
 Csász. és kir. udvari tea-, rum- és cognac eladási üzletök.
 IV., Koronaherez-utca 29. VI., Andrássy-ut. 33. IV., Kizy-tér 5. VII., Kerepesi-ut. 28. Szerviz-tér mellett. Nagyszénu-u. sarkán. Ófela, béth. szemben. Orsz. Közp. Tép. háza

Párisi kiállítás: Arany érem.

FERNOLENDT

cipő-fénymaz, a világ legjobb fénymáza, gyorsan mélyfekezte fényt ad és a bőrt tartósággal fentartja.
 Alapításiévi 1832-ben. Gyári raktár: Bécs, I. Schulerstrasse 21. Kapható mindenütt Raktár Budapest, V. Lipót-kört. 34. sz.

ÁLLAMI FELÜGYELET ALATT!

Gerő Ferenc katona előkészítő-iskolája az egyéves önkéntességi képesítő vizsgára.

VI. Nagy János-utca 3. szám.
 Ezen több év óta fennálló és szép sikerek működő iskola előkészíti az önkéntességi vizsgára kiváló képességű tanulókat. A vizsgák eredményeinek alapján, kik az önkéntességre jogosultsági bizonyítványt nem bírnak, a vizsgák ismeretét kívánatra küldöik. — Beiratás napontként délután 4-7 óráig.
 Az új tanfolyam január 2-án kezdődik és 6 óra terjed. VIDEKIEK RÉSZÉRE INTERNATUS.

BUTOR

modern lakás-berendezések!
 Nagy karácsonyi és újvi eladás
NEMES és LENGYEL butor- és lengyel- iparosoknál
 Budapest, IV., Kecskeméti-utca 6. I.
 Nagy választék egy polgári, mint a legkülönbözőbb igényeknek megfelelő modern kivitelű háló-, ebéd-, szalon- és úri szoba butorokban. Az igen tisztelt vendéket saját érdekében felhívjuk, székszeleltők beszerzése előtt látáskozs céljából.
 raktárunkat megtekinteni.

„Reuma-szesz”

orvosi tekintélyek által kit. ell. kúszár. Bannulus gyere és biztos hatású, a test barmiméti ájdalmát, u. m. reuma, cauz, ischia, köszvény, sza ggalás, szurás, nyilalás stb. ellen. Fog- és fejtájdás 3 perc alatt megszűnik. 1 liter ára 1 korona, erősebb üveg ára 2 korona 40 fillér. Kapható a főváros és vidék összes gyógyszertárában, ugy szűntén a készítő
Widder Gyula gyógyszerésznel
 S.-A.-Ujhely.
 Főraktár: Török József gyógyszer. urnál Budapest, Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszer-tár a „Nador”-hoz.

MAGYAR BAZÁR

Szerkesztik: S. Hentaller Elma, nagylányai Lónyai Sándorné. **DIVATLAP.** Az Athenaeum irod. és nyomdai részvény-társaság. **Kiadja:** XXV. ÉVFOLYAM.

A MAGYAR BAZÁR tartalma élénk, érdekes és változatos. Élvezetes, szórakoztató olvasmányok mellett figyelemmel kíséri a nagyvilági életet, az irodalom, művészet, jótékonyági ügyek s a leánynevelés legérdekesebb mozzanatait, nem feledkezve meg a háztartás, kertészkedés és női munkakör egyéb ágairól sem. Utbaigazítást ad a divat, szépség, egészség ápolására. A divatrész gyönyörű, néha színes ábrákkal, szabászati mintákkal feloleli a gyermekdivatot is.

A MAGYAR BAZÁR rendes munkatársai: Ábrányiné-Katona Klementina, Bende Andorné, B. Büttner Lina, G. Büttner Julia, Czobel Minka, Dessewffy Emma, Fanghné-Gyujtó Izabella, Fayné H. Mária, Gyarmathy Zsigáné, Györy Ilona, Harmath Lujza, özv. gróf Hessensteinné, újvárosi-györi Horváth Böske, M. Hrabovszky Julia, Kövér Ilma, Kuliffay Izabella, Lithvay Viktória, Lux Terka, Palik-Uosevnyne báró Glaubitz Flóra, báró Redvitzné-Schitra Ilona, Sárosi Bella, Sulyok Ildá, Szalay Fruzina, Szizethyné-Szalay Erzsi, Székely Irén, Tabódy Ida, Tavaszky Róza, Tutsekné-Bexheft Lilly, Wettsteinné-Szuha Margit, Vécseyné-Jankovits Lujza stb.

A Magyar Bazár minden hó 1-én és 16-án jelenik meg gyönyörű rajzokkal, színes divatképekkel, bő szépirodalmi melléklettel. Ezen a mellékleten két **Magyar Bazár.** Talányokkal és regényt közöl a **Magyar Bazár** olvasóit és a megfejtőknek értékes jutalmat ad.

A Magyar Bazár-t a Budapesti Napló előfizetői kedvezményes előfizetési áron kaphatják, és pedig egész évre 12 korona helyett 9 koronáért, félévre 6 korona helyett 4 korona 50 fillérért, negyedévre 3 korona helyett 2 korona 40 fillérért.

A Magyar Bazár előfizetési ára a Budapesti Napló utalványán is beküldhető.

Czél szerü karácsonyi és ujévi ajándékok

beszerzésére ajánlom saját készítményü

férfi-, fiu- és gyermekruha-áruházamat

Az előrehaladt idény és túlhalmozott raktáram miatt minden darabon látható

leszállított szabott áron kaphatók.

LUKÁCS GYULA

FÉRFISZABÓ

BUDAPEST,

ezelőtt KRAUSZ LIPÓT FIA

IV., Kossuth Lajos-utca 18.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltnék. Mintákkal kívántra ingyen és bérmentve szolgálók.

A szabott ár minden darabon látható.

A szabott ár minden darabon látható.

öltöny, télikabát,
hálóköntös, városi- és
utazó-bundák,
bőr és gazdasági kabátok
nadrágok, bársony és
divatszövetmellények
csak jóbb minőségben

A cigány jósón.

A kártyahúzás és a kártyavetés művésze. Nagydik bövített kiadás. Ára 1 kor. Kapható Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) könyvkereskedésében (Budapest, Andrássy-ut 21.) a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett.

Sérvkötő rugó nélkül.

1900-ban 3 aranyérem és legnagyobb kitüntetés az érdemkereszt.

Nincs többé sérv.

2000 korona
intélmát annak, ki az én rugó nélküli sérvkötőm használatát mellől sérvjából teljesen ki nem gyógyul. Többek örvadoni értékeket szereztek. Kívánatra leírás ingyen és bérmentve. Cím: Pharmaceutisches Bureau Valkenberg, Hollandián.

Miután külföldi levelek és levelezőlapok 10 filléres bélyeggel küldendők.

Dr. Csapó-féle törv. védett

MENTÓ sziklanövény-tea mint vértisztító, rianin, gyökéresen gyógyít bármily régi rheumát, gyomorhajt, a teljes gyógyulás bizalmasát, doboz 2 kor. Dr. Csapó-féle Erzsébet szer. régi mákos köbök, keszkeség és mellhajtás, doboz 50 fillér. = Főraktár: LIX M. drogtüskés, Múzeum-körút 7/N. Budapest

Szőlőoltványok

sokváyművészeiben.
A legkiválóbb 42 bor- és csemegéjökben feltűntetve, teljes jótállással.

Élőkerítés.

Gleditsián csemeték és magvak. Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Ország térség, igen gyorsan fejlődő oltványok. Ez az egyedüli, melyből egy ökök terítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csokoly kiadással, melyen semmilyen ember, de semmilyen állat, még az angyal sem károsíthat. Minden rendeltetéshez rajzolhat oltított díszítő és kezelési tanácsot mellékeltek. Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 ft.

Ország jövedelmeit biztosító voltánál fogva, munkák tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Szemes leányomlata Iórájgyék ingyen és bérmentve küldök minden rendelés költségteljes nélkül. Az árjegyzőben kívül meg egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címre ingyen és bérmentve küldök, mely minden az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát használni ne tudnának, városban, falun, pusztán, szőlő vagy szőlővel csatlakozó egyaránt. Így meg azoknak is igen érdekesen áll. Itt rendelni semmit nem akarunk, mert benne számos oly követelemek, foglalkoznak, melyek mindenkinek nagy hasznát tesznek. Cím: Erdélyi első szőlőoltvány-telep: Nagy Kágya, u. P. Székelyhid.

Remekírók Képes Könyvtára

A MAGYAR ÉS A VILÁG-IRRODALOM KIJESZÉSHA. Szerkesztli: RADÓ ANTAL.

LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai) KIADÁSA.

Gyönyörű, díszkötéses házi könyvtár, mely felöleli a magyar és idegen irrodalmak legértékesebb és legremekműveit.

Az első sorozatban — fentartván a változtatás jogát — a következő írók fognak szerepelni:

Magyar irrodalom: Régi magyar költők • Pázmány, Zrínyi, Mikos, Csokonai, Berzsenyi, Kazinczy, Kölcsey, Kossuth Lajos, Deák Ferencz, Madách, Reviczky, Katona, Kisfaludy Károly, Vörösmarty Mihály, Garay János, Bajza (ez utóbbi három közkinccsá válásuk estendejében.)

Külföldi irrodalmak: Görög tragikusok, Homeros, Virgilius, Shakspeare, Byron, Goethe, Schiller, Heine, Tegnér, A Niebelungének, Molière, Musset, Leopardi, Firduzsi.

Az egyes köteteket a következő magyar művészek illusztrálják:

Ahastias Vektor Neogrady A. Bihari Sándor Réthi Lajos Garay Ákos Telegdy L. Gergely Imre Tull Odón Hegedüs László Zichy Miklós és mások. A külföldi remekírókat kiváló külföldi illusztrátorok képei díszítik.

A gyűjteményből megjelent már:

I—II. Petőfi összes költeményei.
III—IV. Kisfaludy Sándor összes költeményei.
V. Shakspeare Remekel I.
VI. Molière Remekel I.
VII. Tóth Kálmán válogatott költeményei.

A Remekírók Képes Könyvtárának eddig megjelent kötetei külön-külön valamint az egész gyűjtemény részleteire megrendelhető a kiadónál:

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udvari könyvkereskedésben
BUDAPESTEN, VI., ANDRÁSSY-UT 21. SZ.
• valamint bármely más könyvkereskedésben.

Megrendelő-jegy

Ennellen megrendelem a Remekírók Képes Könyvtára I. sorozatát 50 kötet. Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) kiadására. Ára megfizetés után 250 kor. Évenként 6 kötet jelenik meg.

Külön kikötés: _____

Lakhely és kelet: _____ Név: _____

Állás: _____

Az illetéki díjgyék 30. tétel értelmében bélyegmentes. Teszték olvashatóan aláírni.

Közhíjokódásokat vasúton és hajón, az Arakodás és csemegéje, megtekintésével, elfogadja az elártható Szabadalmazott

Butorokcsival
Caro és Jellinek szállító
Budapest, V., Arany János-ut 34

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legelőlegesen ajánlható

DR. KAJDACSÝ,

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiai rendelő-intézete
IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota
(Átjáróban és lift használat.)

A legelőhangyoltabb húgycsőfolyásokat, legelsőlyosabb húgyhólyagbajokat, bujakkóros sobjeket, syphilist, az önfertőztetés utóbjait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban oltymyira felkarolt és hatásában páradan sikerü

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befőzés, kezdetes nélkül, a legmákosabb bőrbetegségek, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és onnek utókövetkezményeképp létrejött hágernebecbajokat gyógyít a legújabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtti 9 óráig, 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kifizárat. Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul szenni válaszolhat; esetleg gyógyszerkről is gondoskodra lesz.

A részletek a szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) cégnél kiutazók mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlített nincs. A részletek be nem tartása esetében a folytatásos kötetek a részletek pótlásáig visszatartandók; a lejárt s le nem fizetett részletek a kiadóhivatalknak jogában áll portóköltéség felszámítása mellett postal magfizással beszélni, melynek be nem váltása esetén a részletekkel kedvezmény megszünt és a rendelés vételára esedékessé válik. A megrendelés vissza nem vonható.

A fenti előfizetési feltételeket tudomásul veszem és ezek alapján ennellen megrendelem a fentnevezett munkát 250 kor. vételárért, fentetend 3 koronás hávi részletekben a Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) könyvkereskedés pénztáránál és kérem az első höt kötet megküldését. Az első részlet utánvéttel.

LINOLEUM

NEUMAYER LIPÓT,

BUDAPEST.

Főüzlet: VI., Váci-körút 1.
(Anker-udvar mellett)

Magyarország legnagyobb gyári-raktárai.

Fióküzletek:
IV., Bécsi-utca 5.
VII. Kerepesi-ut 5.
a Pannónia-szállóval szemben.

LINOLEUM.

cs. k. árverező-intézet

(Dorotheum)

BÉCS, I. Dorotheergasse 17.

Elvállal: zongorát, cimbalmot, jó butort, díszítési tárgyakat, kocsikat, fogatokat, miltárgyakat, hagyatékokból és költözteseket, valamint mindenmü tárgyakat, új árúk kivételével, elárverezésére.

Bejelentések naponta d. e. 9—12-ig.

Dr. GLÜCK SOMA

beléjzö-intézete

Budapest, VI., Gyár-utca 5. sz.

Gyógyít tüdőt, gége, garat és orrbetegségeket, ugyanazt a beléjzö kurát nyújtja, mint Gleichenberg, Ems, Reichenhall és más ezekhez hasonló gyógyhely. Intézetem a modern orvostan legmesszebb menő igényeinek megfelelőleg a technika legújabb vívmányaival felszerelve és a betegnek rendelkezésére a nap bármely szakában áll. Asztma-betegek (nehéz légzés, tüdőtagulás) számára sürített és ritkított levegőt tartalmazó apparátusok állanak rendelkezésére.

Rendelések és új betegnek felvétele naponta 2—5-ig.

Diszes ingaórák

5 évi jótállás mellett részletfizetésre kaphatók

Polgár Kálmán

órák- és ékeszer-üzletében
Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.
Vidékire árjegyzék bérmentve.

Kitüntette Párisban 1900. évben.

Dehmal Károly zongora-gyára.

Elismert legjob magyar gyártmány.
Budapest, IV., Károly-körút 20. sz.

Kis- és nagy zongorák, u. m.: zongorák, pianók és harmónium raklára.

Javítottok és hangolások lelkiismeretes szakaszeri kivitelben eszközöltnék.

A LEGJÓBB SZÁJ ÉS FOGPÓLÓ-SZEREK

STOMATIN

FOGPOKOR | elegáns övegekben
FOGPOKOR | fogak néhány nap
FOGKREMA | alatt tiszta fehérnek
SZÁJZ | tiszta illata szájcsészébe

STOMATIN-FOGPEP | tubusokban, fogszájzó
STOMATIN-SZÁJZ | KACHOU | szájcsészébe
elegáns kis zsebávegésekben

MONI GYÁRTMÁNY KAPHATÓ MINDENNYI VABUNÉ
előlegesen beküldött skor. ért. rendelés esetén bérmentve

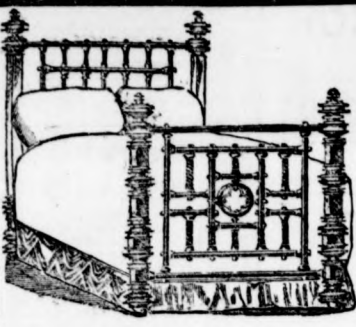
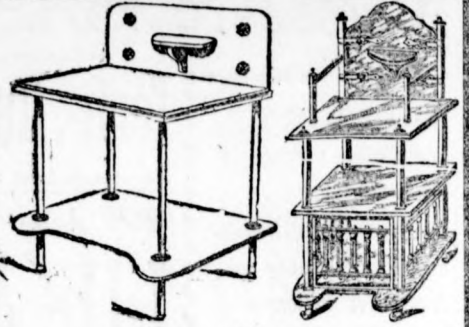
STOMATIN-GYÁRNÁL ZOMBOR

SAJÁT GYÁRTMÁNYU

elegáns, tartós és állandóan divatos

Réz-hálószobák

(részágak, réz-éjjeliszekrények, rézmosdók tükörrel és anélkül stb. egyenként is kaphatók). **Fabatorberendezések** (egyes szekrények, ágyak, asztalok, könyvszekrények, íróasztalok stb.); diszes és rendkívül masszív **vasbutor**, **kárpitozott fabutor** (diványok, salongarnitúrok, angol uri garnitúrok, afrikai, löszormatracok, ruganyos kárpitozott ágybetétek stb.), **ebédő-bőrszék**, **sodrony-ágybetétek**, **gyermekágyak**, **teljes gyermekszobák minden színben**, **gyermekkoscsik** (különlegesség: saját gyártmányu, feltűnően elegáns, átalakítható ülő és fekvő **vasgyermekkoscsik** (férgemtesek) minden színben, kiemelhető kárpitozással és levehető fedelkkel,

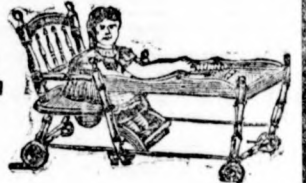
Réz- és vas-babaágyak, bababölcsők, babakocsik, gyermekmosdók szervic-el

óriási választékban szolidan és ízlelőteljesen elkészítve, legolcsóbban beszerezhetőek gyári raktárunkban.

Pápai és Náthán gyárosok

Budapest, Andrassy-ut 2.

(Fonciére épület sarokház.)

Hitelképes egyéneknek helyben és vidékre is **megegyezés szerinti fizetési feltételek mellett** szállítunk és mindemellett csakis legolcsóbb gyári árakat számítunk.

Aki képes árjegyzéket kíván, levele mellé 50 fillér értékű levéljegyet csatolni és a beszerezni óhajtott tárgyak felsorolni sziveskedjék, valamint polgári állásának megnevezése is kívánatos.

Kwizda Ferenc János
cs. és kir. ausztr.-magy., rom. kir. és bolg. fejed.
udvari szállító
ker. gyógyszerész
Kornenburg, Bécs mellett.

KWIZDA FLUID

(Touristafluid) (Kwizda közsvényfluid)

Bedorzásióros osztr., rhóuma és ideg-fájdalmak oldón, az izmok és izmok erősítődjére.

Erősítő és erőtmegegyezés céljából erőtmegegyezések használják az összes tonusszók, korpákból és az összes nagyobbnak tonusok után.

Nagy üveg ára K. 2.-. Kis üveg ára K. 1.20.-.

Gyógyszertárakban vásárolható. Főraktár: **Török József gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. és Andrassy-ut 26.**

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrövidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: **hugysófolyást, hólyagbajokat, bujakeres sebeket, syphilit, ennek következményeit, makacs borbajokat és az önfertőzésből támadt idegbetegségeket.**

Meglepi az eredmény férfai gyengeségénél (impotentia) úgy fiatal, mint öregebb egyéneknél. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszereszer.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet).
Bejárati a lépcsőnél. Külön váróterem.
Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

BAYER-féle

Magyar turista-tapasz

tyukszem, bőrkéreg és bőrkeményedés

ellen legjobban és legbiztosabban
1 eredeti tekercs 80 fill.
1 korona beutalás után bérmentve küldi az egyedüli készítő

Vöröskereszt
gyógyszertár

Budapest, VI. Andrassy-ut 84.

Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hiteles köszönőirat folytán ezen nagyvadászat óta fennálló rendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.

Rendelő-intézet Budapest, Andrassy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugysófolyásnak és sebeknek az önfertőztetés nélkül, az öngyógyító férfiak magyarázatok, a bujakeres következményeit, nőknél fehérfolyást, bármennyire idősök is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és borbajbetegségeket gyógyít az öngyógyító szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész és szülés-tudós, volt osztr. kir. orv. főorvos.
RENDEL: naponta 2. és 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig és délután.
Díjazott levelezés legnagyobbnál díjtalanul válaszolhat és gyógyszerkedő is gondoskodva lesz.
Nőknél külön váróterem.
Ugyancsak megjelent és a szerény Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NEPSZERI UTMUTATÓ** (már a 15-ik kiadásban megjelent) a női betegségek és ezek egyszerű gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól besorolható, leírásai elküldve, 1 frt beutalás mellett bérmentve vagy 50 kr. utánvét mellett.

Modern és jövedelmező gépberendezések

TÉGLAÉGETŐKHOZ

- tetőfedő eserepártáshoz,
- *** csőgyártáshoz, ***
- tűzálló téglák gyártásához,
- továbbá:
- cementlapok préseléséhez,
- ** salakkőprésekhez, **
- *** aprózó gépeket, ***

szállít kintün és szolid kivitelben

Zeitzi vasöntő- és gépgyár-részvénytársaság

Köln-Ehrenfeldi főkösztalya

(ezelőtt LOUIS JÄGER)

Vizsgálati-állomásunk ingyen áll használatra.

Kimerítő árjegyzék és költségvetés ingyen.

Zenélő ingaórák

a legutolsó újdonság az órágyártás terén. Ezen miniatűr francia ingaórák 60 cm. hosszúak, a szekrény természetesen díszes és a híres rajznak teljesen megfelelően, finoman fényesre és dús aranyszínezéssel, művészi fésülésrel készült és óránként a legzsebb marokot és létezőt átveszi. Ara ládával és csomagolásával együtt csak 3 frt. Ugyancsak óra reményes nőknél, de tűszerkezettel, mely felet és egészét ver, ládával és csomagolással együtt csak 6 frt. — Ezen ingaórák nemcsak másodperenti pontosággal járnak, a mért szavatolnak, hanem valóban gyönyörű kiállításuknál fogva szép és izlőse buzdorak is. Előzetes óra renygével és világító órákpal 1.90 frt. Előzetes nőknél, csomagolással együtt csak 6 frt. — Nickel-remontoir óra 3 frt. Valódi ezüst remontoir óra dupla-fedellű 6.50 frt. Székülés csak utánvétel. Nemzetköz. vizsgálatok és a pénz visszaváltók, tehát nincs semmi ráció. Nagy képes árjegyzék órák, láncok és gyűrűkről ingyen és bérmentve.

Spiering József Bécs, I. Postgasse 2/I.

Olcsó butor.

1 háló-szoba, matt, márványfal	95.— frt.
1 háló-szoba, faragott, "	115 "
1 kredenc, fülkés, "	45 "
1 éjjeli szekrény, "	7,50 "
1 Consol asztal, "	22 "
1 tükör 20 cm., "	22 "
1 mosdó, 2 ajtó, csukott	12 "
2 agy, matt	24 "
2 szekrény, 2 ajtó, matt	28 "
2 szekrény, 2 ajtó, fókos	36 "
2 agy fényezett	21 "
2 szekrény, 2 ajtó, fényezett	30 "
1 diván, oszlopos, szőnyeggel	45 "
1 szalon-garnitúra, selyem	80 "
1 szalon-garnitúra, plüsch	75 "
1 szalon-garnitúra, krepp	50 "
1 ebédő-asztal, kisebb	11 "
1 ebédő-asztal, nagy	15 "
1 ottoman, Bourette-szővet	20 "

Dósa Kálmán
BUDAPEST, Erzsébet-tér 18. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

MAGYARON ELŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRÁZLETE

BRAUSWETTER JANOS

SZEGEDEN
CS ÉS OR. GIZA RÓLAGGASZ SZAB.
KRONOMETER- ÉS MŰ-ÓRAS
FELTÁLLÓJA A REMONTOIR
INGAÓRÁKNAK STR. STR.

ÓRAK ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLASSAL
KÉSZPÉNZÉRT, VALAMINT
RÉSZLETFIZETÉSRE

JAVITÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

KÉPES ÁRLISTÁK 3000 LUSZTRATÓVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Az „ANKER”

élet- és járadék biztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám (Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapítástól 1858.

Összes vagyon ————— 138 millió korona
Biztosítási állomány ————— 505 millió korona
Eddigi kifizetések ————— 232 millió korona

A nyereség-részesítéssel biztosítottak **vegyes és haláleseti biztosításoknál** A osztályokért szerint — úgy mint 20 év óta állandóan — az évi biztosítási díj 25%-át kapták készpénzben kifizetve, míg a **vegyes és takarékpénztári biztosításoknál** B osztályokért szerint (évenként emelkedő osztályok) a biztosítás kezdete óta befizetett összes díjak 3%-a, ugyanint a biztosítási tartam

3 éve után. 4 év után. 5 év után. 6 év után. 7 év után
9%, 12%, 15%, 18%, 21%

fizetett ki készpénzben.
Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.
Prospektus és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügynököknek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság, Budapest, VIII., Üllői-út 18. a Magyar Remekírók főbizománya.

Nemzeti irodalmunk legbecesebb alkotásait, a Magyar irodalom főműveit

Magyar FRANKLIN- Társulat kiadása Remekírók

czim alatt egy emlékműbe hordja össze, egyöntetű gyűjteményben adja közre olcsó és szép kiadásban a Franklin-Társulat.

A „Magyar Remekírók” tartalmáról.

A «Magyar Remekírók» gyűjteménye tartalmazni fogja mindazt, a mit nagy költőink örökbecsűt teremtettek, mindazt, a mi valóban «remek» és kiváló, és ép ezzel lesz az, a minnek lennie kell: a magyar család szellemi kincses háza.

A Franklin-Társulat évtizedek óta váltja magához a «Magyar Remekírók» műveinek kiadási jogát.

Igy Arany János, Arany László, Vörösmarty Mihály, Tompa Mihály, Garay János, Bajza József, Czuczor Gergely, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Vajda János munkáinak kizárólagos kiadói tulajdonjogát megszerezte és ezen írók műveinek kiadására más kiadó nincs feljogosítva.

A Franklin-féle «Magyar Remekírók» könyvtára a következő írók műveit fogja közölni:

*Arany János	Kisfaludy Károly
*Arany László	Kisfaludy Sándor
*Bajza József	Kölcsey Ferencz
Balassa Bálint	Kossuth Lajos
Berzsenyi Dániel	Madách Imre
Csokonai V. Mihály	Mikes Kelemen
Csiky Gergely	Pázmán Péter
*Czuczor Gergely	Petőfi Sándor
Deák Ferencz	Reviczky Gyula
*Eötvös József báró	Széchenyi István gr.
*Garay János	*Szigligeti Ede
Gyöngyössi István	Teleki László
Kármán József	*Tompa Mihály
Katona József	*Vajda János
Kazinczy Ferencz	*Vörösmarty Mihály
*Kemény Zsigmond	Zrinyi Miklós.

A magyar népköltészet remekei: népies lyra, népballadák, kurucz-költészet.

A *-gal jelölt remekírók kizárólagos kiadási jogát a Franklin-Társulat szerződésekkel biztosította magának, melyek lehetetlenné teszik azt, hogy ez írók műveit más is közrebocsáthassa.

A „Magyar Remekírók” szerkesztése.

A gyűjteményt különösen magas színvonalra emeli az egyes írók szövegének hitelessége, megbízhatósága.

A magyar irodalom legváltozatosabbjai nézik át most a szövegeket, rendezik sajtó alá a műveket és írják hozzájuk az életrajzokat.

A Magyar Remekírók sajtó alá rendezését és életrajzaik megírását a következő első rangú szakemberek és írók vállalták magukra:

Alexander Bernát	Erődy Béla	Négyessy László
Angyal Dávid	Ferenczy Zoltán	Rákosi Jenő
Badies Ferencz	Fraknoi Vilmos	Riedl Frigyes
Bánóczy József	Gyulai Pál	Széchy Károly
Bayer József	Heinrich Gusztáv	Szóll Kálmán
Beóthy Zolt	Koroda Pál	Váczai János
Berzeviczy Albert	Kossuth Ferencz	Vadnai Károly
Endrődi Sándor	Kozma Andor	Vojnovich Géza
Erdélyi Pál	Lévay József	Zoltány Irén.

E fényes névsor teljes biztosítékot nyújt a magyar közönségnek arra nézve, hogy a Magyar Remekírók hiteles, megbízható szövegét adja a fölvetett munkáknak, s hogy minden életrajz önálló becsű munka lesz.

A „Magyar Remekírók” kiállítása.

A «Magyar Remekírók» külső alakja a klasszikus kiadásoknál használatos, szép, keskeny nyolczadrét. A papír famentes, tartós, simitalan, kellemes színű. Betűi külön e célra készülték s magyar munkánál itt jönnék először használatba.

A «Magyar Remekírók» Franklin-féle kiadása minden egyes írónak szép kivitelű arczképét is fogja hozni az illető remekíró műveinek első kötetében. — Egyébként eltekintettünk a remekművek illusztrálásától. Ez nagy előnye e kiadásnak. Majd akkor lehet talán évtizedek múlva egy igazán méltó, művészi illusztrált kiadásra gondolni, ha kiválóbb magyar művészeink munkásságuk és tehetségük javát egy-egy remekíró műveibe való elmélyedésre szentelik és oly remekeket fognak létrehozni, mint az eddig egyedül Zichy Mihálynak sikerült évtizedek munkája után Arany balladái-val; de ezen becses illusztrált kiadások azután megfelelően drágák is és csak díszműbe valók. A külföldön is a klasszikusok igazán népszerű és nagy elterjedtségű olcsó, olvasásra szánt kiadásai inkább képek nélkül bocsátottak közre sikerrel.

A «Magyar Remekírók» kötése izléses vászonkötés, díszes, tartós, szép alapszínű, finom nyomású. A tábla rajza kiváló hazai művészek tervei közül pályázat útján vált ki.

Tessék e rendelélapot aláírva levelező-lapra ragasztva hozzánk beküldeni, hogy az előfizetők sorába beiktathassunk.

A Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-út 18. előfizetési felhívást bocsát ki

MAGYAR REMEKÍRÓK FRANKLIN-Társulat kiadása

a magyar irodalom főbb művei című gyűjteményre 55 kötetben, díszes vászonkötésben.

Előfizetési feltételek: A gyűjtemény ára 220 korona és szállítattik 3 koronás havi részletletéssel mellett. A gyűjtemény 5 kötetes sorozatokban jelenik meg 1902 februártól kezdve. Ezenkint 2 sorozat jelenik meg.

A részletek az első szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztáránál, Budapestben fizetendők mindaddig, míg a mű teljes vetelára köznyomtatás nincs. A részletek be nem tartása esetén a fölgyűjtöttek sorozatok a részletek pótlásáig visszatartanak; a lejárt és le nem fizetett részletet a Társaságunk jogában áll a portóköltésig hozzászámítása mellett, postai megbízással beszedni. A részletek elmulasztása esetén a részletletéssel kedvezmény megszűnik és az egész mű vetelára eszékessé válik. Az első részlet az első szállításkor utánvetetik.

A fenti előfizetési feltételeket elfogadom, külön kikötést nem teszek és ezek alapján megrendelem a Franklin-féle «Magyar Remekírók» című művet 220 koronára vételárért, fizetendő 3 koronás részletletéssel Budapestben, a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztáránál és tudomásul veszem, hogy az első öt kötet 1902 február havában fog megjelenni.

Lakhely és kelet: _____

Név és állás: _____

As ill. díjjezsek 30. tétel értelmében bánymentes.

Ötvenhatsz aláírást kérünk.

Bp. N.

Tekarek kínai teája

eredeti csomagolásban, a híres fajtákban minden jobb fűszer-, csemegekereskedésben és drogueriában kapható. Különösen ajánlható angol fajták: High-life és five o'clock tea.

Poschinger Fülöp
fegyvergyár Perlachban (Karinthia),
kittüntetve több díjéremmel és a koronás arany érdemkeresztel.
Ajánlja kitünően készített, jól belőtt, a cs. k. próbaintézeteken hivatalosan kipróbált fegyvereit olcsó áron.
— Szolid munkáért és jó lövésért főtállás. —
Árjegyzék ingyen.

Neustein Fülöp
hashajtó labdaccai

(NEUSTEIN FÜLÖP LABDACCAI).
E pillóák hasonló készítményeknél minden tekintetben feljebb felelnek meg a legújabb tudományos elvárásoknak, az egészséges szervek bármelyik részén erősen nyelhetők meg, és minden esetben hatékonyan segítik a gyomor és a belek működését, melyeknél a hashajtás szükséges.

SZÉKSZORULÁS
a legújabb betegségek forrása ellen. Cukrozott külsőjük végett még gyermekek is szívesen veszik.
Egy 15 pillót tartalmazó doboz 30 fill., egy 30 pillót tartalmazó doboz 60 fill., tehát 120 pillót tartalmazó doboz 120 fill. áron.

Neustein Fülöp
gyógyserája a „Szent-Lipót”-hoz Bécs, I. Plankungasse 6. Főraktár Magyarország részére Török József gyógyszerár Budapest VI. Király-utca 13. és Andrássy-ut 28.

KI AKAR = egyéves önkéntes = LENNI?
Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkészítőségekre és foglalkozásokra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. Aki már sor alatt állott, elkésett. Születési év közlendő.
Prospektust ingyen és bérmentve küld
LICHTBLAU ALBERT
a katonai előkészítő tanf. igazgatója Debreczenben.
Taub zottság: eddei DRAUGENTZ JÁNOS m.kir. honvédezedes ny. és MAYER ADOLF cs. és kir. őrnagy ny. Felügyelő: a nm. vallás- és közokt. ügyi m.kir. minisztérium megbízásából tank. kir. főigazgató.

Minden lőtulajdonos vagy a mi mindig etes szabad.
H. patkósarkainkat (Koronalépés lehetetlen) az ide nyomtatott védjeggyel. Utánzásokat utasítunk vissza, mert a H-patkósarkak jósága az azot különleges ségétől függ, melyet mi használunk.
Tessék legújabb illusztrált árjegyzéket kérni.
Leonhardt & Co.
Berlin-Schöneberg.
Egyedüli elárúgó az osztrák-magyar monarchiában: Kaszab és Bröuer, csavarogár Budapest, VI., Váci-körút 33.

Legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándékok
rendkívül jutányos árak mellett.
Mindennemű hazai gyártmányú szalon- és eszmézőlt szmírnaszőnyegek, futók, függönyök, csipkesterők, ágy- és asztalterítők, butor, szövetek stb.
NEUMAYER szőnyegháza
Budapest, VI., Andrássy-ut 4. szám.
Telefon 491. Ezen helyiség berendezéssel együtt átadandó. Üzlethelyiségem január 1-ével VI., Váci-körút 4. szám alá fog áthelyeztetni.

STANDARD életbiztosító-társaság
Edinburghban (Angolhon.)
Alapított 1825-ben.
Magyarországi fiók: Budapest IV., Kossuth Lajos-u. 4.
Korona
Évi bevétel 30.000.000
Kiatalt nyereményrészek 170.000.000
Vagyon 210.000.000
Halálesetek folytán kifizetve 491.000.000
A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad vilámkötvények. A kötvények érvényben tartása díjzítések elmulasztásánál. Tökésítés és előre megállapított visszaváltási ték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után. Szabad háborúbiztosítás népfelkelők részére.
Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

Málholyag és gummi, elismert legjobb francia gyártmány, eredeti párisi csomagolásban a legújabb orvosi tekintélyek véleménye szerint teljesen biztos és aránytalan óvszer! Ára tucatlonkint 2, 4, 6, 8, 10, 12, 16 korona. Capot americans (rövid) 6, 8, 10 korona. Dianna-öv (havi kötszer) darabonként: 11 korona. Dusan felszerelt raklár: irigátorok, bidék, mindennemű suspensoriumok, valamint a betegápoláshoz szükségesített összes cikkek-ben férfiak és nők részére.
Teljes berendezések gyermekágyasok részére! Szolid kiszolgálás! Olcsó árak! Kimerítő árjegyzéket, zárt borítékban, titoktartás mellett, díjtalanul küld szét!
KELETI J. orvos-schézrelt mű- és kötszer-gyár. . .
Budapest, IV. Koronaherceg-u. 17.
Alapított 1878.

HELYISÉG VÁLTOZTATÁS.
A
Belvárosi Takarékpénztár
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
pénztárai és hivatali helyiségei
f. é. november 18-ika óta
a felséges királyi család **Ferenciek-terén**, illetve **Kigyótéren** levő új bérpalotájába helyezték át.
A takarékpénztár elfogad **takarékbe-téteket 4%-ra**, kölcsönöket nyújt érték-papírokra, továbbá városi bérházakra és földbirtokra, tőkebefektetésül ajánlja 4 1/2%-os adómentes zálogleveleit.
Különösen felhívja a közönség figyelmét kitünően berendezett bérbevehető pénztáaira (Safe Deposit) és pánccétermére, ahol érték-papírok, okmányok, ékszerek stb. mérsékelt díj mellett őrizetre elfogadhatnak.

Első leánykiházasítási egyesület m. szövetk.
Leány- és fiubiztosítási intézet
Budapest, VI. ker., Teréz-körút 40-42. sz.
(az intézet saját házában).
Alapított 1863. évben.
Eddig kifizetett biztosítási összegek 6.000.000 korona.
Előnyös táblázatok s díjtételek leányok és fiuk biztosítására 1000—20.000 koronáig, azonnali biztosítással a halálesetre. A fizetendő járulékok teljesítése a legelőnyösebb, amennyiben havi részletekben is történhetik minden más mellékilletékek kizárásával.
A tagoknak a biztosítás időtartama alatt felhalmozódott nyeresége és más kedvezmények minden szülőnek és gyámnak ajánlják gyermekeiket ezen intézetnél biztosítani.
Prospektus és információ az irodában, VI., Teréz-körút 40-42. sz. alatt kapható.
Az intézet vagyona 1900. december 31-én 6.717,255'21 korona.